

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ತುಳು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ

ತೃತೀಯ ಭಾಷೆ

(ಪರಿಷ್ಕೃತ)

9

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ತರಗತಿ

ಭಾಗ - 2

ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.)

6ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 003.

ಅದೇಕಟ್ಟ್

ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯೆ

ಪಾಟೊ

ಪಾಲೆಸಂಕೆ

ಗದ್ಯಪಾಟೊಲು

6. ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿ ಬೊಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ	01
7. ಸತೀ ಕಮಲೆನ ಸ್ವದೇಸಿ ರುತೊ	13
8. ಗಾಂದ್ವೆರ್ ಕುಡಲಗ್ ಬತ್ತೆರ್	28
9. ಅಮರ ಸುಳ್ಳೊದ ಕ್ರಾಂತಿ	38
10. ಬೂಮಿದೇವಿನ ಮೀಪನ ಪರ್ಬ-ಕೆಡ್ಡಸ	55
11. ದೈವಾರಾದನೆ	61

ಪದ್ಯಪಾಟೊಲು

6. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧೆ : ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ	09
7. ಪ್ರಮೀಳೆನ್ ಲೆತ್ತೆ ಕೈ ಪತ್ಯೆ : ಪ್ರೊ. ಡಿ. ವೇದಾವತಿ	22
8. ಬಾಲೆ ಬಾಮಕುಮಾರ ಪೋಲ ಗಣಪತಿ ಆಲ - ಜಾನಪದ	33
9. ಬೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯೆ : ಎಂ. ರತ್ನಕುಮಾರ್	51

* * * * *

ಬಲ್ಲ ಮಹಾದೇವಿ ಬೊಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ

ಉಳಿತೆಲ್:

ತುಳುನಾಡ್ ಚರಿತ್ರೆ ದಿಂಜ ರಾಜಮನೆತನದಕುಲು ಬತ್ತೆ ಪೋತೆರ್. ಈ ತುಳುನಾಡ್ ಅರಸುಲನಕುಲ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತಂದೆ ದಿಂಜ ರಾಣಿನಕುಲುಲಾ ಆಳೊಂದಿತ್ತೆರ್. ರಾಜಕೀಯದ ಕಳಟ್ ಪಾಲ್ ಪಡೆದ್ ಬಾರಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಡ್ ಆಡಳ್ತಿ ಮಲ್ತೆದರ್. ಇಂಚ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತಿನ ರಾಣಿನಕುಲೆಡ್ ಕೆಲವೆರ್ ಇತಿಹಾಸೊದ ಪುಟೊಟ್ಟು ದಾಕಲಾತೆರ್. ಉದಾರ್ಮ್ ಉಳ್ಳಾಯಿ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿ ಚರಿತ್ರೆ ಮಾನಾದಿಗೆ ತಿಕ್ಕೊಂದ್. ಆಂಡ ತುಳುನಾಡ್ ಪ್ರಾಕ್ ರಾಜಧಾನಿ ಬಾರಹ ಕನ್ಯಾಪುರ(ಬಾರ್ಕೂರು)ನು 13ನೇ ಶತಮಾನೊಡ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯೊಡು ಆಲ್ತಿನ ರಡ್ಡ್ ಜನ ರಾಣಿನಕುಲೆನ್ ಮದತ್ತಿನವು ನೆಗತ್ತೆದ್ ತೊಜುಂಡ್. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕನಕುಲೆ ಜತೆಟ್ ಮೊಕುಲೆನ್ನಾ ನೆಂಪುಡು ದೀವೊನ್ನವು ಬಾರಿ ಅಗತ್ಯ.

ತುಳುನಾಡ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ರಾಜ ವಂಸದಕುಲು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕಾಲೊಡು ಆಳೊಂದಿತ್ತೆರ್ ಪನ್ನಿನ ವಿಚಾರ ಚರಿತ್ರೆ ನಂಕ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡ್. ಅಯಿಟ್ಲಾ ಸಾರೊ ವರ್ಸೊಡ್ಲಾ ಎಚ್ಚ ಕಾಲ (ಕ್ರಿ.ಶ 5ಡ್ಲ ಕ್ರಿ.ಶ 15ನೇ ಶತಮಾನ ಮುಟ್ಟು) ತುಳುನಾಡ್ ಆಡಳ್ತಿ ಮಲ್ತಿನಕುಲು ಅಲೂಪ ವಂಸದಕುಲು. ಒಂಜಿ ರಾಜ್ಯೊನ್ ಈತ್ ಕಾಲೊ ಮುಟ್ಟು ಒಂಜೇ ತರವಾಡ್‌ದಕುಲು ಆಲ್ತಿನ ಸಂಗತಿ ಲೋಕೋಡೇ ಬೇತೆ ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಪನೊಲಿ.

ಪಿರಾಕ್‌ದ ಕಾಲೊಡು ತುಳುನಾಡ್ ಗಡಿ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಗಟ್ಟೊದ ಪಡ್ಡಾಯಿ ಪುಡೆಡ್ಲ ಅರಬ್ಬಿ ಕಡಲ್ ಬರಿ ಮುಟ್ಟು, ಕೇರಳದ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಸುದೆಡ್ಲ ಶರಾವತಿ ಸುದೆತ ಬರಿ ಮುಟ್ಟು ಇತ್ತೆಂಡ್ ಪಂಡ್‌ದ್ ಇತಿಹಾಸೊಡ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡ್. ಆಂಡಲ ಒಂಜೊಂಜಿ ಅರಸುಲೆನ್ ಆಳ್ವಿಕೆದ ಕಾಲೊಡ್ ತುಳುನಾಡ್ ಗಡಿ ಅಪಗಪಗ ಆಂಚಿಂಚಿ ಆಪೆದ್‌ದ್. ಅಂಚಾದ್ ತುಳುನಾಡ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಗಡಿಗುರ್ತೊನು ಕೊರ್ಪಿನವು ಬಂಜದ ಕೆಲಸ. ಅಲೂಪ ಅರಸೆರೆನ್ ಆಡಳ್ತಿದ ಕಾಲೊಡ್ ತುಳುನಾಡ್ ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಸುದೆ ಬರಿಡ್ಲ ಹೊನ್ನಾವರ ಮುಟ್ಟು ಇತ್ತೆಂಡ್. ಅಂಚನೆ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಒಂಜಿ ಬಾಗೊಲಾ ತುಳುನಾಡ್ ಸೇರ್ದಿತ್ತೆಂಡ್ ಪನೊಲಿ.

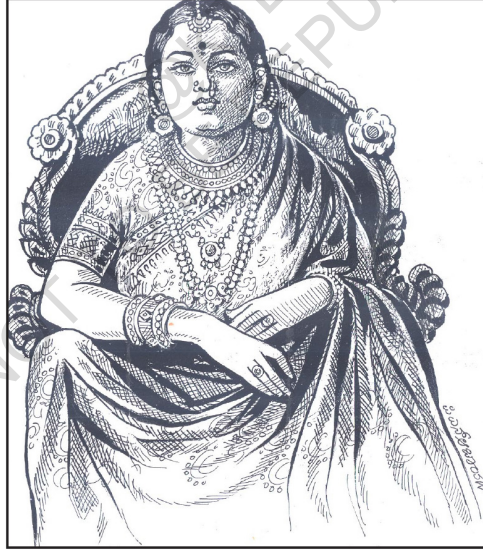
ಈತ್ ಉದ್ದಗಲದ ತುಳುನಾಡ್ ಆಡಳ್ತಿ ಮಲ್ತಿನ ಅಲೂಪ ವಂಸೊದಕುಲೆನ್ ಬಗೆಟ್ ಕ್ರಿ.ಶ 5ನೇ ಶತಮಾನೊಡು ಕೆತ್ತದಿನ ಹಲ್ಮಿಡಿದ ಸುರುತ ಕನ್ನಡದ ಕಲ್ಪರವುಡು ದಾಕ್ಲೆ ಉಂಡು. ಈ ವಂಸೊದ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಅರಸುಲೆಡೊರಿ ಪಶುಪತಿ ಪನ್ನಿನ ವಿಚಾರ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು, ಅವ್ವೇ ರೀತಿ ತಾಳಗುಂದದ ಕಲ್ಪರವುಡ ಪಿರ್ಕಾರ ಮೊಕುಲು ಸುರುಟು ಕದಂಬೆರೆನ ಸಾಮಂತರಾಜರಾದಿತ್ತೆರ್ ಪನ್ನಿನ ವಿಚಾರಲ ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು.

ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ್ ಅಕುಲು ರಾಜ್ಯೊನು ಆಳಿಯರೆ ಸುರುಮಲ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ಅಲೂಪ ವಂಸೊದ ಸುರುತ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಅರಸು ಒಂಜನೇ ಆಳುವರಸು. ಆಯನ ಕಾಲೊಡು ಮಂಗಳಾಪುರ ಪಂಡ ಇತ್ತೆದ ಕುಡ್ಲ (ಮಂಗಳೂರು) ರಾಜಧಾನಿ ಆದಿತ್ತೆಂಡ್. ಅವ್ವೇ ರೀತಿ ನನೊರಿ ಪುದರ್

ಪಡೆಯಿನ ಅರಸು ಇಮ್ಮಡಿ ಆಳುವರಸನ ಕಾಲೊಡ್ ಉದ್ಯಾವರ ಮುಕುಲೆನ ರಾಜಧಾನಿ ಆಂಡ್. ಇಂಬ್ಬನ ಮಗೆ ಇಮ್ಮಡಿ ಚಿತ್ರವಾಹನನ ಕಾಲೊಡು ರಾಜಧಾನಿನ್ ಹುಂಬಚಗ್ ಬದಲೈ. ಮುಕುಲೆನ ಕಡೇತ ರಾಜಧಾನಿ ಬಾರ್ಕೂರು. ಉಂದು ಅಲೂಪ ಅರಸು ಕವಿ ಆಳುಪೇಂದ್ರನ ಕಾಲೊಡು ಪಂಡ ಸುಮಾರ್ ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನೊಡ್ ಬೊಕ್ಕ ಪುಗರ್ತೆಗ್ ಬತ್ತಂಡ್.

ಬಾರಹಕನ್ಯಾಪುರ (ಬೊಕ್ಕ ಬಾರ್ಕೂರು ಆಂಡ್) ಒಂಜಿಕಾಲೊಡು ತುಳುನಾಡ್ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ್, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಗರವಾದ್, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೊಕ್ಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಂಡ ಆದ್ ಮೆರೆದಿತ್ತಂಡ್. ದೇಸ ಪರದೇಸೊಲೆಡ್ ಪುದರ್ ಪಡೆದಿತ್ತಂಡ್. ಮುಲ್ಪ ಇತ್ತಿನಾತ್ ದೇವಸ್ಥಾನೊಲು, ಜೈನಬಸದಿಲು, ತುಳುನಾಡ್ ಬೇತೆ ವಾ ಜಾಗೆಡ್ಲಾ ಇತ್ತ್ಜಿ ಪಂಡ್ ಪನೊಲಿ. ಅವ್ವೇ ರೀತಿ ಬಾರ್ಕೂರು ಬೇರೊ-ವೈವಾಹದ ಮಂಡೊಲಾ ಆದಿತ್ತಂಡ್. ಅಂಚನೆ ಶತಶತಮಾನೊಡ್ಲಿಂಚಿಲಾ ದೇಸೊ ಪರದೇಸೊದ ಪ್ರವಾಸಿಲೆನ್ ಕೈ ಬೀಸ್‌ದ್ ಲೆತ್ತಿನ ಜಾಗೆಲಾ ಉಂದುವೇ ಆದಿತ್ತಂಡ್. ಪರದೇಸೊದ ಪ್ರವಾಸಿಗರ್ ಇಡೆಗ್ ಬತ್ತದ್ ಮುಲ್ಪ ನಡತ್ತೊಂದಿತ್ತಿನ ಮಿನದನೊದ ಕಜ್ಜೊಲೆನ್ ಮಾತ ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ತದ್ ಬರೆತೆರ್. 'ತುಳುನಾಡ್ ಹಂಪೆ' ಪಂಡ್ ಬಾರ್ಕೂರುನು ಪುಗರ್ದರ್.

ಇಂಚಿನ ಒಂಜಿ ಪುಗರ್ತೆದ ಊರುನು ರಾಜಧಾನಿಯಾದ್ ಮಲ್ತೊಂದು ತುಳುನಾಡ್‌ನ್ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಲ್ತಿನಕುಲೆಡ್ ರಾಣಿನಕುಲುಲಾ ಇತ್ತೆರ್. ಅಂಚ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ರಾಣಿಯೆರ್ನಕುಲು ಪಂಡ ಬಲ್ಲ ಮಹಾದೇವಿ ಬೊಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ.

ಬಲ್ಲ ಮಹಾದೇವಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1275 – 1292)

ಇತ್ತೆ ಬಾರ್ಕೂರುಂದು ಪನ್ನಿ ಊರು ದುಂಬುಡು ಬಾರಹಕನ್ಯಾಪುರ. ಈ ರಾಜ್ಯೊನು ಆಡಳ್ಳಿ ಮಲ್ತಿ ರಾಣಿನಕುಲೆಡ್ ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿ ಎಡ್ಲೆ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆಯಿನಾಳ್. ಆಳ್ ಅಲೂಪ ವಂಸೊದ ವೀರಪಾಂಡ್ಯದೇವ ಅರಸುನ ಬುಡೆದಿ. ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಅಲೂಪೇಂದ್ರ ದೇವರಸು ಬೊಕ್ಕ ಪಟ್ಟಮಹಾದೇವಿನ ಮಗನೇ, ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ದೇವರಸು. ಆಯೆ ಕ್ರಿ ಶ 1254ಡ್ ಕ್ರಿ ಶ 1275 ಮುಟ್ಟ

ಬಾರಿ ಪೋರ್ಲುಡು ತುಳುನಾಡ್ನ್ ಆಳ್ವೆ. ಆಯನ ಆಳ್ವಿಕೆದ ಪೋರ್ತುಡು ಆಯನ ಪಟ್ಟದ ಅರಸಿ ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿ, ಬೊಕ್ಕ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರೇ ವೀರ ಜಗದೇವ ಅರಸು ಮುಕುಲು ರಡ್ಡ್ ಜನೊಲಾ ಆಡಳ್ತೆದ ಜಬದರಿಕೆನ್ ತೂವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ನೆಡ್ವಾದ್ ದುಂಬುಗು ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿಗ್ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತೆ ಮಲ್ಲ ಬಂಜದ ಕೆಲಸೊಂದು ತೋಜಿಜಿ. ಕಲ್ಬರವುಲೆನ ಪಿರ್ಕಾರ ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿ ಮಹಾಪ್ರಧಾನ ಒಡ್ಡಮ್ಮ ದೇವ ಬಲ್ಲಪೆರ್ಗಡೆನ ತಂಗಡಿ. ಒಡ್ಡಮ್ಮ ದೇವಗ್ ಸಾಂತರ ದೇವೆಂದ್ಲಾ ಪುದರಿತ್ತೆಂಡ್. ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿ ವಾ ರಾಜಮನೆತನೊಗು ಸೇರ್ದಿನಾಲ್ಂದ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಮಾಹಿತಿ ತಿಕ್ಕುಜಿ. ಕೆಲವು ಚರಿತ್ರೆಕಾರೆರ್ ಆಳ್ ಪಾಂಡ್ಯ ವಂಸೊಗು ಸೇರ್ದಿನಾಳಾದ್ ಪಂಡೆರ್ಂಡ ನನ ಕೆಲವೆರ್ ಆಳ್ ಶ್ರೀಲಂಕಾದ ಮಾನಾಭರಣ ವಂಸೊದಾಳೆಂದ್ ಪನ್ನೆರ್. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ವಾಂಸೆರ್ನಕುಲು ಆಳೆನ್ ಸಾಂತಾರ ವಂಸೊದಾಳೆಂದೆ ನಿಗಂಟ್ ಮಲ್ತೆದರ್.

ಕ್ರಿ.ಶ 1275ಡ್ ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತೀರ್ದ್ ಪೋನಗ ರಾಣಿ ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿನ ಜೋಕುಲು ಪ್ರಾಯೊಗು ಬತ್ತೆದ್ಚೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ್ ಪಟ್ಟೋಗೇರ್ಯಳ್, ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಅನುಭವ ಆಳೆಗ್ ದುಂಬೇ ಇತ್ತಿನೆಡ್ಲಾವರ ಬೊಕ್ಕ ಮಾಮಿ ಪಟ್ಟಮಹಾದೇವಿನ ಮೆಗ್ಗೆ ವೀರ ಜಗದೇವರಸುನ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಇತ್ತಿನೆಡ್ಲಾವರ ಆಳೆಗ್ ಆಡಳ್ತೆನ್ ಪೋರ್ಲು ಪೊಲಿಗೆಡ್ ನಡಪಯರೆ ಸಾದ್ಯ ಆಂಡ್.

ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿ ತನ್ನ ಆಸ್ತಾನೊಡು ದಿಂಜ ಜನ ಪಂಡಿತೆರ್, ಪುರೊಹಿತೆರ್ನಕುಲೆಗ್ ಆಸರೆ ಕೊರ್ದಿತ್ತಲ್, ಆಳೆನ ಆಸ್ತಾನೊಡು ದೇಶೀ ಪುರುಷೆರ್ ಬಹತ್ತರಾನಿ ಯೋಗಿಲು ಇತ್ತೆರ್. ದೇಶೀ ಪುರುಷೆರ್ ಪಂಡ ಸಾಹಿತಿ, ಕಲಾವಿದೆರ್. ಬಹತ್ತರಾನಿ ಯೋಗಿಲು ಪಂಡ 72 ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿನಕುಲು. ಈತ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ದತ್ತಾಳ್ವನ ವಂಸೊದ ಬಂಕಿದೇವೆ ನರಸಿಂಗ ಹೆಗಡೆನಂಚಿನ ದಂಡನಾಯಕೆರ್. ಮಹಾಪ್ರಧಾನ ಸೋಮಣ್ಣ ಸೇನಬೋವೆ, ಚಿಮ್ಮಣ್ಣ ಸೇನಬೋವೆ, ಕುಮಾರ ಬಿಜ್ಜಣ್ಣ ಅರಸೆ, ಮಹಾಪ್ರಧಾನೆ ಪೆರುನ ಸೇನಬೋವೆ ಇಂಚಿನ ಮಾತ ವೀರಾದಿ ವೀರೆರ್ ಆಸ್ತಾನೊಡೆತ್ತೆರ್. ಬಾರಹಕ್ಕನಾಪುರೊಟು ಅಚ್ಚುತ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಪನ್ನಿ ಮಲ್ಲ ವೇದಾಂತಿನ ಗುರುಕುಲ ಇತ್ತೆಂಡ್. ದ್ವೈತ ಮತ ಸ್ಥಾಪಕೆ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ್ (1238-1317) ಆರೆನ ಶಿಷ್ಯರಾದ್ ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆ ಕೈಕೊಂಡೆರ್. ಆತ್ಮನೇಟ ತುಳುನಾಡ್ಡ್ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೆನ ಅದ್ವೈತ ಮತಪ್ರಚಾರೊಡೆತ್ತೆಂಡ್. ಜನೊಕುಲು ಶಿವ-ಶಕ್ತಿನ ಆರಾಧಕೆರಾದಿತ್ತೆರ್. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೆನ ದ್ವೈತ ಮತಪ್ರಚಾರೊಗು ಬತ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ದಿಂಜ ಜನ ಮಧ್ವಮತ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಲ್ತೆದ್ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಾಯೆರ್.

ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿಗ್ ಮೂಜಿ ಜನ ಆಣ್ ಜೋಕುಲು. ಅಯಿಟ್ ಸುರುತ ಮಗೆ ಬಿಜ್ಜಣ್ಣ ಅರಸೆ ಎಲ್ಯ ಪ್ರಾಯೊಡೇ ತೀರ್ದ್ ಪೋಪೆ. ತುಳುರಾಜ್ಯೊದ ನಾನಾ ಕೋಡಲೆಡೆ ಇತ್ತಿ ಕಲ್ಬರವುಲೆಡ್ ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿನ ವಿಸಯೊ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಅಯಿಟ್ ಸುರುಟು ತಿಕ್ಕುನ ಕಲ್ಬರವು ಕ್ರಿ ಶ 1277ಡ್ ನೀಲಾವರೊಡು ಕೆತ್ತಯಿನವು. ನೆಟ್ಲೆ ಆಳೆನ್ ಪಟ್ಟೊದ ಪಿರಿಯರಸಿ ಪಂಡ್ಡ್ ಬರೆತೆರ್. ಬಾರ್ಕೂರು ರಾಜ್ಯೊನು ಆಳ್ವಿನ ಸುರುತ ಮಾಮಲ್ಲ ಮಹಾರಾಣಿ ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿಂದ್ ನೆಟ್ಲೆ ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು. ಕುಡ ಒಂಜಿ ಕಲ್ಬರವುಡು ಆಳೆಗ್ ಪಾಂಡ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪನ್ನಿ ಬಿದುರ್ಲಾ ಬರೆದುಂಡು. ನನೊಂಜಿ ಕಲ್ಬರವುಡು ಆಳೆಗ್ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದ ಮಂತ್ರಿಶಿಖಾಮಣಿ ಪನ್ನಿ ಬಿದುರ್ಲಾ. ಉಂದು ಕೆಂಜೂರು ಕಲ್ಬರವುಡು ತಿಕ್ಕುನ ಮಾಹಿತಿ. ಮಹಾರಾಣಿನ ಊರು ಸಂಪೊತ್ತು ಬೊಕ್ಕ

ಧನ ಧಾನ್ಯೊಡು ದಿಂಜಿದಿತ್ತಿನೆಡ್ಲಾವರ ಮೋಳೆನ್ ರಡ್ಡನೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂದ್ ಪನ್ನೆದರ್. ಅರುಂಧತಿ ಪನ್ನಿ ಪುದರ್ಲಾ ಆಳೆಗಿತ್ತೆಂಡ್.

ಕ್ರಿ.ಶ 1285ಡ್ ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತನ್ ತನ್ನ ಮಗಕ್ಕೆ ಬುಡ್ಡು ಕೊರೊಡುಂದು ಎನ್ನಿನಗ ಮಗಳೆ ಕಂಡನಿ ಬಂಕಿದೇವನ ವಿರೋದ ಎದುರಾಂಡ್. ಆಲೂಪೆರ್ ದುಂಬುಡ್ಲಿಂಚಿಲಾ ಮಕ್ಕಳಕ್ಕೊಡಕುಲು. ಅಳಿಯಸಂತಾನ ಕಟ್ಟ್ ಉಟರ್ನೆ ಆಯಿನೆಡ್ಲ ಬೊಕ್ಕ ಅವು ಬಲ ಆವೊಂದು ಬತ್ತೆಂಡ್. ನಗಿರೆ ಬೊಕ್ಕ ಹಾಡುವಳ್ಳಿ ರಾಜ್ಯೊದ ಅರಸುಲು ಅಳಿಯಸಂತಾನ ಕಟ್ಟ್ ಅನುಸರಣೆ ಮಲ್ತೆರ್, ನೆನ್ನ ತೂದು ರಾಣಿನ ಮರ್ಮಯೆ ಬಂಕಿದೇವೆಲ ರಾಜ್ಯೊಡು ಪಾಲ್ ಕೇಂಡೆ, ಬಲ್ಲ ಮಹಾದೇವಿ ನೆಕ್ಕ ವಿರೋದ ಮಲ್ಪಂದೆ ರಾಜ್ಯೊನು ರಡ್ಡ ಪಾಲ್ ಮಲ್ತೆದ್ ಮಂಗಳಾಪುರ ರಾಜ್ಯೊನು ಬಂಕಿದೇವಗ್ ಕೊರಿಯಳ್. ಬಾರ್ಕೂರುದ ಆಡಳ್ತಿ ತನ್ನ ಮಗೆ ನಾಗದೇವಗ್ ಕೊರ್ದು ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಳ್. ತನ್ನ ಎಲ್ಯ ಮಗೆ ಪಾಂಡ್ಯದೇವರಸುನು ಯುವರಾಜೆ ಮಲ್ತೆದ್ ರಾಜ್ಯೊದ ಉಸ್ತುವಾರಿ ತಾನೇ ತೂವೊಂದು ಇತ್ತಳ್. ಬಾರಹಕನ್ಯಾಪುರೊತ ಆಡಳ್ತಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವೊದ ಮಾದರಿಡ್ ನಡಪೆದಂಡ್. ಆಡಳ್ತಿ ಸುಲಬ ಆಯರೆ ರಾಜ್ಯೊನು ಪತ್ತೆ ಕೇರಿಂದ್ ಅಜಲ್ ಮಲ್ತದಿತ್ತೆರ್. ಪ್ರತಿ ಕೇರಿಡ್ಲಾ ಒಂಜಿ ಕೆರೆ, ದೇವಸ್ಥಾನೊಲು ಇತ್ತ.

ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿನ ಕಾಲೊಡು ಬಾರ್ಕೂರ್ಗ್ ದೇವಸ್ಥಾನೊಲೆನ ರಾಜ್ಯೊಂದೆ ಪುದರಿತ್ತೆಂಡ್. ಜನಾರ್ದನ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಪಂಚಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಇಂಚಿನ ದೇವಸ್ಥಾನೊಲೆಗ್ ಮಾತ ಉಂಬೊಳಿ ಬುಡ್ಲಿನ ಸಂಗತಿ ಕೆಲವು ಕಲ್ಪರವುಲೆಡ್ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ರಾಜ್ಯೊ ಸಂಪತ್ತೆಡ್ ದಿಂಜಿದಿತ್ತೆಂಡ್. ಬೆನ್ನಿದಕುಲು ಗೇಣಿನ್ ಅರಿ-ಬಾರ್ದ ಮುಡಿ ಲೆಕ್ಕೊಡೆ ಕೊರ್ಪೆದರ್. ಕಂಡೊದ ಬೆನ್ನಿಯೇ ಎಚ್ಚ. ಬಾರ್ಕೂರ್ಡ್ ಕರಂಬುದ ಬುಳೆಲಾ ಮಲ್ತೊಂದು ಇತ್ತೆರ್. ಕಡಲ ಬರಿಟ್ ತಾರೆದ ತೋಟೊಲು ಇತ್ತ. ಉಂಬಳೆನ ಆಡಳ್ತಿದ ಪೊರ್ತುಗು ಪಂತೊಡು ಎರ್ಲೆ ಗಿಡರುನ ಕಂಬುಳಲಾ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ನಡತೊಂದು ಇತ್ತೆಂಡ್ ಪನ್ನಿ ವಿಚಾರ ಕೆಂಜೂರು ಕಲ್ಪರವುಡು ತಿಕ್ಕುಂಡು. ರಾಜ್ಯೊದ ಆಡಳಿತ ಬಾರಿ ಪೊರ್ಲು ಪೊಲಿಕೆಡೆ ನಡತೊಂದ್ ಇತ್ತೆಂಡ್. ಮಹಾರಾಣಿನೊಟ್ಟುಗು ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನೊಗು ಏಪಲಾ ಪಂಚ ಪ್ರಧಾನೆರುಪ್ಪೆದರ್. ರಾಜ್ಯೊಡು ದೊಂಬಿ, ಗಲಾಟೆ ಇಜ್ಜಾಂಡ್. ಲಡಾಯಿಡ್ಲೇಪಲಾ ರಾಣಿ ದೂರಡೆ ಉಪ್ಪೆದಳ್. ಇಂಚ ಅಲುಪ ವಂಸದ ತುಳುನಾಡ್ ಮಹಾರಾಣಿ ಬಲ್ಲ ಮಹಾದೇವಿ 17 ವರ್ಸೊ ಬಾರಿ ಪೊರ್ಲುಡು ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತೆ ಮಲ್ತೆದ್ ಸೊರ್ಗೊ ಸಂದ್ಯಳ್.

ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ (1333- 1348)

2ನೇ ಬಂಕಿದೇವೆ ಪಟ್ಟಗೇರಿನ ಕೆಲವೇ ವರ್ಸೊಡು ಬಾರ್ಕೂರ್ದ ಅರಸು ನಾಗದೇವರಸನ್ ಸೋಲ್ವಾಡ್ ಇಡಿಯ ತುಳು ರಾಜ್ಯೊಗು ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಆಯೆ. ಬಂಕಿದೇವೆ ತೀರ್ಪೋಪಿ ಪೊರ್ತುಗು ತುಳುರಾಜ್ಯೊದ ಒಂಜಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಆದಿತ್ತಿನ ಚಂದ್ರಾಪುರ(ಇತ್ತೆದ ಹೊನ್ನಾವರ)ಡ್ ಆಡಳಿತೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನ ಸೋಯಿದೇವ ಅಳುಪೇಂದ್ರೆ ಮಂಗಳಾಪುರೊಕು ಬತ್ತೆದ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯೊದ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆವೊಂಡೆ. ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯೊದ ರಾಜಧಾನಿನ್ ಮಂಗಳಾಪುರೊಡ್ಲ ಬಾರಹಕನ್ಯಾಪುರೊಗು ಬದಲಾವಣೆ ಮಲ್ತೊಂಡೆ. ಸೋಯಿದೇವ ಅಳುಪೇಂದ್ರೆ ರಾಜ್ಯಬಾರ ಮಲ್ತೊಂದುಪ್ಪುನಗ ಕ್ರಿ.ಶ 1333ಡ್ ಕರ್ನಾಟೊಕೊದ ಹೊಯ್ಸಳ ವಂಸದ ಅರಸು ಮುಮ್ಮಡಿ ಬಲ್ಲಾಳೆ ತುಳುನಾಡ್ಲ ಮಿತ್ತ

ಆಕ್ರಮಣ ಮಲ್ಲೆ. ಬಲ್ಲಾಳನ ದಂಡನ್ ತೂದು ಅದಗ ಬಾರಹಕನ್ಯಾಪುರೊನು ಆಳೊಂದಿತ್ತಿನ ಅರಸೆ ಸೋಯಿದೇವೆ ಪೋಡಿದ್ ಪೋಯೆ, ಅಂಚಾದ್ ಹೊಯ್ಸಳೆರೆಡ ತಂಕೊದ ಕಳೊಟು ತಾಂಟ್ ದ ಬಿಸಾದಿಗೆ ಮೆರೆಪುನ ಆಸೆನ್ ಬುಡ್ಡ್ ಮದಿಮೆದ ಸಮ್ಮಂದ ಬುಳೆಪಾದ್ ಆಯನ್ ಎಡ್ಲೆ ಮಲ್ಲೊನುನ ತೀರ್ಮಾನೊಗ್ ಬತ್ತೆ. ಆಯನ ತಂಗಡಿ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿನ್ ಮುಮ್ಮಡಿ ಬಲ್ಲಾಳಗ್ ದಾರೆ ಮೈತ್ ಕೊರ್ದು ಮದಿಮೆ ಮಲ್ಲೆ. ಉಂದು ದುಂಬುಗು ಹೊಯ್ಸಳ ವಂಸೊದಕುಲು ಬಾರ್ಕೂರುಡ್ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಮಲ್ಪುರೆ ಅನುಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಂಡ್.

ಬಾರ್ಕೂರುಡ್ ಪಿರಾಕ್ ಡ್ಲಿಂಚಿ ನಡತೊಂದಿತ್ತಿನ ಅಳಿಯಕ್ಕಪ್ಪದ ನಂಬಿಕೆದಂಚಿ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಮುಮ್ಮಡಿ ಬಲ್ಲಾಳನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯಾದ್ ಬಾರಹಕನ್ಯಾಪುರತ ಮಹಾರಾಣಿಯಾಯೊಳ್.

ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ ಸಮಾಜೊಗ್ ಉಪಯೋಗ ಆಪುನ ಕಜ್ಜೊಲೆಗ್ ಬೆರಿಸಾಯೊ, ಉಮೇದ್ ಕೊರೊಂದಿತ್ತಲ್. ನೆಕ್ಕ್ ಉದಾರ್ಮೆಯಾದ್ ಬಾರ್ಕೂರು ಬೆಣ್ಣೆಕುದ್ದುರ ಮದ್ಯೊಡ್ ಸುದೆಕ್ ಸಂಕ (ಬಾರ್ಕೂರುದ ಕಿನ್ಯ ಸಂಕ) ಕಟ್ಟಾಯಿನ ವಿಚಾರೊನು ಪನೊಲಿ. ಈ ಸಂಕ ಕಟ್ಟರೆ ಕಾರಣ ದಾದ ಪಂಡ ತಾನ್ ಆಡಳಿತ ಮಲ್ಪುನ ಬಾರ್ಕೂರು ಸೀಮೆಗ್ಲ ಸೀತಾನದಿ ಸುದೆತ ಅಪೆದ ಮೆಯಿಟ್ ಉಪ್ಪುನ ಬೆಣ್ಣೆಕುದ್ದುಗುಲಾ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾದಿಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪುನವು. ಈ ಕುದ್ದು ದಿಂಜ ಪಲವಂತಿಕೆ ಇತ್ತಿನ ಜಾಗೆ ಬೊಕ್ಕ ಕಂಬುರ ಬುಳೆಕ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಜಾಗೆ. ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿನ ಈ ಮಲ್ಲ ಕಜ್ಜೊಡು, ಅಲೆಗ್ ಕೃಷಿತ ಬುಳೆಚಿಲ್ದ ಬಗೆಟ್ ಇತ್ತಿನ ಕಾಳಜಿಲ ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು. ಅವ್ವೇ ರೀತಿ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ ದಾನಧರ್ಮೊಗ್ಲಾ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ರಾಣಿ ಆದಿತ್ತಲ್. ಅಂಚನೇ ಇಂಬಲೆನ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲೊಡು ಹಿಂದುಲು. ಮುಸ್ಲಿಮರ್, ಬೊಕ್ಕ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಧರ್ಮೊದಕುಲುಲಾ ಒಮ್ಮೆತ್ ದ್ ಬಾಳೊಂದಿತ್ತರ್. ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ ಮಾತ ಧರ್ಮೊಗುಲಾ ಸಮಾನ ಮಾನಾದಿಗೆ ಕೊರೊಂದಿತ್ತಲ್.

ಬಾರ್ಕೂರು ಸಂಸ್ಥಾನೋಗು ಸೇರಿನ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿನ ಸುರುತ ಕಲ್ಪರವು ತಿಕ್ಕಿನಿ ಇತ್ತೆದ ಒಡಿಪು ತಾಲೂಕುದ ನೀಲಾವರೋಡು. ಕ್ರಿ.ಶ 1333ಡ್ ಬರೆಪಾಯಿನ ಈ ಕಲ್ಪರವು ನೀಲಾವರದ ಮಹಿಷಮರ್ದಿನಿ ದೇವಾಸ್ಥಾನೋಗ್ ಕೊರಿನ ದಾನೋದ ವಿಚಾರೋನ್ ತೆರಿಪಾವುಂಡು. ಅಂಚನೆ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ ಆಡಳ್ತಿದ ಪೊರ್ಲುನು ತೆರಿಯೊನರೆ ಈ ಕಲ್ಪರವು ಸಕಾಯ ಮಲ್ಪುಂಡು ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿಗ್ ಪಾಂಡ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅರಿಯಬಸವ-ಶಂಕರ ಪನ್ನಿ ಬರ್ದ್ ಇತ್ತಂಡ್‌ಂದ್ ಕುಂದಾಪುರೋದ ಕನ್ಯಾನೊಡುಪ್ಪಿ ಕಲ್ಪರವುಂಡು. ಬಾರ್ಕೂರು ಸೀತಾನದಿತ ಬರಿಟುಂಡು. ಈ ಸುದೆ ಅಪಗ ದಿಂಜಿದ್ ಪರಿತೊಂದಿತ್ತಂಡ್. ಅರಬ್ಬೀ ದೇಸೊಡ್ಡು ಈ ರೇವು ಪಟ್ಟೋಗು ದಿಂಜ ಕಪ್ಪಲ್ ಬತ್ತೊಂದಿತ್ತೊ. ತುಳುನಾಡ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಗಟ್ಟಿದ ಮಿತ್ತಡ್‌ಲಾ ಅರಿ, ಕಡಲೆ, ಎಣ್ಣೆ, ಮುಂಚಿ, ಎಡ್ಡೆ ಮುಂಚಿ, ಪದೆಂಗಿ, ರೇಶ್ಮೆ ಸೀರೆ, ಬೆಲ್ಲ, ಕುಂಟು ಪೂರ ಪರದೇಸೊಲೆಗ್ ಮುಲ್ಪಡ್ಡ್ ಕಪ್ಪಲ್ ಮಾರಾಟೋಗು ಪೋವೊಂದಿತ್ತಂಡ್. ಪರದೇಸೊಲೆಡ್ ಒಂಟೆ, ಕರ್ಜೂರ, ಕುದುರೆ, ಬೊಳ್ಳೆ, ಬಂಗಾರ, ವಜ್ರ ಪೂರ ಈಡೆ ಬತ್ತೊಂದಿತ್ತಂಡ್. ಪಟ್ಟೊಡು ಸಾಲ್ ಸಾಲ್ ಅಂಗಡಿಲಿತ್ತೊ, ಬೇರದಕುಲೆನ ಕೂಡುಕಟ್ಟಲಿತ್ತ. ಅಕುಲು ಬೇರೊದ ಸೊತ್ತುಲೆನ್ ಬಿಲೆಕಟ್ಟ್ ಮಾರಾಟೋಗು ಅನುಮಲ್ ಕೊರ್ಪೆದರ್. ಗದ್ಯಾಣ ಪನ್ನಿ ಪಣವು ಚಾಲ್ಡಿತ್ತಂಡ್.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸೋಡು ಕ್ರಿ.ಶ 1336 ಒಂಜಿ ಮಹತ್ವವಾಯಿನ ವರ್ಸೊ. ದಾಯೆ ಪಂಡ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯೋ ಉದಿಪನ ಆಯಿನ ವರ್ಸೊ. ಆಪಗ ತುಳುನಾಡ್ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ ಆಳೊಂದಿತ್ತಲ್ ಪನ್ನಿನವುಲಾ ಪೆರ್ಮದ ಸಂಗತಿ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1335ಡ್ ಸೋಯಿದೇವೆ ತೀರ್ತ್‌ಪೋಯೆ. ಹೊಯ್ಸಳ ಮುಮ್ಮಡಿ ಬಲ್ಲಾಳೆ ಕ್ರಿ.ಶ 1342ಟ್ ತೀರ್ತ್‌ ಪೋಯೆ. ಅಯಿಡ್ ಬೊಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ ಅಳೆನ ಮಗೆ ಕುಲಶೇಖರನೊಟ್ಟುಗು ಸೇರ್ತ್ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಲ್. ವಿಜಯನಗರೋದ ಅರಸುಲು ಬಾರ್ಕೂರುನು ಕ್ರಿ.ಶ 1345ಡ್ ವಶಮಲ್ತೊಂಡೆರ್. ಆಂಡಲಾ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಆಳ್ ತೀರ್ತ್‌ ಪೋಯಿನ ಕ್ರಿ.ಶ 1348 ಮುಟ್ಟ ಅಳೆನ ಕೈಟೆ ಇತ್ತಂಡ್. ಆಡೆ ಮುಟ್ಟ ಬಾರಿ ಪೊರ್ಲುಡ್ ಆಳಿಯಲ್ ಪನ್ನಿನ ವಿಚಾರ ಚರಿತ್ರೆಡ್ ತೆರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು.

ಇಂಚ ಈ ರಡ್ಡ್ ರಾಣಿನಕುಲು ಬಾರ್ಕೂರುದ ಮಾನ ಮಾನಾದಿಗೆನ್ ಒರಿತೊಂದು ತುಳುನಾಡ್ ಮಾತಾ ರೀತಿದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗ್ ಪುಣೆಯೆರ್ ಪಂಡ್ ಪನೊಲಿ.

ಪೊಸ ಪದೊಕುಲೆ ಪೊಲಬು

ಕಲ್ಪರಹ - ಶಾಸನೊ
ಗಿಡರು - ಪಾರಾವು
ಸಕಾಯ - ಸಹಾಯೊ
ಮಾನಾದಿಗೆ - ಗೌರವ
ಜಬದರಿಕೆ - ಜವಾಬ್ದಾರಿ
ಅನು - ಅಪ್ಪಣೆ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಟ ಕೋರ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚುಟುಕುಡು ಜವಾಬ್ ಕೋರ್ಲೆ

1. ಕನ್ನಡದ ಸುರುತ ಕಲ್ಪರವುಡು ಅಲೂಪ ವಂಸದ ವಾ ಅರಸನ ಪುದರ್ ಉಂಡು?
2. ಅಲೂಪ ಅರಸುಲು ಸುರುಕು ಏರೆನ ಸಾಮಂತ ಅರಸುಲು ಆದಿತ್ತರ್?
3. ಇಮ್ಮಡಿ ಅಲೂಪ ಅರಸುನ ಕಾಲೊಡು ಅಲೂಪೆರೆನ ರಾಜಧಾನಿ ಒವು ಆದಿತ್ತಂಡ್?
4. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಆನಗ ಬಾರ್ಕೂರುನು ಆಳೊಂದಿತ್ತಿನ ರಾಣಿ ಏರ್?
5. ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ದೇವ ಅರಸುನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ ಏರ್?
6. ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿನ ಅರುವತ್ತೆ ಏರ್?
7. ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿನ ವಿಷಯ ತೆರಿಪಾವುನ ಕಲ್ಪರವು ಓಲು ತಿಕ್ಕದಂಡ್?
8. ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿನ ಕಂಡನಿ ಏರ್?
9. ಬಾರ್ಕೂರುಡು ಬೆಣ್ಣೆಕುದ್ದುಗ್ ಕಿನ್ಯ ಸಂಕ ಕಟ್ಟಾಯಿನ ರಾಣಿ ಏರ್?
10. ಪಿದಯಿ ಊರುಡ್ ಬತ್ತಿನ ಪ್ರವಾಸಿಗರ್ ಬಾರ್ಕೂರುನು ವಾ ಪಟ್ಟಣ್ ತಾರ್ಕಣೆ ಮಲ್ತೆದರ್?

II ಮುಲ್ಟ ಕೋರ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ 2-3 ವಾಕ್ಯಲೆಡ್ ಜವಾಬ್ ಕೋರ್ಲೆ.

1. ಅಲೂಪ ಅರಸುಲು ತುಳುನಾಡ್ ವಾ ವಾ ಕೋಡಿಡ್ ರಾಜಧಾನಿ ಮಲ್ತೊಂದು ಆಳೊಂದಿತ್ತರ್?
2. ಪಿರಾಕ್ದ ಕಾಲೊಡ್ ತುಳುನಾಡ್ ಗಡಿ ನಾಲ್ ದಿಕ್ಕಲೆಡ್ ಓಡೆ ಮುಟ್ಟಿ ಇತ್ತಂಡ್?
3. ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆದ ಕಜ್ಜೊಲೆನ್ ಬರೆಲೆ?
4. ಹೊಯ್ಸಳೆರೆಡ ಬಾರ್ಕೂರುದ ಅರಸೆ ಸೋಯಿದೇವೆ ಎಂಚ ಒಪ್ಪಂದ ಮಲ್ತೊಂಡ್?
5. ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿ ವಾ ವಂಸೋಗ್ ಸೇರ್ದಿನಾಲ್‌ಂದ್ ಇತಿಹಾಸಕಾರೆರ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೋರ್ಪರ್?

III ಸರಿ ಅತ್ತಂದಿನ ಪದಕುಲೆನ್ ಅಜತ್ತಂಡ್ ಬೇತೆ ಮಲ್ತ.

1. ಹಲ್ಮಿಡಿ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ತಾಳಗುಂದ, ನೀಲಾವರ
2. ಪಶುಪತಿ, ಕವಿ ಆಳುಪೇಂದ್ರ, ಚಿತ್ರವಾಹನ, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ
3. ಮಂಗಳಾಪುರ, ಉಡುಪಿ, ಹುಂಬಚ, ಬಾರ್ಕೂರು
4. ಪಟ್ಟದ ಪಿರಿಯರಸಿ, ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದ ಮಂತ್ರಿ ಶಿಖಾಮಣಿ, ಪಾಂಡ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರಾಧಿಪತಿ
5. ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ, ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ, ಬಲ್ಲ ಮಹಾದೇವಿ, ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ.

IV ತಿರ್ತ್ ಕೋರ್ತಿನ ಪದಕುಲೆಗ್ ತಾರ್ಕಣೆ ಆವುನ ಪದಕುಲೆನ್ ಬರೆಲೆ.

1. ಅರುಂಧತಿ	1. ಹೊಯ್ಸಳ ಅರಸೆ
2. ಹುಂಬಚ	2. ಕಲ್ಪರವು
3. ಮುಮ್ಮಡಿ ಬಲ್ಲಾಳೆ	3. ರಾಜಧಾನಿ
4. ತಾಳಗುಂದ	4. ಬಾರ್ಕೂರುದ ಅರಸೆ
5. ಕವಿ ಆಳುಪೇಂದ್ರ	5. ಬಲ್ಲ ಮಹಾದೇವಿ
	6. ಚಿಕ್ಕಾಯಿತಾಯಿ

V ಬುಡ್ಡು ಪೋಯಿ ಜಾಗೆನ್ ದಿಂಜದ್ ಬರೆಲೆ

1. ತುಳುನಾಡ್ನ್ ಸಹಸ್ರಮಾನ ಕಾಲಮುಟ್ಟು _____ ವಂಸದಕುಲು ಆಳೊಂದಿತ್ತೆರ್.
2. ಬಾರ್ಕೂರು _____ ಸುದೆತ ಬರಿಟ್ ಇತ್ತಿ ಪಟ್ಟ.
3. ಅಲೂಪ ಅರಸು _____ ನ ಕಾಲೊಡು ಬಾರ್ಕೂರುನು ಹೊಯ್ಸಳೆರ್ ಆಕ್ರಮಣ ಮಲ್ತೆರ್.
4. ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿನ ಮಗೆ _____ .
5. ರಡ್ಡನೇ ಲಕ್ಕಿ ಪಂಡದ್ _____ ನು ಪುಗರೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ತಿನ ನುಡಿಕಟ್ಟೆಲೆನ್ ಬಳಕೆ ಮಲ್ತದ್ ವಾಕ್ಯ ರೂಪೊಡು ಬರೆಲೆ.

1. ಒಮ್ಮೆತ್ತದ್
2. ತಂಕೊದ ಕಳ
3. ಉದ್ದಗೆಲ
4. ಪೊರ್ಲುಪೊಲಿಕೆ

II ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ತಿನ ಶಬ್ದೊಲೆನ್ ಬುಡ್ಡಾದ್ ಬರೆಲೆ.

1. ಒಂಜೊಂಜಿ
2. ಅಂಚಿಂಚಿ
3. ಕಲ್ಪರವು
4. ಉಪ್ಪುನಂಚಿನ
5. ಆಳೊಂದಿತ್ತಿನ

III ಮುಲ್ವ ಬುಡ್ಡು ಪೋತಿನ ಜಾಗೆಲೆನ್ ಪ್ರತ್ಯಯಲೆನ್ ಪಾಡ್ಡ್ ಜಂಜಲೆ.

1. ತುಳುನಾಡ್ _____ ಬೇತೆಬೇತೆ ಅರಸುಲು ಆಳೊಂದಿತ್ತೆರ್.
2. ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ ಬೆಣ್ಣೆಕುದ್ದು _____ ಸಂಕ ಕಟ್ಟಾಯಲ್.
3. 3ನೇ ಬಲ್ಲಾಳೆ ಸೋಯಿದೇವ _____ ಕಾಳಗೊಗ್ ಬತ್ತೆ.
4. ವಿಜಯ ನಗರೊ _____ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಆಳೊಂದಿತ್ತೆ.
5. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕನ ದೆಸೆ _____ ಪೋರ್ಚುಗೀಸೆರ್ ಪಿರ ಜಾರಿಯೆರ್
(ಡ, ಡು, ಡ್ವಾದ್, ದ, ಡ್)

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಬಾರ್ಕೂರುಗೊಂಜಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಲ್ತದ್ ಪಿರಾಕ್ ದ ಮಿನದನನ್ ತೆರಿಯೊನುಲೆ
2. ಬಿ.ಕೆ. ರಮೇಶ್ ಬರೆತ್ತಿನ ಬಲ್ಲಮಹಾದೇವಿ ಬೊಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿ ಬೂಕುನು ಓದುದು ತೆರಿಲೆ
3. ನಿಕುಲೆನ ಊರುಡು ಕಲ್ಪರವುಲು ಇತ್ತಂಡ ಓದುದು ತೆರಿಯರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ಪುಲೆ.

* * * * *

ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ

ಉಳಿತೀರ್ :

“ಆಸೆನೇ ದುಕ್ಕೊಗು ಮೂಲೊ. ಆಸೆ ಹಿಂಸೆಗ್ ಸಾದಿ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪುಂಡು. ನರಮಾನ್ಯಗ್ ಏರೆಗ್ಲಾ ಜೂವೊ ಕೊರ್ಪುನ ಸಗ್ತಿ ಇಜ್ಜಂದಿ ಬುಕ್ಕ ಜೂವೊ ದೆಪ್ಪುನ ಹಕ್ಕ್ ಓಲುಂಡು? ನಮ್ಮ ಜೂವೊನು ನಮೊ ಏತ್ ಮೋಕೆಡ್ ತೂವೊನುನೋ ಅಂಚನೇ ಬೇತೆದಕುಲೆನ ಜೂವೊನ್ನಾ ಮೋಕೆಡ್ ತೂವೊನೊಡು”. ಇಂಚ ಮಾತ ಬೋದನೆ ಕೊರ್ಪು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮೊನು ಉದಿಯಬೆಂದ್ ಜಗತ್ತ್ ಜನಕುಲೆನ್ ಅಹಿಂಸಾ ಮಾರ್ಗದಂಚಿ ತಿರ್ಗಾದ್ ಜಗತ್ತ್ಡ್ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಯಾಪಿಲೆಕ ಮಲ್ತಿನಾಯೆ ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧ. ಅಂಚಾದೇ ಆಯನ್ ಇತಿಹಾಸಕಾರೆರ್ ‘ಏಷ್ಯಾದ ಬೊಲ್ಪುಂದ್’ ಪಂಡ್ ಪುಗರ್ಪೆರ್.”

ಮುಕ್ಕಾಲ್ ಊರು ಸುತ್ತರೆ ಪೋಯಿ ಗೌತಮಗ್
ಮೂಜೆನಿ ತೂದು ತರೆ ಕರಡಾಂಡ್ಗೆ
ಮೂಜೆನಿ ತೂದು ಉಡಲ್ ಮೆದಿತ್ಂಡ್ಗೆ
ಮೂಜೆನಿ ತೂದು ತಿಗಲೆ ಅಲಂಕ್ಂಡ್ಗೆ
ತನ್ನ ತರೆನೆ ತನ್ನ ದಿನ್ನಾಯಿನ ಜಬ್ಬನಿ ತೂದು
ಮೆಯ್ ತರೆದ್ ಕುರಿದ್ ನಾದುನ ರೋಗಿನ್ ತೂದು

ನಾಲ್ವರೆ ಪುಗಲ್ ಮಸಣೊಗು ಲಕ್ಕಿನ ಪುನ ತೂದು
 ಮೂಜೆಕ್ ಪರ್ಯಾರ ದಾನೇಂದ್ ಕೇಂಡೆಗೆ
 ತಾನೇ ಪರ್ಯಾರ ನಾಡುವೇಂದೆನ್ನೊಂಡೆಗೆ
 ಹಂಸದ ತುಪ್ಪದ ಪಾಸ್ಡ್ ಲಕ್ಕಿದುಂತೆಗೆ
 ತೆಡಿನಾಂಡ ನೆತ್ತರ್ ಉಡೆವಿ ಮೆಯ್ ಬೊಡೆದಿ
 ಬಾಲೆನ್ ಬುಡ್ಯೆಗೆ
 ಏಳುಪ್ಪರಿಗೆದ ಇಲ್ಲ ಬಾಕಿಲಿನಿ ದಾಂಟೆಗೆ
 ನಡ್ಡಿಲ್ಡ್ ಇಲ್ಲ ಊರು ದೇಸ ಪಿರಪಾಡ್ಯೆಗೆ
 ಊರೂರು ತಿಗ್ಯೆಗೆ ದೇಸೊಲೆನ್ ಸುತ್ತೆಗೆ
 ಗುಡ್ಡೆಲೆನಿ ದೊಂಕೆಗೆ ಕಾಡಾಲೆನಿ ಪೊಗ್ಯೆಗೆ
 ಜಾತ್ರೇಡ್ ನಿಗ್ಯೆಗೆ ಮುನಿಕುಲೆಗ್ ಬಗ್ಯೆಗೆ
 ತಿಕಿತಿಕಿನ ಕಲ್ದ ಬೊಂಬೆಲೆಗ್ ಕೈ ಮುಗ್ಯೆಗೆ
 ಪಿಂದೇನ್ನಿನಾಕುಲೆನಿ ನಾಡ್ ನಾಡ್ ಕೇಂಡೆಗೆ
 ಉಪಾಸ ಕುಲ್ದ ಮೆಯ್ ಎಲ್ಲೊಟಿ ಮಲ್ತೊಂಡೆಗೆ
 ಒಂಜಿ ಬಿರೆಲೆಡ್ ಉಂತುದು ತಪಸ್ ನೋನ್ನೆಗೆ
 ಕಡೆಕೊಂಜಿದಿನ ಮರತಡಿಟ್ ಕುಲೈಗೆ
 ಪಿದಯಿದ ಕಂಡಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ ಉಲಯಿದೆನ್ ದತ್ತೆಗೆ
 ಬೊಂತೆಲ್ದ ಬಾನೊಡೊರ ಮೆಂಚಿ ಮೆಂಚಿಂಡ್ಗೆ
 ಕರ್ತಲೆದ ಗುಲಿ ಗುಡೆಟ್ ಬೊಲ್ದು ದಿಂಜಿಂಡ್ಗೆ
 ಮೂಜೆಕ್ಲಾ ಒಂಜೇ ಬದಲ್ ತಿಕ್ಕಂಡ್ಗೆ
 ರೋಗೋ ಮುಪ್ಪು ಸಾವು ವಾ ಜೂವೊಗ್ಲಾ ತಪ್ಪಂದ್
 ಎಣ್ಣುನಿ, ಗೆನ್ನುನಿ, ಮನಿಪುನಿ ಮಾನ್ಯನ ಮನಸ್ದ ಗಂಟ್
 ಅಯಿಡ್ಲಾವರ ಪಾಣಿಗ್ ಒವು ನೇಡಾ ಅವು ಮಾನ್ಯನ ದುಕ್ಕ
 ನೇಡ್ನಿ ನಿಂಗೈರೆ ಉಲಯಿದ ಪುದೆ ಜಾವಾವರೆ
 ಪುಳಿ ಬೆಂಞನ ಬೊಳ್ಳೆಯಿ ಆವರೆ
 ನಾಡುನೆ ಬೋಧನೆ ಸಾಧನೆ ಬೋಡು
 ತೆರೆ ತೆಕ್ಕಂಡ, ನುರೆ ಅಳಿಂಡ, ಉಲಯಿ ಮಾತ ತೆಲಿಂಡ
 ಗೋತಮೆನೇ ಬುದ್ಧೆ ತೆರಿನಕುಲು ಮಾತೆರ್ಲಾ ಬುದ್ಧೆರೆ
 ಸಾವು ನಂಕ್ ಪಗೆನವತ್ತ ಪಗೆನವು ದುಕ್ಕ
 ದುಕ್ಕೊದ ತಿರ್ಲನಿ ತೆರಿಯಡ ಸಾವು ಗೆಂದಿಲೆಕ್ಕ

– ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ

ಕಜನ ಪೊಲಬು

ಉಡುಪಿದ ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ (1915-1992) ಮೇರ್ ಬರೆತಿನ 'ಬಯ್ಯಮಲ್ಲಿಗೆ' ಪನ್ನಿ ತುಳುಗೀತಾಂಜಲಿಡ್ ಈ ಕಬಿತೆನ್ ಅಜತ್ ದೆತ್ತ್‌ದಂಡ್. 'ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ' ಪನ್ನಿ ಕಾವ್ಯನಾಮೊಡು ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆ ಲೇಖನೊಲೆನ್ ಬರೆಪೊಂದಿತ್ತಿನ ಮೇರ್ ಕಸ್ತೂರಿ ಪತ್ರಿಕೆದ ಸಂಪಾದಕೆರ್ಲಾ ಆದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೆದರ್. ಪದಾರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಮಂಜೂಷ, ನವನೀರದ, ರಷ್ಯಾದ ರಾಜ್ಯ ಕ್ರಾಂತಿ, ಪ್ರಹಾರ ಇಂಚಿನ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥೊಲೆನ್ ಬರೆತಿನ ಮೇರ್ 1987 ಮೂಲ್ಕಿಡ್ ನಡತಿನ ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ವಯಿಸದೆರ್. ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಗಾದ್ 1992ಡ್ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟೊದ ಗೊಯೆಂಕಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆತೆರ್.

ಪೊಸ ಪದೊಕುಲೆನ ಪೊಲಬು

ಮೆದಿಪು - ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲ ಎಡ್ಡು
ನೇಡ್ - ಬೇನೆ
ಮನಿಪು - ಪಾತೆರ್
ಜಾವಾವುನೆ - ತಿರ್ತ್ ದೀಪುನೆ
ಜಬ್ಬೆ - ಪರಬೆ
ಪರ್ಯಾರ - ಪರಿಹಾರ
ತುವ್ವಿ - ಸುಯಿ
ನಿಗ್ಗೈ - ಪೊಗ್ಗೈ
ಪಿಂದೆ - ತೆರಿದೆ
ಎಲ್ಲೊಕ್ಕಿಟೆ - ಅಸ್ಥಿಪಂಜರೊ
ನೋನೈ - ಮಲ್ತೆ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಕ ಕೊರಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚಿಟ್ಕಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಗೌತಮನ ನಿಜವಾಯಿನ ಪುದರ್ ಎಂಚಿನ?
2. ಗೌತಮನ ಅಪ್ಪೆ-ಅಮ್ಮೆ ಏರ್ ?
3. ಗೌತಮ ಒಂಚಿ ಸುತ್ತರೆ ಪೋಯೆ?
4. ಗೌತಮನ ಬುಡೆದಿ ಜೋಕುಲೆನ ಪುದರ್ ಎಂಚ?
5. ಗೌತಮನ ಬುಡೆದಿ ಎಂಚಿ ಮೆಯಿತ ಪೋಣ್ಣ ?
6. ಗೌತಮ ಎಂಚ ತಪಸ್ಸು ಮಲ್ತೆ ?
7. ದುಕ್ಕ ಪರ್ಯಾರೊಗ್ ದಾನೆ ಮನ್ನೊಡು ?
8. ಪುಳಿ ಬೆಂಞನೊಡ್ಲು ಎಂಚ ಬೊಳ್ಳೆಯಿ ಬರ್ಪುಂಡು ?
9. ಬುದ್ಧ ಪಂಡ ಏರ್ ?
10. ಸಾವು ನಂಕ್ ಪಗೆನವತ್ತ್, ಪಗೆನವು ಏರ್ ?

II ಮುಟ್ಟು ಕೊತ್ತಿನ ಸವಾಲುಲಿಗ್ ರಡ್ಡ್- ಮೂಜಿ ವಾಕ್ಯೊಲೆಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಗೌತಮೆ ಊರು ಸುತ್ತರೆ ಪೋಯಿನಾಯೆ ತೂಯಿನ ಮೂಜಿ ಸಂಗತಿಲೆಂಚಿನವು?
2. ಇಲ್ಲ ಬುಡ್ಡ್ ಪೋಯಿನ ಗೌತಮೆ ಓಲು ಮಾತ ತಿರ್ಗಯೆ ? ಎಂಚಿನ ಮಲ್ತೆ ?
3. “ಮೂಜೆಕ್ಲ ಒಂಜೇ ಬದಲ್ ತಿಕ್ಕಂಡ್” ನೆನ್ನ ಕವಿ ಎಂಚ ವರ್ಣನೆ ಮಲ್ತದೆರ್?
4. ಗೌತಮೆ ಎಂಚ ಬುದ್ಧ ಆಯೆ?

III ಬುಡ್ಡು ಪೋಯಿನ ಸಬ್ಬಲೆನ್ ಬರ್ರಿ ಮಲ್ತ್ ಬರಲೆ.

1. ಮೆಯ್ ತರೆದ್ ಕುರಿದ್ _____ ರೋಗಿ
2. ಹಂಸದ ತುಪ್ಪದ _____ ಲಕ್‌ದುಂತ್ಯೆಗೆ
3. ಉಪಾಸ ಕುಲ್ಪು _____ ಎಲ್ಲೊಟೆ ಮಲ್ತೊಂಡೆಗೆ.
4. ಪ್ರಾಣಿಗ್ ಒವು _____ ಅವು ಮಾನ್ಯನ ದುಕ್ಕ
5. ಸಾವು ನಂಕ್ _____ ಅತ್ತ್.

IV ಮುಟ್ಟು ಕೊತ್ತಿನ ಸಬ್ಬಲೆನ್ ಗಳಿಸ್‌ದ್ ವಾಕ್ಯೊ ಮನ್ಸಲೆ.

ಮೆದಿಪು, ಅಲಂಕ್, ಎಲ್ಲೊಟೆ, ಪರ್ಯಾರ, ಉಡೆವಿ

ಜಟುವಣಕೆ

1. ಬುದ್ಧನ ಬಗೆಟ್ ಬೇತೆ ಬಾಸೆದ ಬೂಕುಲೆಡ್ ಓದುದು ತೆರಿಲೆ.
2. ಬುದ್ಧನ ಇತಿಹಾಸೊನು ಚರಿತ್ರೆ ಬೂಕು ಓದುದು ತೆರಿಲೆ.
3. ಬುದ್ಧನ ಬೋದನೆಲೆನ್ ಸಂಪಲಿತ್‌ದ್ ಬರಲೆ.

* * * * *

ಸತೀ ಕಮಲೆನ ಸ್ವದೇಸಿ ರುತೊ

ಉಳಿತಿಲ್:

ಎಸ್. ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿ ಪನ್ನಿ ಪುದರ್‌ಡ್ ಬರೆವೊಂದಿತ್ತಿ ಪಣಿಯಾಡಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉಪಾಧ್ಯರ್ ತುಳುತ ಸುರುತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ್ ಪನ್ನಿನ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆಯಿನಾರ್. 'ಸತೀ ಕಮಲೆ' ಆರ್ ಬರೆತಿನ ಕಾದಂಬರಿ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಡ್ ಕಮಲೆ ಪನ್ನಿ ಪೊಣ್ಣು ಉಮೇಶೆ ಪನ್ನಿ ಆಣಡ ಸೋದರೊಡು ಮದ್ದೆ ಆಪುಂಡು. ಆಂಡ ಉಮೇಶೆ ಕಲ್ಕತ್ತಾಗ್ ಓದಿಯರೆಂದ್ ಪೋಯಿನಾಯೆ, ಬುಡುಗಡೆದ ಪೊರುಂಬಾಟೊಡು ಪಾಲ್‌ಪಡೆದ್ ಸೈತೆಂದ್ ಸುದ್ದಿ ಪಸರುಂಡು. ಕಮಲೆ ಮದ್ರಾಸ್‌ಗ್ ಪೋದು ಬಿ.ಎ. ಓದಿಯಲ್. ನಾರಾಯಣೆ ಪನ್ನಿನಾಯೆ ಆಳೆನ್ ಮದ್ದೆ ಆಪೊಡುಂದು ಮಸ್ತ್ ಪುಣೆಯೆ. ಆಂಡ ಕಮಲೆ ಆ ಮದ್ದೆಗ್ ಒಪ್ಪುಜಲ್. ಆಯನ ಉಪದ್ರೋ ಮಿತಿಮೀರ್ದು, ಆಳ್ ಉತ್ತರ ಭಾರತೊಗು ಪಣಂದೆ ಪೋಪಲ್. ಅಲ್ಪ ಒಂಜಿ ದಿನೊ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾದ್, ಒರಿ ಸನ್ಯಾಸಿನ್ ಆಳ್ ತೂದು ಪಾತೆರ್ದೆಳ್. ಸನ್ಯಾಸಿನ್ ತೂದ್ ಅಳೆನ ಮನಸ್ಸಾದ್ ಪೋಡಿಗ ಕುಲ್ಲುಂಡು. ತಾನ್ ಮಲ್ತಿ ಬೇಲೆ ತಪ್ಪುಂದು ತೆರಿದ್ ಆಳ್ ಬೇಜಾರೊಡು ಸುದೆಕ್ ಲಾಗಿಡ್ ಜೀವೊ ದೆತೊನಿಯರ ತೂಪಲ್. ಅಪಗ ಅವ್ವೇ ಸನ್ಯಾಸಿ ಆಲೆನ್ ಕಾಪುವೆ. ಸನ್ಯಾಸಿ ಆಲೆನ ಕಂಡನಿ ಉಮೇಶೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಕಮಲೆಗ್ ಬೊಕ್ಕ ಗೊತ್ತಾಪುಂಡು. ಕಡೆಕ್ ರಡ್ಡ್ ಜನೊಲಾ ಒಂಜಾಪೆರ್.

ಈ 'ಸತೀ ಕಮಲೆ' ಕಾದಂಬರಿಡ್, ಕಮಲೆ ಮದ್ರಾಸ್‌ಡ್ ಓದೊಂದುಪ್ಪುನಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾದಿ ಸಪ್ತಾಹೊಡು ಕಾದಿಕುಂಟು ತುತ್ತುನ ಬಗೆಟ್ ಜನೊಕ್ಕುಲೆಗ್ ತೆರಿಪಾವರೆಗಾದ್, ತನ್ನ ಇಸ್ವೆರನೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರ್ಪೆ ಒಂಜಿ ಸಭೆತ್ತ ಏರ್ಪಾಟ್ ಮಲ್ಪುವಳ್. ಈ ವಿಚಾರೊಡು ಕಾದಂಬರಿದ ಆಜಿನೇ ಉಲ್ಲಾಸೊನು 'ಸತೀ ಕಮಲೆನ ಸ್ವದೇಸಿ ರುತೊ' ಪನ್ನಿ ಪುದರ್‌ಡ್ ಮೂಲು ತೂವೊಲಿ. ಮಾತ ಬಾಸೆಲೆಡಿತ್ತಿಲೆಕನೆ ತುಳುಟ್ಟಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಎತ್ಲಾಸಿ ಅಂಚನೇ ಜಾತಿಗನುಸಾರವಾದ್ ಬಾಸೆ ಎತ್ಲಾಸಿ ಉಂಡಾವೊಂದು ಪೋಪುಂಡು. ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಶಿವಳ್ಳಿ ಬಾಣರ್ ಪಾತೆರುನ ತುಳು ಬಾಸೆಟ್ ಉಂಡು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಪ್ತಾಹ ಕೈತೋಳು ಬತ್ತ್ಯೊತ್ತಾವರ ಕಮಲೆಗೊಂಜಾಲೋಚನೆ ಬತ್ತ್ನ್. ಜಾನೆನ್ನಗ ತಾನ್ ಎಡ್ಡೆಡ್ಡೆ ಸೀರೆಳೆನಿ ಉಸೋಂಡುತು ತಿರ್ಗೊಂಡ ಜನಂಕೆಗ್ ತರೆತಿರ್ಗುಣಾನೈತಾವರಲಾ, ತನ ಕಂಡಣೆ ದೇಶಂಕು ವಸ್ತ್ರಾತ್ ಸೈತ್ ಪೋನೈತಾವರಲಾ ತಾನ್ ಈ ಸಪ್ತಾಹೊಂಟು ಕಾದಿನಿಯೇ ಉತ್ತರಗ್ ಸುರುವಂಪೊಡುಂತು ಆನಿಯೆ ಬಯ್ಯಡ್ ದೋಸ್ತಿದಾಕ್ಕೆ ನಡುಟು ಮೆಲ್ಲ ಪ್ರಸ್ತಾಪಂತಳ್. ಅಂದ! ನಾವು ಮಂತ ನಮ ವಿದ್ಯೆತ್ತಾವರ ದೇಶಂತ ಏಳಿಗೇಪುಣುಂತು ಪಣೋಂಡುತುಳ್ಳೊದೆ, ಅಂಚಾಂಡ ದೇಶಂತ ಏಳಿಗೇಗ್ ಅವಶ್ಯ ಬೋಡಾಯಿ ಸ್ವದೇಶಿವ್ರತನಿಯೆ ನಾವು ಪಸ್ಸದ್ಯಡ ಜಾನೆ ಪ್ರಯೋಜನ?

ನೇತ್ರಾ : ಅಂದ್‌ದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಪ್ತಾಹ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಾಂಜೆಡ್ ಸುರುವಾಪುಣು. ನಾವುಲಾ ಕಾದಿನಿತ್ತುಗ. ಕಡೆತಾನಿ ನಾವು ಮಂತೆರ್ಲಾ ಒಟ್ಟುಗು ಸೇರ್ತ್ ವಂದೇ ಮಾತರಂ ಪದನಿ ಪಣೋಂಡುತು ಕಡಲ್‌ದ ಬಳಿಟ್ ಆಪಿ ಸಬೆಕ್ ಪೋವೊಡು. ನಾವು ಕಾದಿನುತ್ಯೊಡ ಸುಮಾರ್ ಪೊಣ್ಣೇವುಳು ನಮನಿ ಸೂತುತ್ತಂತೆ ಕುತೋಣಯೆರ್.

ರಾಜಮ್ಮ : ಮಂತ ಪೊಣ್ಣೇವುಳ್ಳೆಯಿಕ್. ವಿಕೋರಿಯಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬವನಂಟು ಮನದಾನಿ ಪರ್ದೇಶಿ ಕುಂಟುದ ತುಂಡುಲಾ ಸಿಕ್ಕಾನ್, ಮಂತ ಕಾದಿ, ಕಾದಿಮಯ ಆಪೋವು.

ಕಮಲೆ : ಏ! ರಾಜಮ್ಮ, ಮರ್ಮನಿ ಪಸ್ಯ. ನಿಜವಾತಾಂಡಲ ಐಕ್ಕುಪೂರಾ ಅಂಚನೆ ಅಂಪೊ. ಉಂದೇ ಸಮಯ, ನಾವುತ್ತುಣ ಮಾತ್ರಾವಂತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಾಲಯತ್ತ್ ಕಾದಿನಿ ಕೊಂಡುಬತ್ತತ್ ನಾವು ಮಂತೆರ್ಲಾ ಎಲ್ಲೆ ಬಯ್ಯಗ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬವನಂಕು ಪೋತು ಮಾರ್ಗೆ ಸುರುವಂಪೊಡು. ಅಂಚಾಂಡ ನಮತ್ತ ಮಲ್ಲೊ ಉಪಕಾರಾನಕ್ಕಾನ್. ಮಂತ ಪರದೇಶಂಕು ದುಡ್ಡು ಕೊಳ್ಳು ಪೇಷನ್ ಪೇಷನ್‌ಂತ್ ಬೊಬ್ಬೆ ಪಾಡುವೊ. ಪೂರಾ ಎಂತೋ ಇಚೊಳಿ.

ರಾಜಮ್ಮ : ನಾವು ಪೋಪಿ ಆವಶ್ಯಕತೆನೇ ಇದ್ದಿ. ನಾವು ಕಾದಿನಿ ಉಸೋಂಡುತು ಪಿದೆಯಿ ಪೋಂಡ ಪಾಪು. ಮನದಾನಿ ಐಕ್ಕುಲಾ ಅಂಚನೆ ಬರ್ಪೊ.

ಕಮಲೆ : ಇದ್ದಿ. ನಾವು ಪೋವೊಡು. ಅಂಚಾಂಡನೆ ಕುಂಟುಳೆನಿ ಪೊತ್ತೋವರೆಗ್ ಮಸ್ತ್ ಸಿಕ್ಕುಣು.

ಸುಂದರಿ : ಅವ್ವಂದ್. ನಮ ವಿಚಾರಕೆತ್ತಿ ಜಾನೆ ಪಣ್ಣಳಾ?

ಕಮಲೆ : ನಂಕೆಂಚಲ ಪದಿನೈನ್ ದಿನ ಇಪ್ಪುಣ. ಜಾದೈನಿ ಪಣ್ಣಳ್? ಮಂತೆರೊಗ್ಗಟಾಂಡ ಆಳಂಪುಣ ಜಾನೆ?

ರಾಜಮ್ಮ : ಒರ್ತಿಯೊರ್ತಿ ಅಂತ್‌ಂಡ ಪೋಡಿಗಟ್ಟೋವಳ್. ಮಂತೆರ್ಲಾ ಸುತ್ತುಂಡ ಆಳ್‌ಲಾ ಸುತ್ತೊಡೆ. ಗೌಜಿಡ್ ಆಳೆ ಸೀರೆಳೆನಿಲಾ ಪೊತ್ತೊಡ್ತುಗ. ಬೋಡಾಂಡ ಕಾದಿನಿ ಕೊಳ್ಳ.

ಒರ್ತಿತ್ತೊರ್ತಿ ಪಾತೆರ್ತ್ ಕಡೆಕ್ ಮಂತೆರ್ಲಾ ಸೇರ್ತ್ ಕಾದಿನಿಯೇ ಉತ್ತುಣಂತ್‌ಲಾ ಮನದಾನಿ ಮಾರೊಡುಂತುಲಾ ತೀರ್ಮಾನಂತೆರ್. ಅಂಚನೆ ಮನದಾನಿ ಬೊಕ್ಕಾರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಾಲಯಂಕು ಪೋತು, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗ್ ಆಕ್ಕೆ ಆಶಯನಿ ತೆರಿಪೋಯೆರ್. ಆಯೆ

ಬಾರಿ ಸಂತೋಷ ಬುಡ್ಡು ಪಣ್ಣೈಕ್ ಒಪ್ಪಿತ್ತ್ ಆಕ್ಕ್ ಬೋಡಾಯಿ ಸೀರೆಳೆನಿ ಕೊಳ್ಳೆ. ಮಾರ್ರೆಗ್ ಅಂಗಿದ ಅವೆಳೆನಿಲಾ ಉತ್ತಿ ಕುಂಟುಳೆನಿಲಾ ಬಯ್ಯನಗ ನಾಲ್ ಗಂಟೆಗ್ ಗಾಡಿಡ್ ಕಡಬುಡ್ಡೆಂತ್ ಪಂಡೆ. ಬಯ್ಯನಗ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಎರಡ್ ಗಾಡಿಳೆಡ್ ನಿಲ್ಲೆ ದಿಂಜೋಂಡುತು ಬತ್ತೆ. ಮಂತೆರ್ಲಾ ಕಾದಿನಿತ್ತುತು ಸೀದಾ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ದ ಮೈದಾನ್‌ಗ್ ಪೋತೆಂತ್ಯರ್. ವಂದೇ ಮಾತರಂ ಪದನಿ ಏಕಸ್ವರಂಟು ಪಂಡೆರ್. ಮಂತ ಕಲ್ಪುಣಾಕ್ಕು ಬತ್ತೆತ್ ಸೇರ್ಯೆರ್. ಆತನಗ ಬೆತ್ತೊಂಜಿ ಪದನಿ ಪಂಡೆರ್.

ಕಾದಿನಿ ಉತ್ತೆ ಸೇವೆನಿ ಅಂಪ್ಲೆ ಬಾರತ ದೇಶಂಕಿತ್ತೆ || ಪಲ್ಲ||

ಚರಕಂಟು ಗೆತ್‌ದಿ ನೂಲುನಿ ಮಗ್ಗಂಟು ಪಾಡ್‌ತ್ ಮಳ್ತಾದಿ ಕಾದಿ ||
ಬಾರತ ಬೂಮಿದ ಬಡವೆರೆಗುಣಸಾನಿ ಕೊಳ್ಳುಣಿ ದುಂಬತ ಕಾದಿ ||
ಪರ್ದೇಶಿ ಕುಂಟುನಿ ಸುಡ್ಲೆ ಮಾತರ್ಲಾ ಸುತ್ಲೆ ಪತ್ತೆ ಕಾದಿ || 1 ||

ಗಾಂದಿ ದಾಸೆ ಲಾಲೆ ನೆಹರು ಪಂಡಿತೆ ಪಣ್ಣುಣ ಕಾದಿ ||
ದಾದೆ ತಿಲಕೆ ಚಟರ್ಜಿ ಸೂತು ಸಂತಸ ಬುಡ್ಡುಣ ಕಾದಿ || 2 ||

ಈತಾನಗ ಮಂತೆರ್ಲಾ ಬತ್ತೆತ್ ಜಾನೆ ಉಂದುಂತು ಆಶ್ಚರ್ಯಂಟು ಮುತ್ಯೆರ್. ಮಂತೆರ್ಲಾ ಕುತೋಂಡೆರ್. ಕಮಲೆ ಲಕ್ಶ್ಮತ್ ಉಪನ್ಯಾಸಂಪರೆಗ್ ಸುರುವಂತಳ್.

ಓ ಪ್ರಿಯ ಸಹೋದರರೈಳೇ,

ನಮ ದೇಶ ಸಾವಿರ ವರ್ಷತ್ತಿಂಚಿ ಕೈಕ್ ಸಿಕ್ಕತ್ ಇತೆ ಸಯ್ಯರೆಗ್ ತಯಾರಾತ್‌ನ್. ಐಟ್‌ಲಾ ಇತೆ ನಮ್ಮೊ ಸರ್ವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಲಾ ಪೋತು ಗಂಜಿ ಪರ್ರೆಗ್ ಟಿಕಾಣಿದ್ದಿಂತಾತ್‌ನ್. ಉತ್ತರೇಗ್ ಕುಂಟಿದ್ದಿ. ಒಂಜಿ ಪಕ್ಷಂಕು ನಮನಿ ಪಗೆ ಪತ್ತೊಡುಂತು ಪರದೇಶಂತಾಕ್ಕು ಕುಂಟುನಿ ಕಡಬುಡ್ಡುಣೈನಿ ಎಂತೊ ಇಜಿಯೆರ್‌ಡ ನಮ ಗತಿ ಜಾನೆ? ಮಾನಮರ್ಯಾದೆ ದಾಂತೆ ಬತ್ತಲೆಡ್ ತಿರುಗೊಡುದೆ? ನಮ ವಸ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೋನು. ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂತು ದುಂಬೇ ಇದ್ದಿ. ಪ್ರಕೃತ ನಾವು ಕಲ್ಪಿ ವಿದ್ಯತ್ತಾವರ ನ್ಯಾಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಲಾ ಬಲಿತ್‌ನ್. ನಾವು ಕೇವಲ ಕತ್ತೆಳೆನಕ್ಕ ಆಯೊ. ಮಂತೆರೆನೊಲಾ ಮರ್ಯಾದೆ ಪೋಪಿ ಕಾಲ ಬರ್ತ್‌ನ್. ನಿಂಕೈ ಶಕ್ತಿನಿ ಸೂವೊಣೈ. ಯಾವ ಕಾಲಂಟುಲಾ ಪೊಣ್ಣುಳು, ಬಾರುಳು, ಜಬ್ಬಡಿಕ್ಕು ಯುದ್ಧಂಕು ಪೋತ್ನಂತ್ ಕೇಣ್ಣೆಯೊ. ತರುಣ ಪುರುಷ ವರ್ಗತೊವೆ ಕರ್ತವ್ಯ ಸಕಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಂಪುಣೊ. ಕೇವಲ ಮೋಹಂಕು ಬೂಳ್ತು ಹಾಳಾವಡೆ. ಸೂಲೆ ನಿಂಕೈನಕ್ಕತ್ತಿ ಇರ್ವತ್ತೈನ್ ಸಾವಿರ ಜವ್ವನೆರ್ ದೇಶಹಿತಂಕು ವಸ್ತ್ರಾತ್ ಜೈಲ್‌ಡ್ ಕಷ್ಟನಿ ಬುಡ್ಡೆರ್. ಆಂಡಲ ನಿಂಕೈಗ್ ಬುದ್ಧಿ ಬರ್ತಿಯಾತ! ಈತ್ ಜನಂಕ್ಕು ಕಷ್ಟ ಬುಡ್ಡುಗ ಕೇವಲ ನಾಜೂಕುಗು ವಸ್ತ್ರಾತ್ ಪರದೇಶಿ ಕುಂಟುಳೆನಿಯೆ ಉಪಯೋಗಿಪರ್‌ದೆ. ಆಣಾತ್ ಪುಟುತು ಜೇವುಳೆ ಕೈತ್ತಾಲಾ ಉಪದೇಶನಿ ಗೆತೋಣ್ಣಿ ದಿನ ಬತ್ತೆನ್‌ದೆ. ಕಾದಿನಿಯೇ ಉತ್ತೆ. ಸ್ವದೇಶಿವತನಿ ಪತ್ತೆ. ದೇಶಸೇವೆಗ್ ಕೈ ಪಾಡ್ಲೆ. ಆತ್ಮತ್ಯಾಗಂಪರೆಗ್ ತಯಾರಾಲೆ. ಅಂಚಂದ್‌ಂಡ ನಿಂಕೈನಿ ಚರಕಂತ ಕೆಲಸಂಕು ಪಾಡೊಡುಂತು ಪಣ್ಣುರಿ. ಇಂದೆಕ್ಕು ಎಂಕೈ ಉಳ್ಳೊ. ಉಂದೊಂಜಿ ಮಲ್ಲೊ ಕೆಲಸಾತ್... ಪದಿನೈನರೆ ಕೋಟಿ ಪೊಣ್ಣೋವುಳುಳ್ಳೊ.

ನಮ ಇಡೀ ದೇಶಂಕು ಬೋಡಾನೊ ಐನೂದು ಕೋಟಿವಾರ್ ಅರುವೆ. ಇಂದೆಕ್ ಎಣ್ಣೆ ಲಕ್ಷ ಚರಕಲಾ ಇರ್ವ ಲಕ್ಷ ಮಗ್ಗಲಾ ಇತ್ತಂಡ ಪಾಪು. ಇಂದೆತ್ತ ಆದೇಚನಿಲಾ ಇಲ್ಲತ್ತ ಕೆಲಸನಿಲಾ ಎಂಕ್ಲು ಸೂವೋಣ್ಣೊ. ನಿಂಕ್ಲು ಕಾದಿನಿ ಸುತ್ತುತ್ ಬಾಕಿ ವಿಷಯಂಕ್ಲೆಗ್ ಕೈ ಪಾಡ್ಲೆ. ಯಾವ ಕೆಲಸಂತ್ಲೆಕ್ಲೆ ನಿಂಕ್ಲೆಗ್ ಪುರುಷತ್ತ ಉಂಡುಂತು ತೆರಿಪುಣಾ, ಅಂಚಿತ್ತಿ ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಂಕ್ಲೆಗ್ ಕೈ ಪಾಡ್ಲೆ. ಹಾಳಾವಡೆ ಹಾಳಂಪಡೆ. ನಿಜವಾತಾಂಡಲ ನಿಂಕ್ಲೆತ್ತಾಪುರಿಂತಿತ್ತಂಡ, ಇಂದಲೆ ಕಾಜಿನಿ ಜೋಗ್ಗೆ. ಸೀರೆನಿ ಉತ್ತೆ. ಇಲ್ಲತ್ತ ಆದೇಚನಿ ಸೂವೋಣ್ಣೆ. ಎಂಕ್ಲೇ ದೇಶಂಕು ವಸ್ತ್ರಾತ್ ಆತ್ಮ ತ್ಯಾಗಂಪೊ. ಮಂತೆರ್ಲಾ ಕಾದಿನಿ ಉತ್ತುಣಂತ ಸುರುವಂತಂಡ ಅಜ್ಜಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಳು ನಮ ಕಿಸೆಕೇ ಸೇರುವೊ. ಅಣ್ಣಡಿಕ್ಕಿ, ಉದಾಸೀನಂಪಡೆ. ಲಕ್ಷೆ. ವಂದೇ ಮಾತರಂ.

ದುಂಬೇ ಪೊರ್ಲು ಐಟ್ಲಾ ಆಳೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ವಜ್ರನಿ ಬಂಗಾರ್ಡ್ ಕಟ್‌ದ್‌ಕ್ಕಾತ್‌ನ್. ಆ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿ ಇಂಚ ವೀರಾವೇಶಂಟುಲಾ ತಿರಸ್ಕಾರಂಟುಲಾ ಉಪನ್ಯಾಸಂಪುಣೆ, ಮಂತ ಡಿಂಗಾಯೊ. ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಸೂವರೆಗ್ ಸುರುವಂತೊ. ಮಂತೆರ್ಲಾ ಕಾದಿನಿ ಗೆತೋಂಡೆರ್. ಚರ್ಚೆ ಇದ್ದಿ. ಪಣ್ಣೊವೇ ಕ್ರಯ. ಪರದೇಶಿ ಕುಂಟುನಿ ಕೊಳ್ಳೆರ್. ಕಾದಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಗೆತೋಣ್ಣಿ ಗಲಾಟೆಡ್, ಎಂಕ್ಲೆ ನಾರಾಯಣರಾಯೆ ಕಮಲೆ ಕೈತ್ತೇ ಗೆತೋಣೊಡುಂತು ಆಳೆ ಕೈತಡೆಗ್ ಪೋಯೆ. ಕಮಲೆಗ್ ಜಾನ್ನೊ ಮನೋವಿಕಾರ ಆನ್. ಆಳೆ ಕೈತ್ತ ಕಾದಿ ಗೆತೋಣ್ಣಿಗ ಮೆಲ್ಲ ಆಳೆ ಕೈ ಪಸ್ತ್ ಆಳೆ ಅಂಗೈಟ್ ತನ ಬೆರಳ್‌ಡ್ ಒಂಜಿ ತರಹಂತ ಸನ್ನೆಂತೆ. ಪಕ್ಕನೆ ಕಣ್ಣಿನಿ ಕೆಂಪಂತತ್ ಆಳ್ ಕೈನಿ ಒಯಿಪುಣ್ಣೆ ನಾರಾಯಣನ ಮೋರೆ ಕಪ್ಪಾನ್. ಮೈಟ್ ಬೆಗರ್ ಜತ್ತಾನ್. ಬೇಗ ದುಡ್ಡು ಕೊಳ್ಳು ಪೋಯೇತೆ. ಅಂತು ಕಸ್ತಲೆ ಆಪುಣ್ಣೆತ್ತೊಳೆಯಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬವನಂಟು ಕಾದಿ ಹೊರತ್ ಬೇತೆ ಜಾಲ ಇದ್ದಿಂತಾನ್. ಪರದೇಶಿ ಕುಂಟುಳೆ ರಾಶಿ ಬೂಳ್ಳು. ಉಂದೆನಿ ಮನದಾನಿ ಕಡಲ್‌ದ ಬದಿಕ್ ಕೊಂಡುಬರೊಡುಂತು ಪಂಡತ್ ವಂದೇ ಮಾತರಂತ್ ಪಂಡತ್ ಪೋಯೆರ್.

ಪ್ರಿಯ ವಾಚಕೆರೆ

ದುಂಬೇ ಪೊಣ್ಣುಳು ಚಂಚಲ ಚಿತ್ತಕ್ಕಾನ್ಯತಾವರ ನನ ಒರ್ಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಲಾ ತಿರ್‌ಗೋಡ್ಪವೆರ್. ಐಟ್ಲಾ ಈ ಜೇವುಳು ಪೋತು ಅಂಚ ತಿರಸ್ಕಾರಂಪುಣೆ ಮಂತೆರೆಗ್ಲಾ ನಾಚಿಕೇನೆ. ಕೆಲವೆರ್ ಇಷ್ಟ ಇತ್ತಿಯಡಲಾ ಜೇವುಳೆ ಅನುಗ್ರಹ ಸಿಕ್ಕೊಡುಂತೇ ಕಾದಿನಿ ಗೆತೋಂಡೆರ್. ಐಟ್ ನಮ ನಾರಾಯಣ ಒರಿ. ನಿಜವಾತಾಂಡಲ ಅಚಿ ಪ್ರಾಯಂತ ಜೇವುಳು ಬತ್ತತ್ ಕಾದಿನಿ ಗೆತೋಣ್ಣೆಂತ ಪಣ್ಣಿಗ ಬುಡ್ಬುಣಾಯೆ ಏರ್? ಜೇವುಳು ಒಂಜಿ ಕೆಲಸನಂಪರೆಗ್ ಸುರುವಂತೆರಡ ಪೊರ್ಲುಡಂಪೆರ್. ಆಂಡ ನಾರಾಯಣನೆಕ್ಕತ್ತಿ ಪೋಕ್ಲೆಗ್ ವಸ್ತ್ರಾತ್ ಜೇವುಳು ಮಾಣಿಳೆ ಒಟ್ಟುಗು ಸೇರ್‌ತ್ ಯಾವ ಬೇಲೆ ಅಂಪುಣಲಾ ಬೋತ್ತಿಂತ ಪ್ರಾಚಿನೆರೆ ಮತ. ಮೋಕ್ಕು ಮಂತ ತಂಕ್ಲೆ ಎಣ್ಣೆ ಪ್ರಕಾರ ನಡತ್‌ನ್‌ಂತ ಅಹಂಕಾರಂಟು ತಂಕ್ಲೆ ಬುಡಾರಂಕು ಬತ್ತತ್ ಕುಶಿಬತ್ಸಕ್ಕ ಪಾತೆರೆಗ್ ಸುರುವಂತೆರ್. ನಾರಾಯಣಂತಿ ಕುಚೇಷ್ಟೆನಿ ನೆನತ್‌ತ್ ಕಮಲೆಗ್ ಬಾರಿ ವ್ಯಸನ ಆನ್. ಆಯೆ ತನಮಿತ್ತ ಬಾಳ ಮೋಹಂಟಿತ್ತೆತ್ತಾವರ ನನ ಜಾನೆ ಜಾನೆ ಅನ್ಯಾಯಂಪರೆಗುಳ್ಳೆನಾಂತ ಸಂದೇಹಲಾ ಆನ್. ಆಂಡ, ಎಂಚಿ ಸಂದರ್ಭಂಟುಲಾ ಅಂಚಿ ನೀಚ ಕೃತ್ಯಂಕ್ಲೆಗ್ ಅವಕಾಶ ಕೊಳ್ಳು ವ್ರತನಿ ಹಾಳಂತೋಣ್ಣರೆಗ್ ತೀರಾನ್‌ಂತ ನಿಶ್ಚಯಂತಳ್. ಮನದಾನಿ ಬಯ್ಯಾನಗ ಮಂತೆರ್ಲಾ 'ವಂದೇ ಮಾತರಂ' ಪದನಿ ಪಣೋಂಡುತು ಕಡಲ್‌ದ

ಬರಿಕ್ ಪೋನಗ ಮಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಂದೇ ಮಾತರಂತ್ ಪಂಡ್ತ್ ಕುಂಟುಳೆನಿ ರಾಶಿರಾಶಿ ಪಾಡ್ಯೆರ್. ಆತನಗ ತಾನ್ ಮಲ್ಲೊ ಸುದಾರಕೆಂತ್ ಕಮಲೆಗ್ ತೆರಿಪೋವೊಡುಂತು ನಾರಾಯಣೆ ಕಾದಿದ ಅವಶ್ಯಕತೆನಿ ಅಸ್ತ್ ಉಪನ್ಯಾಸಂತ್ ಉಪಸಂಹಾರಂಟು “ದುಂಬುನಾನಿ ಸತೀಕಮಲೆ ಮಂತೆರ್ಲಾ ಸ್ವದೇಶೀವ್ರತ ಪತ್ರ್ಣಕ್ಕ ಉಪನ್ಯಾಸಂತ್ ಪೋತ್ಸಾಹಿತ್ಯತ್ತಾವರಲಾ, ದೇಶಹಿತನೇ ಆತ್ಮಹಿತಂತ್ ತೆರಿಯೊಂಡುತು ಆತ್ಮತ್ಯಾಗಂತ್‌ದ್ನಾಯ ರಾಮಣಿಯಾನ್ಯೆತ್ತಾವರಲಾ ಆಳೇ ಇನಿ ಈ ಪರದೇಶಿ ಅರುವೆನ್ನಿ ಅಜ್ಞಾನಂಕು ತೂ ಕೊಳೊಡುಂ”ತು ಪಂಡೆ. ಮಂತೆರ್ಲಾ ಕೈ ತಟ್ಟತ್ ಸಮ್ಮತಿನಿ ಕೊಳ್ಳೆರ್. ಮಂತೆರ್ಲಾ ವಂದೇ ಮಾತರಂತ್ ಒಂಜೇ ಸ್ವರಂಟು ಪಣೋಂಡಿಪ್ಪಗ ಕಮಲೆ ಮಾತ ಕುಂಟುಳೆನಿಲಾ ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಾಹುತಿ ಕೊಳ್ಳೆಳ್. ಪಿರಬನ್ನಗ ನಾರಾಯಣರಾಯೆ ತನ ಮಿತ್ತ್ ಬಾರಿ ಕಣ್ಣ್ ಪಾಡೋಂಡುತುಳ್ಳೆಂತ್ ಯೋಚನೆಂತಳ್.

ಕಮಲೆ! ಏರ್ ನಿನ ಮಿತ್ತ್ ಕಣ್ಣ್ ಪಾಡೊಂಡ ಜಾನೆ? ಪೋಣ್ಣಳು ಮನಸ್ಸಂತ್ಸದ್ಯಡ ಆಣುಳು ತರೆ ಹಿತ್ತ್ ಕಾರ್ ಮಿತ್ತಂತ್‌ಂಡಲಾ ಪೋಣ್ಣಳೆನಿ ಹಾಳಂಪರೆಗಾಪರಿ. ನಿನ ಮನಸ್ಸ ಗಟ್ಟಿಯಾತಿತ್ತಂಡ ನಾರಾಯಣತ್ತ್ ಜಾಲ ನಡಪಾನ್. ಕಮಲೆ! ಜಾಗ್ರತೆ! ಇತೆದ ಮಾಣಿಳು ಬಾಳ ಪಡ್ಕೆತ್ತ್ಯಾಕ್ಕು.

* * * * *

ಕಾದಂಬರಿಕಾರರೆ ಪೊಲಬು

ಎಸ್.ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿ ಪನ್ನಿ ಪುದರ್‌ಡ್ ಬರೆವೊಂದಿತ್ತಿನ ಉಂಬೆರೆನ ಪೂರ್ತಿ ಪುದರ್ ಪಣಿಯಾಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉಪಾಧ್ಯ. ಆರ್ ಒಡಿಪುದ ಪಣಿಯಾಡಿ ಪನ್ನಿ ಜಾಗೆಡ್ 1897 ಎಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗೊಳ್ಳ ನಾಲ್ ಪೋಪುನಾನಿ ಪುಟ್ಟೆರ್. ಆರ್ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವ ರಾವ್, ಎನ್.ಎಸ್. ಕಿಲ್ಲೆ, ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಿ, ಇಂಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರೆರೊಟ್ಟುಗು ಸೇರ್ಪ್ಪ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟೊಡು ಪಾಲ್ ಪಡೆಯೆರ್. ಅಯಿಕಾದ್ ಜೈಲ್‌ಗ್ ಸೇರ್ಪೆರ್. ಪಣಿಯಾಡಿಯೆರ್ ಅಂತರಂಗ ಪನ್ನಿ ಪತ್ರಿಕೆ ನಡಪವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ‘ಸತೀ ಕಮಲೆ’ ಬೊಕ್ಕ ‘ತುಳುವ್ಯಾಕರಣ’ ಆರ್ ಬರೆಯಿ ಬೂಕುಲು. ‘ತುಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ’ ಪನ್ನಿ ಒಂಜಿ ಕೂಡುಕಟ್ಟ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಅಯಿತ ಪುದರ್‌ಡ್ ದಿಂಜ ಜನ ತುಳುಸಾಹಿತಿಲೆನ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬೊಲ್ಪುಗು ಕನತೆರ್. ಅಕೇರಿಗ್ ಆರ್ ಒಡಿಪುನ್ ಬುಡ್ಡು ಮದುರೆಗ್ ಪೋಯೆರ್. ಮದುರೆಡ್ ಆರ್ 1959ಡ್ ತೀರ್ಪೆರ್. ಆರೆಗ್ ಹರಿಣಿ, ವಾದಿರಾಜ್, ಜವಾಹರ್ ಬೊಕ್ಕ ರೇವತಿ ಪನ್ನಿ ಜೊಕುಲು. ಅಕುಲೆಡ್ ಹರಿಣಿ, ಜವಾಹರ ಬೊಕ್ಕ ವಾದಿರಾಜ ಮುಕುಲು ಮೂಜಿ ಜನ ಕನ್ನಡ ಸಿನಿಮಾ ಕಲಾವಿದೆರಾದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯೆರ್.

ಪೊಸ ಪದೊಕುಲೆನ ಪೊಲಬು

ಪಸ್ಸದ್ಯಡ - ಪತ್ತ್‌ಜಿಡ
ಕುತೊಣಯೆರ್ - ಕುಲ್ಲಯೆರ್
ಪಸ್ಸ - ಪತ್ತಿಯ
ಉಸೋಂಡುತು - ತುತ್ತೊಂದು

ಪಾಪು - ಯಾವು
ಜಾನೆ - ದಾನೆ
ಬೊಕ್ಕಾರೆ - ಕಾಂಡೆ
ಪಣ್ಣರಿ - ಪಣ್ಣಜಿ
ಆದೇಚ - ಉಸ್ತುವಾರಿ
ಸನ್ನೆಂತೆ - ಸನ್ನೆಮಲ್ಲೆ
ಚೇವುಳು - ಪೊಣ್ಣುಳು
ಅಚಿಪ್ರಾಯ - ಜವ್ವನ
ರಾಮಣಿ - ಬುಡೆತಿ
ಆಪುರಿ - ಆಪುಜಿ
ಜಾಲ - ದಾಲ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಈ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಜಿಟ್ವೆಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಪ್ತಾಹ ಕೈತಡೆ ಬನ್ನಗ ಕಮಲೆಗ್ ದಾದ ಆಲೋಚನೆ ಬತ್ತಂಡ್?
2. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಪ್ತಾಹೊದ ಕಡತಾನಿ ಮದ್ರಾಸ್‌ಡ್ ಓಳ್ ಸಭೆ ನಡತ್ಂಡ್?
3. ಕಮಲೆಲಾ ಆಳೆನ ದೋಸ್ತಿಳುಲಾ ಮದ್ರಾಸ್‌ಟ್ ಒಲ್ಪ ಇತ್ತೆರ್?
4. ಕಮಲೆ ಬೊಕ್ಕ ಆಳೆನ ದೋಸ್ತಿಳುಲಾ, ಅಕ್ಕಿಟ ಇತ್ತಿ ಪರದೇಸಿ ಸೀರೆ/ಕುಂಟುಲೆನ್ ದಾದ ಮಲ್ಪೊಡುಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮನ್ತೆರ್?
5. ಕಮಲೆ ಬೊಕ್ಕ ಕೂಟದಕಲು ಪಂಡಿನ ಪದೊಟು ಭಾರತ ಭೂಮಿತ ಬಡವರೆಗ್ ನುಪ್ಪು ಕೊರ್ಪಿನವು ಒವ್ವುಂದು ಪಂಡ್‌ತುಂಡು?
6. ಐನೂದು ಕೋಟಿ ವಾರ್ ಕುಂಟು ತಯಾರ್ ಮಲ್ಪಿಯರ ಏತ್ ಚರಕೊ ಬೋಡೊಂದು ಕಮಲೆ ಪನ್ನಳ್?
7. ಕಾಜಿ ದೀವೊನ್ನೆ, ಸೀರೆ ತುಳ್ತೆಂದು ಕಮಲೆ ಏರೆಗ್ ಪನ್ನಳ್?
8. ನಾರಾಯಣೆ ಸ್ವದೇಸಿ ರುತೊತ್ತ ಬಗೆಟ್ ದಾಯೆಗ್ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಲ್ತೆ?
9. ಸತೀ ಕಮಲೆ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯಿನ ಪಣಿಯಾಡಿದಾರ್ ಗಾಂಧಿಯೆರ್ ಭಕ್ತೆಂದ್ ಎಂಚ ಗೊಂತಾಪುಂಡು?
10. ಪರದೇಶಿ ಕುಂಟುಲೆನ್ ಕಮಲೆ ದಾಯೆಗಾದ್ ಸೂಕು ಪಾಡ್ಯೆರೆ ಪನ್ನಳ್?

II ಈ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ವಿವರವಾದ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಪ್ತಾಹದ ಮುಗಿತಲತ ಸಭೆಟ್ ಕಮಲೆ ಭಾಷಣೊಡು ದಾದ ಪಾತೆರಿಯಳ್?
2. ಕಾದಿನ್ ದಾಯೆ ನಮೊ ಗಳಸೊಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ನಾರಾಯಣೆ ಪಂಡೆ?
3. ಮದ್ರಾಸ್‌ದ ಸಭೆಟ್ ಕಮಲೆ ಮಲ್ತಿನ ಭಾಷಣೊದ ಪೊರ್ಲು ಪೊಲಿಕೆನ್ ಬರೆಲೆ.

III ಬಾಳ ಜಾಗೆ ಭರ್ತಿ ಮಲ್ತುಲೆ

1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಪ್ತಾಹದ ಕಡತಾನಿ..... ಪದೊ ಪಣೋಡೂಂತ್ಯ ನಿಗಂಟ್ ಮನ್ತೆರ್.
2. ಕಾದಿ ಕುಂಟುಣು ತ್ತ್ ಕೊಣತೆರ್
3. ವಜ್ರನಿ ಕಟ್‌ದ್‌ಕ್ಕಾತ್‌ನ್

IV ಈ ಪಾತೆರೊಲೆನ್ ಏರ್, ಏರೆಗ್ ಪಂಡೆರ್?

1. “ಮಂತ ಪರದೇಶಂಕು ದುಡ್ಡು ಕೊಳ್ಳು ಪೇಷನ್ ಪೇಷನ್‌ಂತ್ ಬೊಬ್ಬೆ ಪಾಡುವೊ. ಪೂರಾ ಎಂತೋ ಇಜೊಳೆ”.
2. “ಆಣಾತ್ ಪುಟುತು ಜೇವುಳೆ ಕೈತ್ತಲಾ ಉಪದೇಶನಿ ಗೆತೋಣ್ಣಿ ದಿನ ಬತ್ತನ್‌ದೆ”.
3. “... ಆಳೆ ಇನಿ ಈ ಪರದೇಶಿ ಅರುವೆನ್ನಿ ಅಜ್ಜಾನಂಕು ತೂ ಕೊಳೊಡು”

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತು ಕೊರ್ನ್ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುಕ್ಕು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತುಲೆ.

1. ಜಾನೆನ್ನಗ = - - - - -
2. ಉತ್ತರೆಗ್ = - - - - -
3. ಕೊಳ್ಳ = - - - - -
4. ಅಂಪರೆಗ್ = - - - - -
5. ಕೊಳ್ಳೆರ್ = - - - - -
6. ಅಸ್‌ತ್ = - - - - -
7. ಜಾನೆ = - - - - -
8. ಪಣ್ಣರಿ = - - - - -

II ಈ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಬುಡ್ಡಾದ್ ಬರೆಲೆ.

1. ಜಾನೆನ್ನಗ = ...+
2. ಸೂತುತ್ತಂತೆ = ... + ...
3. ಕಾಜಿನಿಜೊಣ್ಣೆ = ... + ...
4. ಪಡ್ವೆತ್ತಾಕ್ಕು = ... + ...
5. ಮೋಹಂಚಿತ್ಯೆತ್ತಾವರ = ...+

III ಈ ವಾಕ್ಯೋಲೆನ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುಕ್ಕು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ಪುಲೆ.

1. ನಾವು ಕಾದಿನುತ್ಯೊಡ ಸುಮಾರ್ ಪೊಣ್ಣೇವುಳು ನಮನಿ ಸೂತುತಂತೆ ಕುತೋಣಯಿರ್.
2. ಮಂತೆರೊಗ್ಗಾಟಾಂಡ ಆಳಂಪುಣ ಜಾನೆ?
3. ಇರ್ವತ್ತೈನ್ ಸಾವಿರ ಜವ್ವನೆರ್ ದೇಶಹಿತಂಕು ವಸ್ತ್ರಾತ್ ಜೈಲ್ಡ್ ಕಷ್ಟನಿ ಬುಡ್ವೆರ್.
4. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ ಗಟ್ಟಿಯಾತಿತ್ತಂಡ ನಾರಾಯಣತ್ ಜಾಲ ನಡಪಾನ್.

IV ಒಂಜಿಬಾಸೆಡ್ ಬರೆವಣಿಗೆದ ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಕಮ್ಮಿಯಾದ್ ಬಾಯ್ಪಾತೆರದ ಸಾಹಿತ್ಯೊನೇ ಎಚ್ಚ ಆನಗ ಸ್ವರಾಕ್ಷರೊಲೆಡ್ ಸುರು ಆಪಿನ ಸಬ್ದೊಲು ಸುರುತ ಸ್ವರಾಕ್ಷರೊಳೆನ್ ಕಳೆವೊನುವ. ಉದಾ : ಅಡಪು-ದಪ್ಪು, ಅಡೆಂಗ್-ದೆಂಗ್, ಎರಡ್-ರಡ್ಡ್, ಎಡತ್ತ-ದತ್ತ, ಉನುಪು-ನುಂಪು, ನುಪ್ಪು, ಉಲುಂಗು-ನುಂಗು. ಇಂಚ ಬದಲಾವಣೆ ಆಯಿನ ಸಬ್ದೊಲೆನ್ ನಾಡ್ಡ್ ಪಟ್ಟಿಮಲ್ಪುಲೆ.

ಶಿವಳ್ಳಿ ತುಳುಟು ಮೂಲ ಸಬ್ದೊಲು ಬದಲಾವಣೆ ಆತಿಜಿ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಬ್ದೊಲು ಎಚ್ಚ ಸೇರ್ದುಂಡು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾದ್ ದೆಪ್ಪು-ಗೆಪ್ಪು, ಜೆತೊನು-ಕೆತೊನು, ದಾಯ್ತ-ಜಾದ, ದೆಕ್ಕ-ಜೆಕ್ಕ, ಬೊಡ್ಡಿ-ಬೋತ್ತಿ, ಬರೊಡ್ಡಿ-ಬರೊತ್ತಿ, ಇಂಚ ಕೆಲವು ಸಬ್ದೊಲು ರೂಪಾಂತರೊ ಆತೊ. ಶಿವಳ್ಳಿ ತುಳುಟು ಪ್ರಾಕ್ದ ತುಳು ಸಬ್ದರೂಪೊಲು ಒರಿಡ್ ಬತ್ತದೊ. ಪಿರಾಕ್ದ ತುಳುಟು ಅನುಸ್ವಾರದ ಬಳಕೆ ಎಚ್ಚ. ಮಾಂತ-ಮಾತ, ಉರುಂಟು-ಉರುಟು. ಉಂದು ಶಿವಳ್ಳಿ ತುಳುಟು ಉಂಡು. ಶಿವಳ್ಳಿ ತುಳುಟು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾದ್ ಒಡಿಪು ಸೀಮೆದ ತುಳು ಬೊಕ್ಕ ಪುತ್ತೂರು ಸೀಮೆದ ತುಳುಂದು ರಡ್ಡ್ ಭೇದ ತೋಜುಂಡು. ಈ ಪ್ರಾಕ್ದ ತುಳುನು ಪಳಂತುಳು ಪನ್ನೆರ್. ತುಳು ಲಿಪಿಟ್ ಬರೆತಿನ ಮಾತ ಪ್ರಾಕ್ದ ಗ್ರಂಥೊಲು ಪಳಂತುಳುಟುಲ್ಲ.

V. ಮುಲ್ಪ ಕೊರ್ತಿನ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಗಳಸದ್ ವಾಕ್ಯೊ ಮಲ್ಪುಲೆ.

1. ಮುತ್ತೈರ್ 2. ಟೆಕಾಣಿದ್ಡಿ 3. ಡಿಂಗಾಪುನೆ 4. ಪಿಲಿ-ಪಿಲಿ ತೂಪುನೆ 5. ಪೋಕ್ರಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಸತಿ ಕಾದಂಬರಿಟ್ ಬರ್ಪಿ ಕಮಲೆ ಪನ್ನಿ ಪೊಣ್ಣೆಗ್ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹೊ ಆತುಪ್ಪುಂಡು. ಆಳೆನ ಕಂಡನಿ ಇಂಬಲೆನ ಎಲ್ಯ ಪ್ರಾಯೊಡೆ ತೀರ್ದೆಂದ್ ಗೊತ್ತಾಯಿನೆಡ್ ಬೊಕ್ಕಲಾ ಆಳ್ ರಡ್ಡನೇ ಮದಿಮೆಗ್ ಒಪ್ಪುಜಳ್. ಈ ವಿಷಯೊದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಕ್ ಇತ್ತೆ ಚರ್ಚೆ ಮನ್ಪೊಡು.

ತರಗತಿನ ರಡ್ಡ್ ಗುಂಪು ಮನ್ಪುಲೆ.

ಒಂಜಿ ಗುಂಪುದಕುಲು ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹೊದ ಪರವಾದ್ಲ, ನನೊಂಜಿ ಗುಂಪುದಕು ಅಯಿಕ್ ವಿರೋದ ಆದ್ಲಾ ಪಾತೆರೈ.

ಬೊಕ್ಕೊಂಜಿ ಗುಂಪುದಕುಲು ವಿಧವಾವಿವಾಹೊದ ಪರವಾದ್ಲ. ನನೊಂಜಿ ಗುಂಪುದಕು ಅಯಿಕ್ ವಿರೋದ ಆದ್ಲಾ ಚರ್ಚೆ ಮನ್ಪುಲೆ.

2. ಒಂಜಿ ನರಮಾನ್ಯನ್ ಕುಡ ಒರಿಯಗ್, ಅತ್ತಂಡ ಒಂಜಿ ಸೊತ್ತುನು ಕುಡ ಒಂಜಿ ಸೊತ್ತುಗು ತಾರ್ಕಣೆ ಮನ್ತದ್ ವಿವರಣೆ ಕೊರ್ಂಡ ಅಯಿಕ್ ಉಪಮಾಲಂಕಾರ ಪನ್ಪೆರ್.

ಉದಾರ್ಮೆಗ್ :

“ದುಂಬೇ ಪೊರ್ಲು, ಐಟ್ಲಾ ಆಳೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವಜ್ರನಿ ಬಂಗಾರ್ಡ್ ಕಟ್‌ದ್‌ಕ್ಕಾತ್‌ನ್.”
ಮೂಲು ಕಮಲೆನ್ ಬಂಗಾರ್‌ಗ್‌ಲಾ, ಆಳೆನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯನ್ ವಜ್ರೋಗ್‌ಲಾ ತಾರ್ಕಣೆ ಮಲ್ತೆದರ್.

ಇಂಚಿನ ನನಾತ್ ಉದಾರ್ಮೆಲೆನ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ಪುಲೆ.

3. ಈ ಪಾಟೊಡು ಬರ್ಪಿ ಪದ್ಯೊಡು ದಿಂಜ ಜನ ದೇಸ ಬಕ್ತೆರೆ ಪುದರುಂಡು ಗಾಂಧಿ,
ದಾಸ್, ಲಾಲ್, ಪಂಡಿತ್ ನೆಹರು, ದಾದಾ, ತಿಲಕ್ ಚಟರ್ಜಿ ಮೊಕುಲೆನ ಇಡೀ ಪುದರ್‌ನ ಬರೆಲೆ.

* * * * *

@KTBS
NOT TO BE REPUBLISHED

ಪ್ರಮೀಳಿನ್ ಲೆತ್ತೆ ಕೈ ಪತ್ತ್ಯೆ

ಉಳಿತಿರ್ಲ್ :

ವ್ಯಾಸ ಮಹಾಮುನಿ ಬರೆತಿನ ಮಹಾಭಾರತ ಕಾವ್ಯ ಲೋಕ ಪುರ್ಣಾ ಪಡೆತ್ಂಡ್. ಮಹಾಭಾರತೊದ ಪದಿನೆಣ್ಣ ಪರ್ವೊಡು 'ಅಶ್ವಮೇಧಿಕ ಪರ್ವ' ಪದ್ಧಾಲ್ತೆದವು. ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯೊಡು ಶೌನಕಾದಿ ರುಸಿಕುಲೆಗ್ ಭಾರತೊ ಕತೆನ್ ಪ್ರವಚನ ಮಲ್ತಿನ ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರ್ ಭಾರತೊದ ಒಂಜೊಂಜಿ ಪರ್ವೊದ ವಿಸೇಸತೆನ್ ಪನ್ನಗ ಮಹಾಭಾರತೊನು ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲಮರಕ್ಕೆ ತಾರ್ಕಣೆ ಮಲ್ತ್ದ್ ಶಾಂತಿಪರ್ವ ಅಯಿತ ಪಂದಾಂಡ, ಅಶ್ವಮೇಧಪರ್ವ ಆ ಪಂದ್ಂಡ್ ಅರಿಪುನ ಅಮುರ್ತೊದ ದಾರೆ ಪನ್ತರ್. ಆರ್ಯ ಮೋಕೆದ ಶಿಷ್ಯ ಜೈಮಿನಿ ಮುನಿ ಆಶ್ವಮೇಧ ಪರ್ವೊನು ಬಿತ್ತರೊಡು ಸಂಸ್ಕೃತೊಡು ಬರೆತರ್. ಅಂಚಾದ್ ಅಯಿಕ್ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತೊಂದ್ ಪುದರಾಂಡ್. ಅಯಿನ್ ಕನ್ನಡೊಡು ಷಟ್ಪದಿಕಾವ್ಯೊ ರೂಪೊಡು ಬರೆತಿನಾರ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿ. ಕನ್ನಡ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತೊನು ಪ್ರೊ. ಡಿ. ವೇದಾವತಿ ತುಳುಕು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತರ್. ಆ ಕಾವ್ಯೊದ ಒಂಜಿ ಬಾಗೊ 'ಪ್ರಮೀಳಿನ್ ಲೆತ್ತೆ ಕೈ ಪತ್ತ್ಯೆ'. ಪುರಾಣ ಕಾಲೊಡ್ಲಾ ಆಂಜೊವೆನ ಬೆರಿಸಾಯೊ ದಾಂತನೇ ಪೊಂಜೊವು ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟ್ದ್ ಆಡ್ಲೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತರ್ ಪನ್ನಿನಕ್ ಈ ಕತೆ ಒಂಜಿ ಉದಾರ್ಮ. ಪೊಂಜೆನೆಕ್ ಸಾಮರ್ಪ್ಯ ಮೂಲು ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು.

ಪಿನ್ನೆಲೆ :

ತುಳುನಾಡ ಕೈತಲ್ದ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯೊನು ಪುರಾಣಕಾಲೊಡು ಮಲೆಯಾಳ ರಾಜ್ಯೊಂದು ಲೆತ್ತೊಂದಿತ್ತರ್. ಮಹಾಭಾರತೊ ಕಾಲೊಡು ಅಯಿಕ್ ಸ್ತ್ರೀ ರಾಜ್ಯೊಂದ್ ಪುದರಿತ್ತಂಡ್. ಜಗತ್ತ್ದ ಸಾಸ್ತೊ, ಪುರಪು, ಕಲ್ಬರವು ಪೂರ ಆಂಜೆನಕುಲೇ ಉದಿಯಬೆಂದಿನವು. ಅಯಿಡ್ಲಾದ್ ಈ ಪೊಂಜೆವೆಗ್ ಓಲ್ಲಾ ಮಾನಾದಿಗೆ ದಾಂತೆ ಆಂಜೆಗುರ್ಕಾರ್ಮದ ಸಮಾಜೊನೇ ಉಂಡಾಂಡ್. ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟ್ತದಾಳಿನಕ್ಲೆ ಮಾತ ಆಂಜೆನಕ್ಲೆ. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಆಂಜೆನಕುಲೆಗ್ ಎದ್ದುಂತ್ದ್ ಅಕ್ಲೆಡ್ಲಾ ಮೀರ್ನ ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಾಯಿನ ಎಡ್ಲೆ ರಾಜ್ಯೊ ಒಂಜೆನ್ ಕಟ್ಟ್ದ್ ಆಳೊಡು ಪಂಡ್ಲ ಎನ್ನದ್ ಮಹಾಕಾಳಿನ್ ತಪಸ್ಸಾದ್ ಮೆಚ್ಚಿಪಾದ್ ವರಹಮಾಲಿಕೆನ್ ಪಡೆದ್ ಪೊಂಜೆರಾಜ್ಯೊನು ಕಟ್ಟ್ದ್ ಮರೆತಿನಾಳ್ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯೊದ ಮೇಧಾವಿ ಪನ್ನಿ ಮಹಾರಾಜನ ಮರ್ಮಲ್ ಶಶಿಪ್ರಭೆ. ಆ ಶಶಿಪ್ರಭೆ ಪದ್ವಾಖ್ಯ ರಾಜ್ಯೊದ ಮಾರ್ತಾಂಡತೇಜನ್ ಮದ್ಲೆ ಆವೊಡಾದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಈ ಕಂಡನಿ ಬುಡೆದಿ ಮಹಾಕಾಳಿನ ವರಪಡೆದ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಪೊಣ್ಣು ಮಗಳ್ ಪ್ರಮೀಳೆ. ಶಶಿಪ್ರಭೆಡ್ಲ ಬೊಕ್ಕ ಪ್ರಮೀಳೆ ಪೊಂಜೆರಾಜ್ಯೊದ ಮಹಾರಾಣಿ ಆಯಳ್. ಪೊಂಜೊವುಲೇ ಅಲ್ಲದ ಪ್ರಜೆಕ್ಲೆ. ಅಲ್ಲ ಪುಟ್ಟುನ ಜೋಕುಲು ಪೊಣ್ಣುಲೇ. ಈ ದೇಶದ ಪೊಂಜೊಳೆನ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರ್ನ ಆಣ್ ಸಂಪಯಿ ಪುರ್ವೊಗು ಮುತ್ತಿನ ದುಂಬಿದಂಚ ಒಂಜಿ ತಿಂಗೊಳ್ಳ ಉಲಾಯಿ ಸೈತ್ ಪೋಪರ್. ಆಯನ್ ಸೇರಿನ ಪೊಣ್ಣು ಸೂಕು ಲಾಗಿಡ್ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆವೊನ್ನಳ್; ಇಜ್ಜಿಂದಾಂಡ ಪೊಣ್ಣು ಬಾಲೆನ್ ಪೆದುವಳ್. ಇಂಚಿತ್ತಿ ಸ್ತ್ರೀ ರಾಜ್ಯೊಗು ಧರ್ಮರಾಯನ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗೊದ ಕುದುರೆ ಬರ್ಪುಂಡು. ಕುದುರೆದ ಬೆರಿಯೆ ಬತ್ತಿನ ಅರ್ಜುನನ ದಂಡ್ ಪೊಂಜೆರಾಜ್ಯೊದ ಪಿದಯಿ ತಿಗೊಂದುಪ್ಪುಂಡು. ತನ್ ಕ್ಲೆ ಸೂತ ತೋಟೊನು ಮೊಗ್ಗಿನ ಬೊಳಿಯ ಕುದುರೆದ ಮುಂಡೊಡ್ಲಿನ ಒಕ್ಕಣೆದ ಓಲೆನ್ ತೂದು, ತೋಟ ಕಾತೊಂದಿತ್ತಿ ಪೊಂಜೊವುಲು ಮಹಾರಾಣಿ ಪ್ರಮೀಳೆಗ್ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಾವರ್.

ಇಂಚುಪ್ಪಿ ಸಮಯೊಡಾ ಯಾಗೊದ ಕುದುರೆ ಬಾರಿ

ಮೆಂಚುಪ್ಪಿ ಮುಂಡೊದ ಪಟ್ಟಿ ಮೆರೆಯೊಂದು

ಎಂಚುಪ್ಪಿ ಬೀರೆರ್ ತನ್ನನ್ ಕಟ್ಟುವೆರ್ಂದ್ ಸಾರುನಂಚನೆ ನಡತೊಂದು ||

ಅಂಚುಪ್ಪಿ ತರೆಪಟ್ಟಿನೋದುದಾ ಪೊಣ್ಣೂತಿ
ಕೆಂಚುಪ್ಪಿ ಕಣ್ಣದಾ ಪ್ರಮೀಳೆ ರಾಣಿಡ ಪಣ್ಣ
ಲಂಚೊಪ್ಪಿ ಬರವು ಪಣೆಪಟ್ಟಿದವು ಕುದುರೆ ಓದುದೇ ಬತ್ತೆ ಪಾರೊಂದು ॥

ಸಸಿವಂಸದರಸು ಯುದಿಷ್ಟಿರ ರಾಯನ ಯಾಗ
ದ ಸುಬಗ ಕುದುರೆ ಉಂದೇರ್ಲ ಬಲ ಇತ್ತಿನಕಲು
ನಸೆಟೋಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿರಾಂಡ ಕಟ್ಟೊನೊಲಿ ಆಂಡಾಪ್ಪು ಬದ್ದೆರಾವೊಡು ಯುದ್ದೊಗು ॥
ಕುಸಿಟೇರ್ಲ ಎಂಕ್ಲೆ ಜತೆ ಸೇರುಂಡ ಸೇರೊನೊಲಿ
ಬಿಸುಕೊರ್ವಿ ಯಾಗೊಗುಲ ಕಪ್ಪೊಕಾಣಿಕೆ ಕೊರ್ವು
ವಸಯೊದಾ ದಂಡುದೊಟ್ಟುಗು ಬೆರಿಸಾಯ ಕೊರೊನೊಲಿ ಈ ಪಯಣೊಗು ॥

ದೂತಿನಾ ನುಡಿಕೇಂಡ್‌ದಾ ರಾಣಿ ತೆಲಿತೊಂದು
ಪಾತೆರನೆ ಬೊಡ್ಡಿ ಆ ಕುದುರೆನ್‌ಲ ಬಿಗಿಪುಲೇಂ
ದೇತೊ ತಂಕೊಡು ಪಂಡಿಸಾತ್‌ಗ್ ಕಟ್ಟಿರಾ ಕಾಳಗೊದ ಕುದುರೆನಲ್ಲನೆ ॥
ಮಾತ ಪೊಣ್ಣಲು ಕಾಸೆ ಕಂಚುಕ ಬಿಗಿದಾಪೊರ್ತು
ಪಾತೆರೊಗು ರಾಣಿಗಾತರೆ ತಗ್ಗದೊಟ್ಟಿಗೆ
ದೇರ್ತ್ ಪತ್ತೊಂದೇತೊ ಪಗರಿಕುಡರಿಲೆನ್ ಪರ್ತೆಪತ್ಯೆರ್ ಸಾಣೆಡ್ ॥

ಲೀಲೆಡೇತೇರೇರಿನಾ ಪ್ರಮೀಳೆನ ಜತೆಟ್ ಕನ್ನೆಯರ್
ಮೇಳಗಟ್ಟಿದೇತೋ ದಂಡ್‌ನೆ ಸೇರಾವೊಂದು
ಸಾಲಾದ್ ನಡತೆರ್ ಪಾರ್ಥನಾ ತೈನಾತಿದೆದುರಾದ್ ಶೂಲಪತ್‌ದೇ ॥

ಬಾಳ್‌ನೇ ಪತ್ತಿನ ಬಾರಿ ಪೊಣ್ಣಲೆನ್ ತೂದುಲಾ
ತೆಲಿತೊಂದೆ ಪಂಡೆ ಓ ಪೊಣ್ಣಲೇ
ಸೇಲೆಡರಮನೆಡುಪ್ಪಿ ನಿಕುಲೆಗ್ ಯುದ್ದೊದ ಕೋಲದಾಸೆ ದಾಯೆಗ್ ||

ಓ ಪಾರ್ಥ ಕೇನ್ಲ ಒರ ಈ ಊರುದಾ ನೀತಿ
ಎಪಾಂಡಲಾ ಬರ್ಪಿ ಜವನೆರೇರಾಂಡಲಾ
ಈ ಪೊರ್ಲು ಪೊಣ್ಣೊಲೆನ ಜತೆ ಸೇರ್ದಕುಲೆಡ್ ಸುರತ ಸುಕೊನು ಪಡೆಪೆರ್ ||
ಈ ಪೊರ್ಲು ಇತ್ತಿನೆಟ್ ಎಂಕ್ ನಿನ್ನಡ ಮನಸ್
ಆಪಿನೆಟ್ ಎನ್ನನೀ ಮದ್ದೆ ಆವೊಡು ಪನ್ನೆ
ವಾ ಪಾಪ ಮಲ್ಪಂದಿ ಸರ್ರೊ ಎನ್ನವು ಉಂದು ನಿಕ್ಕೊಲಿಯೆ ಜಪ್ಪು ತೇರ್ ||

ವಿಸಯ ವಾಸನೆಡೇರ್ಲ ನಿಕುಲೆ ಒಟ್ಟುಗು ಸೇರ್ಂಡ
ವಿಸಯೇರ್ದ್ ಮೂಲೆ ಸಯ್ಪಿನವು ಸುಳ್ಳಯಾ
ವಿಸಕನ್ನೆರಾಯಿನ ನಿಕುಲೆ ಊರುದ ಸತ್ಯ ತೆರಿಯಾಯೆಂದೆನ್ನನ್ ಎನ್ನನಾ ||
ವಿಸಮವಾಪಿನ ಉಂದೆಕ್ ಬಲಿಯಾವೇಂದೆನ್ನಡಾ
ವಿಸಯೋಪಮನೆ ಬೊಡ್ಡಿ ಕಾದ್ ಎನ್ನಡ ಬೇಗ
ವಿಸ ಸರ್ಪೊಲಂಚಿನಾ ನಿಕುಲುಪ್ಪಿ ಊರುಡ್ ಬೇಗ ಪೋವೊಡು ಕೇಂಡನಾ ||

ಕಾದ್ದೆನ್ನಡ ನಿಕ್ಕು ಗೆಲ್ಪಿನವು ಕಸ್ಪಾಂಡ
ಆದರೊಡು ಸೇರ್‌ಂದ್ ಪಂಡೆ ಅತ್ತಾಂದೆ ಈ
ಕಾದುನೆಕ್ ಪೋಡ್ವೇಂದ್ ಎನ್ನೊಡ್ಡಿ ಪಂಡ್‌ದಾ ಪ್ರಮೀಳೆ ಕಾದ್ಯರೆ ಉಂತ್ಯಲ್ ||
ಸಾದರೊಡು ದೆರ್ತದಾ ಗಾಂಥೀವೊಗೊರೊನೆ ಆ
ಮೋದೊಡೇ ಬುಡ್ಡೆ ಆ ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತೊನು
ಆ ದೂರೊಡುಂತಿ ಪ್ರಮೀಳೆ ತನ್ನಾ ಪಗರಿಡ್ ಕಡ್‌ದೈನೆ ಗಿಡತಲ್ ||

ಈ ಸಮಯ ಯುದ್ಧೊಬುಡು ಓ ಪಾರ್ಥ ಕೇನಿಂಚಿ
ಲೇಸತ್ತ್ ಪೊಣ್ಣೊಕೊಲೆ ಪಾಪೊ ನಿಕ್ಕಲ ಪತ್ತು
ಮೋಸ ಪೋವಾಂದೆ ಈ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ದಕ್ಕದ್ ವೈರತ್ವ ಬುಡು ಪಂಡ್‌ಂಡ್ ||
ಬೇಸರನೆ ಬೊಡ್ಡಿ ನಿಕ್ಕಿತ್ತೆ ಈ ರಾಣಿಡಾ
ಹೇಸೊಡ್ಡಿ ಮದ್ದೆ ಆಲಾ ಪನ್ನೆ ಮಿತ್ತ್‌ಗ್
ಲೇಸಾವು ಪನ್ನಿನಾ ನುಡಿನಲ್ವ ಉಂತಿನಾ ಸರ್ವ ಜನೊಲಾ ಕೇನ್‌ಂಡ್ ||

ಅಶರೀರ ವಾಣಿದಾ ಅರ್ತೊ ತೆರಿದಾ ಪಾರ್ಥ
ಅಸಮದಾನೋಡೇ ತೇರ್‌ಬುಡುದೊರೊನೆ ನಿಲಕ್ ಜತ್ತ್‌ದ್ ಬತ್ತೆ

ವಸಯೋನೆ ಬಿರಿದ್ ಬಿರುಪಗರಿ ಪಿರದೀದ್ ಆಕಾಸೂಗು ಕೈಮುಗಿಯೊಂಡೇ ||
 ಕುಸುಮ ಕೋಮಲೆ ಪ್ರಮೀಳೆನ್ ಲೆತ್ತೆ ಕೈ ಪತ್ತೆ
 ಅಶರೀರವಾಣಿದಂಚನೆ ಯಾನ್ ನಡತೋನ್ನೆ ಆಂಡಲಾ
 ವಿಸಮತೆದ ಪೂರ್ತು ಕರಿಯೊಡು ಎಂಕ್ ನಿನ್ನೊಟ್ಟು ಮದಮೆ ಆಯರಾಂದ್ ಪಂಡೇ ||

- ಪ್ರೊ. ಡಿ. ವೇದಾವತಿ

ಕಣನ ಪೊಲಬು :

ಈ ಪದ್ಯಭಾಗೂ ಪ್ರೊ. ಡಿ. ವೇದಾವತಿ (1944) ಬರೆತಿನ 'ತುಳು ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತೊ'ದ ಪತ್ತನೇ ಸಂಧಿಡ್ ಅಜತ್‌ದೆತ್ತಿನವು. ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲೂಕುದ ಚೇವಾರು ಗ್ರಾಮೊಡು ಪುಟ್ಟಿನ ಮೇರ್ ಇತ್ತೆ ಕುಡಲದ ಬಿಕರ್ನಕಟ್ಟೆಡ್ ನಿಲೆಯಾದಲ್ಲೆರ್. ಕನ್ನಡ ಬೊಕ್ಕ ಹಿಂದಿಡ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆಯಿನ ಮೇರ್ ದಿಂಜ ಕಾಲೇಜಿಲೆಡ್ ಉಪನ್ಯಾಸಕಿಯಾದ್ ಬೇಲೆ ಬೆಂದ್‌ದ್ ನಿವೃತ್ತಿ ಪಡೆಯಿನಾರ್. 'ತುಳು ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತೊ' ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಮಾನಾದಿಗೆ ಪಡೆಯಿನ ಕೃತಿ. 'ನವರಂಗ' (ಕತೆಕುಲೆನ ಕೋಪೆ), ಶ್ರೀದೇವಿ ಭಜನಾವಳಿ ಇಂಚ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಸಂಗೀತ, ಗಮಕವಾಚನೊಡು ಎಡ್ಲೆ ಪುದರ್ ಪಡೆತೆರ್.

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಕ ಕೊರ್ದಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಜಿಟ್ಕೊಡ್ ಜವಾಬ್ ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಅರ್ಜುನನ ಯಾಗೊದ ಕುದುರೆ ವಾ ರಾಜ್ಯೊಗ್ ಪೊಗ್ಗುಂಡ್?
2. ಪ್ರಮೀಳೆನ ರಾಜ್ಯೊಗ್ ಸ್ತ್ರೀ ರಾಜ್ಯೊಂದ್ ಪುದರ್ ದಾಯೆ?
3. ಯಾಗೊದ ಕುದುರೆ ಬತ್ತಿನೆನ್ ತೂದ್ ಪ್ರಮೀಳೆ ದಾದ ಪಂಡಲ್ ?
4. ಪ್ರಮೀಳೆ ದಾಯೆಗಾದ್ ವಿಸ ಕನ್ನೆ?
5. ಅರ್ಜುನನ ಬಿರುತ್ತ ಪುದರ್ ಎಂಚ?
6. ಪ್ರಮೀಳೆ ಅರ್ಜುನಡ ದಾನೆಂದ್ ಕೇನೊಂಡಲ್?
7. ಪ್ರಮೀಳೆಡ ಅರ್ಜುನೆ ಯುದ್ಧೊನು ದಾಯೆ ಉಂತಾಯೆ ?
8. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತೊನು ಕನ್ನಡೊಡು ಬರೆಯಿನ ಕಬಿ ಏರ್?
9. ಅರ್ಜುನೆ ವಾ ಯಾಗೊದ ಪುದರ್‌ಡ್ ಕುದುರೆದೊಟ್ಟಿಗೆ ಪಿದಡ್‌ದೆ?
10. ತುಳುಟ್ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ಬರೆತಿನ ಕವಯಿತ್ರಿ ಏರ್?

II ಮುಲ್ಟ ಕೊಠ್ತಿನ ವಾಕ್ಯೊಲೆನ್ ಏರ್ - ಏರೆಗ್ ಪಂಡೆರ್?

1. “ಕುಸಿಟೇರ್ಲ ಎಂಕ್ಲೆ ಜೊತೆ ಸೇರುಂಡ ಸೇರೊನೊಲಿ”.
2. “ಪಾತೆರನೆ ಬೊಡ್ಡಿ ಆ ಕುದುರೆನ್ ಬಿಗಿಪುಲೆ”
3. “ಓ ಪೊಣ್ಣಲೆ ಸೇಲೆಡರಮನೆಡುಪ್ಪಿ ನಿಕ್ಲೆಗ್ ಯುದ್ಧೊದ ಕೋಲೊದಾಸೆ ದಾಯೆಗ್?”
4. “ಏಪಾಂಡಲ ಬರ್ಪಿ ಜವನೆರೇರಾಂಡಲ ಈ ಪೊರ್ಲು ಪೊಂಜೊಲೆನ ಜತೆ ಸೇರ್ದೆರ್”.
5. “ಏಸಕನ್ನರಾಯಿನ ನಿಕುಲೆ ಊರುದ ಸತ್ಯ ತೆರಿಯಾಯೆಂದೆನ್ನನ್ ಎನ್ನನಾ”?
6. “ಕಾದ್ದೆನ್ನಡ ನಿಕ್ಲೆ ಗೆಲ್ಪುನವು ಕಸ್ಪಾಂಡ ಆದರೊಡು ಸೇರ್ಂದ್ ಪಂಡೆ”.
7. “ಮೋಸ ಪೋವಂದೆ ಈ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ದಕ್ಕಲಾ”
8. “ಅಶರೀರ ವಾಣಿದಂಚನೆ ಯಾನ್ ನಡತೋನುವೆ”.

III ಮುಲ್ಟ ಕೊಠ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ರಡ್ಡ್ - ಮೂಜಿ ವಾಕ್ಯೊಡು ಬರೆಲೆ.

1. ಯಾಗೊದ ಕುದುರೆದ ಮುಂಡೊದ ತರೆಪಟ್ಟಿಡ್ ಎಂಚಿನ ಬರೆದಿತ್ತಂಡ್?
2. ಪ್ರಮೀಳೆನ ರಾಜ್ಯೊಡು ದಾಯೆಗಾದ್ ಆಂಜೊವು ಇಚ್ಚೆರ್?
3. ಪ್ರಮೀಳೆನ ದಂಡ್‌ದಕ್ಲ ಕಾಳಗೊಗು ಎಂಚ ಪಿದಡ್ಯೆರ್?
4. ಕಾಳಗೊದ ಕಳಟ್ ಪ್ರಮೀಳೆಗ್ಲ ಅರ್ಜುನಗ್ಲ ನಡೆತಿನ ಪಾತೆರಕತೆ ದಾದ?
5. ಅಶರೀರವಾಣಿ ಎಂಚಿನ ಪಂಡ್‌ಂಡ್?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಟ ಕೊಠ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆಗ್ ಎದುರುಡ್ತಿನ ಸಮಾನ ಅರ್ಥೊದ ಪದಕುಲೆನ್ ಬರೆಲೆ.

1. ದಂಡ್	1. ವೈಯಾರ
2. ಸಸಿವಂಶ	2. ಅರ್ಜುನೆ
3. ಸೇಲೆ	3. ಸೇನೆ
4. ಬಾಳ್	4. ಚಂದ್ರವಂಶ
5. ಪಾರ್ಥೆ	5. ಕತ್ತಿ
	6. ಕೃಷ್ಣೆ

II ಮುಲ್ಟ ಕೊಠ್ತಿನ ಪದಕುಲೆನ್ ಬುಡ್ಡೆ ಬರೆಲೆ.

1. ಕೆಂಚುಪ್ಪಿ
2. ಮೇಳ್‌ಗಟ್ವೆದೇತೋ
3. ತೆರಿಯಾಯೆಂದೆನ್ನನ್
4. ಬುಡುದೊರನೆ
5. ಕಡ್‌ದೈನೆ

III ಮುಲ್ತ ಕೂರ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆಗ್ ರಡ್ಡ್ ಅರ್ಥೂ ಬರಲೆ.

1. ಸುಬಗೆ
2. ದುಡಿ
3. ಬಿಸು
4. ಕೂಲ
5. ಬಲಿ

IV ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯೊಡು ಗಳಸಲೆ

1. ಸಾರುನೆ
2. ಕಪ್ಪೆಕಾಣಿಕೆ
3. ಮೇಳಗಟ್ಟದ್
4. ವಸಯೊ
5. ಕೂಲ

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಈ ಪದ್ಯಬಾಗೊನು ನಾಟಕ ರೂಪೊಡು ಬರಲೆ
2. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕಬಿ ಬರೆತಿನ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತೊದ ಈ ಬಾಗೊನು ಓದುದು ತೆರಿಲೆ
3. ಮಹಾಭಾರತದ ಕತೆನ್ ಓದುದು ತೆರಿಲೆ.

* * * * *

ಗಾಂಧ್ಯರ್ ಕುಡಲಗ್ ಬತ್ತರ್

ಉಳತಿರ್ಲ್:

ಓಲೆ ಬರೆಪುನ ಪದ್ಧತಿ ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ಡಿಂಚಿ ನಡತೊಂದು ಬತ್ತಿನವು. ಆಂಡ ಇತ್ತೆದ ದೂರವಾಣಿ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಡ್ಡಾದ್ ಕೈ ಬರವು ಓಲೆದ ರಿವಾಜಿಯೇ ಪೋವೊಂದುಂಡು. ಆಂಡಲಾ ಸರಕಾರೊಗು, ಅಧಿಕಾರಿಲೆಗ್ ಅರ್ಜಿ ಬರೆವೊಡುಂದಾಂಡ, ಒಂಜಿ ಊರುಡು ನಡತಿನ ಸಂಗತಿ, ವಿಸಯೊಲೆನ್, ಅತ್ತಾಂಡ ಒರಿಯನ ಅಭಿಪ್ರಾಯೊಲೆನ್ ಓಲೆಡ್ ತೆರಿಪಾವುನ ಅಗತ್ಯ. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಓಲೆ ಒಂಜಿ ದಾಕ್ಲೆ. ಓಲೆ ಬರೆಪುನೆಕ್ಲಾ ಒಂಜಿ ಕಿರೆಮೊ ಉಂಡು. ಪೊಸ ಕಾಲೊಡು ದುಂಬುದ ಕಿರೆಮೊ ಬದಲಾತ್‌ಂಡ್. ಓಲೆ ಬರೆಪುನ ವಿದಾನೊಲೆನ್ ವಿದ್ಯಾವಂತರ್ ತೆರಿಯೊನೊಡಾಯಿನ ಸಂಗತಿ. ಓಲೆ ಬರೆವೊಂದಿಪ್ಪುನೆಡ್ಡಾದ್ ಒರಿಯಗೊರಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತೆರಿಪಾಯರೆಗಾಪುಂಡು, ಗೇನ ಪಸರುಂಡು. ಒರಿಯಗೊರಿಯನ್ ಅರ್ತಿ ಪಿರ್ತಿ ವಿಸ್ತಾಸೊ ಹೆಚ್ಚಾವೊಂದು ಪೋಪುಂಡು.

ಪುತ್ತೂರು
31.01.2015

ಎನ್ನ ಮೋಕೆದ ಅಕ್ಷತಾ,

ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮನ ಎಡ್ಡೆಪ್ಪುದ ಮದಿಪುಲು. ಎಂಕ್ಲು ಮಾತ ಸುಕೊಟುಲ್ಲ. ಈಲಾ ಸುಕೊಟುಲ್ಲಂದ್ ತೆರಿದ್ ಸಂತೋಸಾಂಡ್. ಮುರಾನಿದ ನಿನ್ನ ಕಾಕಜಿಡ್ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧ್ಯರ್‌ನ ವಿಸಯ ತೆರಿಯೊಂಡ್ ಈ ಬಯಕ್‌ದಿತ್ತ.

ನಮ್ಮ ದೇಸೊದ ಜನೊಕುಲೆನ್ ಮಾತ ಸೇರಾದ್, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಾದ್ ಉಮೇದ್ ಉಲ್ಲೆಸೊ ಪುಟ್ಟಾಯಿನ ಗಾಂಧ್ಯರ್ ಮೂಜಿ ಸರ್ತಿ ಕುಡಲಗ್ ಬತ್ತದಿತ್ತರ್. ಆರ್ ಸುರುತ ಸರ್ತಿ ಕುಡ್ಲದ

ಪೇಂಟಿಂಗ್ ಪಜ್ಜೆ ದೀಯಿನ 1921 ಅಗೋಸ್ಟ್ 19ನಾನಿ ಆರ್ ರಡ್ಡನೇ ಸರ್ತಿ ಬತ್ತಿನಿ 1927 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 26ನಾನಿ ಅಂಚ ಬತ್ತಿನಾರ್ ನೀಲೇಶ್ವರ. ಕಾಸರಗೋಡುಗು ಪೋದು ಬತ್ತೆರ್. ನೀಲೇಶ್ವರೊಡು ಕಿಲ್ಲೆರ್ ನಾಗಸೇನೆ ಪನ್ನಿ ಒಂಜಿ ತುಳು ಕೂಟ ಕಟ್ಟಿದತ್ತೆರ್. ಅಕ್ಲೆಡ ಗಾಂದ್ಯೆರ್ ಪಾತೆಯೆರ್. 27ನಾನಿ ಕುಡಲಗ್ ಬತ್ತಿನಾರ್ ಕಪ್ಪಲ್ ಮಿತೇರ್ಡ್ ಮುಂಬಯಿಗ್ ಪೋಯೆರ್. ಮೂಜನೇ ಸರ್ತಿ ಗಾಂದ್ಯೆರ್ 1934 ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗೊಳ್ 24ನಾನಿ ಬತ್ತೆರ್. ಅಂಚ ಬತ್ತಿನಾರ್ ತುಳುನಾಡ್ ಪುತ್ತೂರು, ಸುಳ್ಳ, ಸಂಪಾಜೆ, ಉಬಾರ್, ಇಟ್ಟೇಲ್, ಪಾಣೇರ್, ಬಂಟ್ವಾಳ ಮಾತ ಕೋಡಿಗ್ಲಾ ಪೋದು ಭಾಷಣ ಮಲ್ತೆರ್. ಪುತ್ತೂರುಡು ಆರ್ ಕುಲ್ಲದು ಭಾಷಣ ಮಲ್ತಿ ಜಾಗೆಗ್ ಇತ್ತೆಲಾ ಗಾಂದಿಕಟ್ಟೆಂದೇ ಪುದರಾತ್ಂಡ್. ಅಲ್ಪ ಇತ್ತೆ ಗಾಂದ್ಯೆರೆನ ಮೂರ್ತಿ ಉಂತದೆರ್, ಅವು ಪುತ್ತೂರು ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡ್ ಬರಿಟುಂಡು. ಆರ್ ಪೋಯಿನಲ್ಪ ಪೂರ ದಲಿತರೆನ ಕೇರಿಗ್ ಪೋಪದೆರ್. ಪುತ್ತೂರುಡುಲಾ ದಲಿತರೆ ಕೇರಿಗ್ ಪೋದು ಅಕ್ಲೆ ಸುಕೊ ಕಸ್ಸೊದ ಬಗೆಟ್ ಪಾತೆಯೆರ್. ಒಡಿಪು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗ್ಲಾ ಪೋದಿತ್ತೆರ್. ಇಂಚ ಆರ್ ಕಡಲ ಬರಿತ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಪಟ್ಟೊಲೆಡ್ 28 ಮುಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡಪದ್ 28 ನಾನಿ ಬೊಂಬಾಯಿಗ್ ಪೋಯೆರ್. ಆ ಸರ್ತಿ ಫೆಬ್ರವರಿ 25ನಾನಿ ಕುಡಲದ ಕಾಲೇಜಿಡ್ ಕಲ್ಪುನ ಜೋಕ್ಲೆಗಾದೇ ಮಲ್ಲ ಸಬೆ ನಡಪದಿತ್ತೆರ್. ಅಯಿಟ್ಟಾ ಗಾಂದ್ಯೆರ್ ಭಾಷಣ ಮಲ್ತೆರ್.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂದ್ಯೆರ್ ಸುರುಕು ರಡ್ಡ್ ಸರ್ತಿ ಬತ್ತಿನಪಗ ದೇಸಬಕ್ತೆ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವರಾಯೆರ್ ಒಪ್ಪ ಇತ್ತದ್ ಕಜ್ಜ ಕಾರ್ಯೊದ ಅಟ್ಟಣೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಮೂಜನೇ ಸರ್ತಿ ಬನ್ನಗ ಸದಾಶಿವರಾಯೆರ್ ಕೋರ್ಟ್ ಕೇಸ್‌ಗಾದ್ ಕಾರವಾರೊಗು ಪೋದಿತ್ತೆರ್. ಮೌಲಾನಾ ಶೌಕತ್ ಆಲಿಯೆರೆಡಪ್ಪ ಕುಡಲಗ್ ಬತ್ತಿನ ಗಾಂದ್ಯೆರೆನ್ ಎದ್ದೊನೆರೆ ರೈಲ್ ನಿಲ್ದಾಣೊಡು ಆಜೇಲ್ ಸಾರೊಡ್ಲಾಲಾ ಹೆಚ್ಚ ಜನಮಾನಿ ಕೂಡ್‌ದಿತ್ತೆರ್. “ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಕೀ ಜೈ”, “ಮೌಲಾನಾ ಶೌಕತ್ ಆಲೀ ಕೀ ಜೈ”, “ವಂದೇ ಮಾತರಂ” ಇಂಚ ಪೋರ್ಲುಡಂಬುಡು ಬಿರ್ಡ್ ಬಲ್ಮನೊಡು ಎದ್ದೊಂಡೆರ್. ಖಾನ್ ಬಹಾದ್ದೂರ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ ಸಾಯ್ಬರ್ ಪೂಮಾಲೆ ಪಾಡ್ ಆ ರಡ್ಡ್ ಮುತಾಲಿಕೆರೆನ್ನಾ ಅರ್ತಿ ಪಿರ್ತಿಡ್ ಎದ್ದೊಂಡೆರ್.

ಗಾಂದ್ಯೆರೆನ್ ಬೊಕ್ಕ ಶೌಕತ್ ಆಲಿಯೆರೆನ್ ದುಂಬುದೀಡ್ ಪಿದಾಡಿನ ನೆರೋಣೆಗೆ ಹಂಪನಕಟ್ಟಿ ಮಾರ್ಗೊಡು ಗಣಪತಿ ದೇವಲ್ಯೊ, ರಥಬೀದಿ, ಜವುಳಿ ಪೇಂಟಿ, ಗೋಳಿಕಟ್ಟಿ ರಸ್ತೆಗಾದ್ ವರ್ತಕವಿಲಾಸದಂಚಿ ದುಂಬು ಪೋಂಡು. ಹಿಂದುಲು, ಮುಸಲ್ಮಾನೆರ್, ಕ್ರಿಸ್ತನ್‌ದಕುಲು ಪನ್ನಿ ಜಾತಿದಮೊದ ಕಟ್ಟಿದಾಂತೆ ಮಾತೆರಾ ಒಂಜಾದ್ ಪಾಲ್‌ದೆತೊನ್ನ ಒಕ್ಕಟ್ಟೆದ ಉಚ್ಚಯ ಅವ್ವಾದಿತ್ತಂಡ್. ಕುಡ್ಲದ ಕೇಂದ್ರ ಮೈದಾನೊಡು ಸೇರ್‌ದಿನ ಜನಮಂದೆನ್ ತೂದು ಮಹಾತ್ಮೆರ್ ಪಾತೆಯೆರ್. “ನರಮಾನ್ಯನ ಉಡಲ್ ಉಡಲ್ ಒಂಜಾವೊಡು”. “ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಪನ್ನಿನ ಕಿಚ್ಚಿ ಮುಚ್ಚರ ಮಾಜೊಡು”. “ಮಾತೆರಾ ಕಾದಿ ಕುಂಟು ತುತ್ತುದು ಸ್ವದೇಸೀ ಚಳುವಳಿಡ್ ಪಾಲ್‌ದೆತೊನೊಡು” ಪಂಡ್ ಲೆಪ್ಪು ಕೊರ್ಯೆರ್.

ಗಾಂದ್ಯೆರ್ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಗ್ ಬರ್ಯರೆ ದುಂಬೇ ಮುಲ್ಪ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಾದ್ ಪೊಂಬಾರ್‌ಟ ನಡತೊಂದಿತ್ತಂಡ್. ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವ ರಾಯೆರ್ ಈ ಪೊಂಬಾರ್‌ಟದ ಮಲ್ಲ ಮುತಾಲಿಕೆರಾದಿತ್ತೆರ್. ಕುಡಲಡೇ ಪುಟ್ಟುದು ಬಲತಿನ ಕಮಲಾದೇವಿ ಅಪಗ ಶಾಲೆಗ್ ಪೋಪುನ ಪೊಣ್ಣು. ಆಂಡಲಾ ಆರ್ ಆರೆನ ಅಪ್ಪನೊಟ್ಟಿಗೆ ಗಾಂದ್ಯೆರ್ ಬಾಷಣ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನಾಡೆಗ್ ಪೋದು ತನ್ನ ಕೆಕ್ಕಿ ಕೆಬಿತ ಪದ್ವಯಿ

ದೆತ್ತದ್ ಅರೆನ ಕೈಟ್ ದೀದ್ “ಯಾನ್‌ಲಾ ಈರೆನೊಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟೋಗು ಬರ್ಪೆ” ಪಂಡೆರ್‌ಗೆ. ಉಂದೇ ಸಮಯೊಡು ಮಾತೆರ್ಲಾ ಕೈಟಿತ್ತಿ ಪಣವು ಮೆಯ್‌ಟಿತ್ತಿ ಪದ್ದೆಯಿನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತದ್ ಬಾಪೂಜಿಯೆರೆಗ್ ಒಪ್ಪಾಯೆರ್. ಗಾಂದ್ವೆರ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಡ್ ಮಲ್ತಿನ ಬಾಷಣೊನು ದೇಸಬಕ್ತೆ ಎನ್. ಎಸ್. ಕಿಲ್ಲೆರ್ ತುಳುಕು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತದ್ ಬಾರಿ ಪೊರ್ಲುಡು ಪಂಡೆರ್‌ಗೆ. ಕುದ್ದುಲ್ ರಂಗರಾಯೆರ್ ಮಲ್ಲ ಸಮಾಜಸೇವಕೆರಾದಿತ್ತೆರ್. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮಾಜಾಯರೆಗಾದ್ ಆರ್ ದಲಿತೆರೆನ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಶಾಲೆ ಕಟ್ಟಾದಿತ್ತೆರ್. ಕೈಕಸುಬು ಕಲ್ಪಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆರೆನ ಕಜ್ಜೊನು ತೂದು ಗಾಂದ್ವೆರ್ “ಈರೆನ್ನ ಗುರುಕ್ಲೆಗ್ ಸಮ” ಪಂಡೆರ್‌ಗೆ. ಕುಡಲಡ್ ನಡತಿನ ಸಬೆಕ್ ಒಡಿಪುದ ಕಡೆಡ್‌ದಾಲಾ ಎಸ್. ಯು ಪಣಿಯಾಡಿ, ಪೇರಡ್ಕ ರಾಮರಾಯ ಮಲ್ಯೆರ್, ಕೋಟ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಕಾರಂತೆರ್, ರಂಗನಾಥ ದಿವಾಕರ್ ಇಂಚ ದಿಂಜ ಜನ ದೇಸಬಕ್ತೆರ್ ಬತ್ತಾದಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ. ಗಾಂದ್ವೆರ್ ಕುಡಲಗ್ ಬತ್ತಿನ ಮುಲ್ಪದ ಜನೊಕುಲೆಗ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋಗಾದ್ ಪುಣೆಯರೆ ಮಲ್ಲ ಉಮೇದ್ ಕೊರ್‌ಂಡ್. ದುಂಬುಗು ನಡತಿನ ಸ್ವದೇಸೀ ಚಳುವಳಿ, ಉಪ್ಪುದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಇಂಚಿನೆಟ್ ಮಾತ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಮಸ್ತ್ ಜನೊಕುಲುಲಾ ಪಾಲ್ ಪಡೆಯೆರ್. ಎನ್. ಎಸ್. ಕಿಲ್ಲೆರ್, ಎಸ್. ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿ, ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೇರ್ ಇಂಚಿನಕ್ಲು ಮಾತ ಕರ್ಪಿಲ್ಲ್ ಸೇರಿನಲಾ ಉಂಡು.

ನನ ಬರ್ಪಿನ ಅರೆಗಾಲದ ರಜೆಟ್ ಈ ಊರುಗು ಬತ್ತಿನಪಗ ಈ ವಿಸಯೊಡು ನನಲಾತ್ ವಿಚಾರ ಪಿನ್ಪಾವೆ. ವರ್ಸೊದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಟ್ಟ ಬರೊಂದುಂಡು. ಒಂಜಿ ಗಳಿಗೆಲಾ ಹಾಳ್ ಮಲ್ಪಂದೆ ಮನಸ್ ದೀದ್ ಓದ್‌ಲ. ನಿನ್ನ ಸರ್ರೊ ಸುಕೊದಂಚಿ ಗೇನ ದೀಲ. ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ, ಮೆಗ್ಗೆ, ತಂಗಡಿನಕುಲು ನಿನನ್ ಮೋಕೆಡ್ ಕೇನ್ದೆರ್.

ಇಂಚ ನಿನ್ನ ಮೋಕೆದ ಅಪ್ಪ
ರತ್ನಾವತಿ

ಪತ್ತೆ:

ಕುಮಾರಿ ಅಕ್ಷತಾ

9ನೇ ತರಗತಿ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸ್ಕೂಲ್

3ನೇ ಅಡ್ಡ ರಸ್ತೆ, 2ನೇ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ

ಯಮಲೂರು ಅಂಚೆ: ಮಾರ್ತಳ್ಳಿ

ಬೆಂಗಳೂರು - 560 037

ಪೊಸ ಪದೊಕುಲೆನ ಪೊಲಬು

ಮದಿಪು - ಎಡ್ಡೆ ಪಾತೆರ
ನೆರೋಣಿಗೆ - ಮೆರವಣಿಗೆ
ಉಚ್ಚಯ - ಉತ್ಸವ
ಮುತಾಲಿಕೆ - ಮುಖ್ಯಸ್ತೆ
ಕೆಕ್ಕಿಲ್ - ಕಂಟೆಲ್
ಕರ್ಪಿಲ್ - ಸೆರೆಮನೆ
ಎದ್ದೊಣು - ಸ್ವಾಗತ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ದಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಜಿಟ್‌ಕೊಡ್ ಜವಾಬ್ ಕೊರ್ಲೆ

1. ಗಾಂದ್ಯರ್ ರಡ್ಡ್ ಸರ್ತಿ ಕುಡ್ಲಗ್ ಬನ್ನಗ ಅರೆಡಪ್ಪ ಇತ್ತ್‌ದ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಟ್ಟಣೆ ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಏರ್?
2. ಗಾಂದ್ಯರ್ ಮೂಜನೇ ಸರ್ತಿ ಎರೆಡಪ್ಪ ಕುಡ್ಲಗ್ ಬತ್ತರ್?
3. ಗಾಂದ್ಯರೆನ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ದ ಭಾಷಣೊನು ತುಳುಟು ತರ್ಜುಮೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪಂಡಿನಾರ್ ಏರ್?
4. ಕುಡಲದ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರೆರ್ ಏರೇರ್?
5. ಇತ್ತೆ ಕೈಬರವುದೋಲೆ ಬರೆಪುನ ಪದ್ಧತಿ ಕಮ್ಮಿ ಆತ್‌ಂಡ್ ದಾಯೆ?

II ಮುಲ್ವ ಕೊರ್ದಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ವಿವರಿತ್‌ದ್ ಜವಾಬ್ ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಗಾಂದ್ಯರ್ ಕುಡ್ಲಗ್ ಬನ್ನಗ ಅರೆನ್ ಮುಲ್ಪದ ಮುತಾಲಿಕೆರ್ ಎಂಚ ಎದ್ದೊಂಡರ್?
2. ಗಾಂದ್ಯರ್ ಕುಡಲಡ್ ಮಲ್ತಿನ ಭಾಷಣೊದ ತಿರ್ಲ್ ಬರೆಲೆ.
3. ಓಲೆ ಬರೆಪುನ ಉಪಯೋಗ ದಾನೆ?

III ಈ ಪಾತೆರೊನು ಏರ್ ಏರೆಡ ಪಂಡೆರ್.

1. “ಯಾನ್‌ಲಾ ಇರೆನೊಟ್ಟು ದೇಶ ಸೇವೆಗ್ ಬರ್ಪೆ”.
2. “ಈರೆನ್ನ ಗುರುಕುಲೆಗ್ ಸಮ”

IV ವಾಕ್ಯೊಲೆಡ್ ಬುಡುಪೋಯಿ ಸಬ್ಬೊ ಬರೆಲೆ

1. ಸುರುತ ಸರ್ತಿ _____ ನಾನಿ ಕುಡಲಗ್ ಗಾಂದ್ಯರ್ ಬತ್ತೆರ್.
2. _____ ಪನ್ನಿನ ಕಿಚ್ಚಿ ಮಚ್ಚರ ಮದೆ ಆವೊಡು.

3. ಮಾತೆರ್ದಾ ಕೈಟಿತ್ತಿ _____ ಮೈಟಿತ್ತಿ _____ ಗಾಂಧೀಜಿಗ್ ಒಪ್ಪಿಪಾಯೆರ್.
4. ಪತ್ತೆ ಬರೆನಗ _____ ಬರೆಯರೆ ಮದಪ್ಪರೆ ಬಲ್ಲಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ವ ಕೂರಿನ ಸಬ್ಬಿಲೆನ ಅಂಗ ಬದಲ್ದೊ ಬರೆಲೆ

ಮಗಲ್, ಗುರಿಕಾರೆ, ಪೆತ್ತ, ಜವನೆ, ಮದಿಮಾಲ್

II ಮುಲ್ವ ಕೂರಿನ ಸಬ್ಬಿಲೆನ್ ಗಳಿಸ್ತೊ ಸ್ವಂತೊ ವಾಕ್ಯ ಮಲ್ಪಲೆ

ಮದಿಪು, ನೆರೋಣಿಗೆ, ಲೆಪ್ಪುಕೊರು, ದಂಬೊ, ಬಿರ್ದ್ ಬಲ್ಮನ

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ನಿಕ್ಲೆ ಉರುದ ಮಾರ್ಗ ರಿಪೇರಿಗಾದ್ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್‌ದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆಗ್ ಒಂಜಿ ಅರ್ಜಿ ಬರೆಲೆ.
2. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಹೋರಾಟಗಾರರೆನ ಬಗೆಟ್ ಓದುದು ತೆರಿಯೊಲ್ಲೆ, ಅಕ್ಲೆನ ಚಿತ್ರ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ಪಲೆ.
3. ಓಲೆ ಬರೆದ್ ಟಪ್ಪಾಲ್‌ಡ್ ಕಡಪುಡುನಗ ಪತ್ತೆಡ್ ಪಿನ್‌ಕೋಡ್ ಬರೆಪುನೆ ದಾಯೆಂದ್ ತೆರಿಯೊಲ್ಲೆ.
4. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರೆನ ಬಗೆಟ್ ನಿಕುಲೆ ಇಸ್ಪೆರೆಗ್ ಒಂಜಿ ಓಲೆ ಬರೆಲೆ.

* * * * *

ಬಾಲೆ ಬಾಮಕುಮಾರ ಪೋಲ ಗಣಪತಿ ಆಲ

ಉಳಿತೀರ್ :

ತುಳು ಪರಪೋಕುಡು ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಒಂಜಿ ಅಜಲ್. ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಮರ್ಗಿಲ್ಡ್ ಪಾಡ್ಡನೊಲೆನ ಮಲ್ಲ ಪಾಲ್. ಪಾಡ್ಡನೊಲು ಪಾತೆರೊದ ಒರುಟಿತ್ತಂಡಲಾ ರಾಗೊ ಪಾಡ್ಡ್ ಪದೊತ ರೂಪೊಡು ಪನ್ನೆರೆಗ್ ಸಾಧ್ಯ ಇತ್ತಿನೆಡ್ಲಾದ್ ನೆನ್ನ ಪದ್ಯೊದ ಸಾಲ್ಗೆ ಸೇರವೆರ್. ಪಾಡ್ಡನೊಲೆನ್ ಕನ್ನಡೊದ ಲಾವಣಿಲೆಗ್ ತಾರ್ಕಣೆ ಮಲ್ಪೊಲಿ. ಪಾಡ್ಡನೊಡು ಬರ್ಪಿ ಒಕ್ಕಣೆಲುಲಾ ಲಾವಣಿದ ತರೊನೇ ಉಪ್ಪುಂಡು. ದಿಂಜ ಉದ್ದೊಗುತ್ತಿನ ಪಾಡ್ಡನೊಲೆನ್ ಸಂದಿಂದ್ಲಾ ಪನ್ನೆರ್. ದೈವಾರಾಧನೆದ ಪೂರ್ತುಗು ಆಯಾಯ ದೈವೊಲೆಗ್ ಸಮ್ಮಂದ ಪಟ್ಟಿನ ದೈವೊದ ಪುಟ್ಟು-ಬಳಕೆ, ಕಲೆ-ಕಾರ್ನಿಕೊದ ಪಾಡ್ಡನೊಲೆನ್ ಪನ್ನೆರ್. ಹೆಚ್ಚಿನ ದೈವೊಲೆಗ್ ಪೂರ ಪಾಡ್ಡನೊಲು ಉಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಪುರಾಣೊದ ಕತೆಕುಲೆನ ಉಳಿತೀರ್ ಉಪ್ಪಿನ ಪಾಡ್ಡನೊಲುಲಾ ಉಲ್ಲ. ಉಂದು ಪುರಾಣೊಡು ಬರ್ಪಿನ ಒಂಜಿ ಅಪೂರ್ವದ ಪಾಡ್ಡನ “ಬಾಮಕುಮಾರ ಸಂಧಿ”. ಅಯಿತ ಕಡೆತ ಬಾಗೊನು ಈ ಪಾಟೊಡು ತೂವೊಲಿ.

ಪಿನ್ನೆಲೆ:

ಮಿತ್ತ್ ಮಿಲೋಕೊಡು ಈಸ್ವರ ದೇವರ್ ಉದ್ಯ ಉದಿಪನ ಬೆಂದೆರ್. ದತ್ತ ಮೆಯಿಟ್ ಪಾರ್ವತಿನ ಉದ್ಯ ಬೆಂದೆರ್, ಕುಲ್ಕರೆ ಎರಮನೆ, ಮುತ್ತಿನಕೆರೆ, ಮಾಡ, ಪೂತ ಕೊಪ್ಪಳ ಸಕಲ ಸಂಪೊತ್ತುನು ಉಟರ್ನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಬೆನ್ನರೆ ಮಾಣಿ, ಪೂಜೆ ಕರಿಪರೆ ಬೆರಣ ಮಾಣಿನ್ ಉದ್ಯಬೆಂದೆರ್.

ಒಂಜಿ ದಿನ ಬೆರಣ ಮಾಣಿ ಪೂಕೊಯ್ತೆರೆ ಪೂತ ಕೊಪ್ಪಳೊಗು ಪೋನಗ ಮಾಣಿನ್ ತೂದು ಪೂಕುಲು ಪೂರ ಪಾರೊಂದು ಪೋಯ. ಪೋದು ಪೋದು ಅವು ಸಿರಿಕುಲೆನ ನಂದನವನ ಸೇರ್. ಅವನ್ ಬೆರಿಪತೊಂದು ಪೋಯಿನ ಬೆರಣ ಮಾಣಿಲಾ ನಂದನವನೊನು ಪೋಗ್. ಆತಾನಗ ಅಡೆಗ್ ಜಾನಗ, ಜನಪಗ, ದಾರಗ, ಗಣಪಗ, ಉಮ್ಮಗ, ಮಯ್ಯಗ ಬೊಕ್ಕ ಮಯಿಸಗ ಪನ್ನಿ ಏಳ್ ಜನ ಸಿರಿಕುಲು ಬತ್ತೆರ್. ಬೆರಣ ಮಾಣಿನ್ “ಎರ್ ಈ ? ಒಲ್ಲ ಬತ್ತ ? ಎರ್ ಕಡಪುಡ್?” ಪಂಡ್ಲ ಕೇಂಡೆರ್. ಮಾಣಿ ಸತ್ಯೊನು ಪಂಡೆ. ಅಯಿನ್ ಕೇಂಡಿನ ಸಿರಿಮಯಿಸಗ ಈಸ್ವರ ದೇವರೆನ್ ಸರಿ ನೆರ್ಲೆ. “ಬತ್ತಿನೆಗ್ ತಕ್ಕ ಪೂ ಕೊಯ್ತೊಂದು ಪೋಲ. ಬಡವುಗು ಬನೊಟಿತ್ತಿ ಪರ್ಂದ್ ಬೋಡ್ತಿತ್ತಿನಾತ್ ತಿಂದೊಂದು ಪೋಲ” ಪಂಡಲ್. ಮಾಣಿ ಅಂಚನೆ ಮಲ್ತೆ. ಮಿಲೋಕೊಗು ಪೋದು ಈಸ್ವರ ದೇವರೆಡ ನಡತಿ ಸಂಗತಿನ್ ಪಂಡೆ.

ಮಯಿಸಗ ಪಂಡಿನ ನೆರಡೆದ ಪಾತೆರ ಕೇಂಡ್ ಉರಿಉರ್ದಲೊ ಪೋಯೆರ್ ಈಶ್ವರೆ. ಸಿರಿ ಲೋಕೊಗು ಮಾರಿ ಕಿಲೆಂಜಿದ ಒರುಟು ಪೋಯೆರ್. ಮುತ್ತುದ ಕಿರಣ್ ಬೊಲ್ಲ ತಾಮರೆದ ಪೂ ಆಯೆರ್. ಮೀಯರೆ ಬತ್ತಿನ ಸಿರಿಕುಲು ತಾಮರೆದ ಪೂನು ಪತ್ತರೆ ತೂಯೆರ್. ಆಜಿ ಜನ ಪತ್ತರೆ ಪೋನಗ ಅವು ಪಾಂಬೊಂದು ದೂರ ದೂರ ಪೋಂಡು. ಮಯಿಸಗ ಪೋನಗ ಅವು ನಲ್ಲೊಂದು, ತೆಲ್ಲೊಂದು ಆಳೆ ಕಯ್ಯಡೆ ಬತ್ತಂಡ್. ಆಳ್ ಅಯಿನ್ ಕೊಯ್ತ ಕೊನೊದು ಆಳಿನ ಅದೆತ ಮಿತ್ತಡ್ಲ ದೀಯೊಲು.

ರಾತ್ರಿದ ಉನಸಾದ್ ತುಡರ್ ತಕ್ಕಡ್ ಆಳ್ ಜೆತ್ತ್ದಾನಗ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪೊಗು ಬದಲೆರ್ ಈಸ್ವರ ದೇವರ್. ಮಯಿಸಗಡ ತನ್ನ ಇನೆ ಮೋಕೆ ತೋಜಯೆರ್. ಏಳ್ ರಾತ್ರೆ ಕರಿದ್ ಎಡ್ಲೆನಾನಿ ಮಯಿಸಗನ್ ಲೆತೊಂದು ಈಸ್ವರ ದೇವರ್ ಮಿಲೋಕದ ತನ್ನರಮನೆಗ್ ಬತ್ತೆರ್. ನೆನ್ನ ತೂಯಿನ ಪಾರ್ವತಿ ಮಯಿಸಗನ್ ತನ್ನ ತಂಗಂಡಿಂದ್ ಎದ್ದೊಂಡಳ್.

ಒಂತೆ ದಿನೊಟು ಈಸ್ವರ ದೇವರೆಗ್ ದಂಡೊಡ್ಲೊಂಡು. ಆರ್ ದಂಡ್ಗೆ ಪಿದಾಡ್ಲಗ ಮಯಿಸಗ ಬಂಜಿನಾಲ್. “ಬಂಜಿನಾಲೆನ್ ತೂವೊಲ್ಲೆ, ಏಳ್ ತಿಂಗೊಳ್ಲ ದಂಡನ್ ಏಳ್‌ದಿನೋಟು ಮುಗಿತ ಬರ್ಪೆ”ಂದ್ ದುತ್ತೈತಾದ್

ಪಿದಾಡ್ ಪೋಯೆರ್. ಪೋಯಿನಾರ್ ಪಂಡಿ ಗಡುಕು ಬತ್ತಜೆರ್. ಮಯಿಸಗ ಆಣ್ ಬಾಲೆನ್ ಪೆದ್ ಮಾಯಕ ಆಯಲ್. ಬಾಲೆಗ್ ಬಾಮಕುಮಾರೆಂದ್ ಪುದರ್ ದೀದ್ ಪಾರ್ವತಿ ತನ್ನ ಬಾಲೆದ ಲೆಕನೆ ಸಾಂಕ್ಯಳ್.

ಬಾಮಕುಮಾರೆ ಮಲ್ಲೆ ಆಯೆ. ಚೆಂಡ್‌ಗೊಬ್ಬೆರೆ ಚೆಂಡೆತ್ತಿಮಾರ್‌ಗ್ ಪೋಯೆ. ಆಯೆ ಅಲ್ಪ ಮಾತ ಜೋಕುಲೆಡ್ ಗೊಬ್ಬುಡು ಉಸರಾಯೆ. ಆತಾನಗ ಕಿಚ್ಚಿ ಮಚ್ಚರೊಡು ಜೋಕುಲು “ಇಂಬ್ಬನ ಅಪ್ಪೆನ್ ಈಸ್ವರೆ ಕಂಡೊಂದು ಬೈದಿನೆ” ಪಂಡ್ ಗೇಲಿ ಮಲ್ಪರೆ ಸುರು ಮಲ್ತೆರ್. ಅಯಿನ್ ಕೇಂಡಿನ ಬಾಮಕುಮಾರೆ ತರೆಕಂತ ಪಾಡೊಂದು ಬತ್ತೆದ್ ಅಪ್ಪೆಡ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಎಂಚಿನಂದ್ ಕೇಂಡೆ. ಪಾರ್ವತಿ ಸತ್ಯಕತೆ ಪಂಡಲ್. ಆತ್ ಕೇಂಡಿನ ಬಾಮ ಕುಮಾರೆ ಚಂದ್ರಾಯಿದೊ ದೆತೊಂಡೆ ಚೆಂಡೆತ್ತಿಮಾರ್‌ಗ್ ಪಾರ್ ಬತ್ತೆ. ಅಜಿಪತ್ತಾಜಿ ಕೋಟಿ ಅಸುರೆರೆನ್ ಮುಪ್ಪತ್ತಮೂಜಿ ಕೋಟಿ ದೇವತೆಲೆನ್, ಒಂಜಿ ಕುಂದುನಲ್ಪ ಬೂತೊಲೆನ್ ಬೆರಿಪತ್ಯೆ. ಅಕುಲೆಡ್ ಒರಿ ಅಸುರೆ ಆಯನ ಕೈಕ್ ತಿಕ್ಕೆ. ಆಯನ ತರೆ ಕಡ್ವರೆ ಬಾಮಕುಮಾರೆ ಚಂದ್ರಾಯಿದ ಬೇರ್‌ನಗ ಆಡೆ ಬತ್ತಿನ ಈಸ್ವರ ದೇವರ್ ಬಾಮಕುಮಾರನ್ ಕೆರಡ ಕೆರಡಾಂದ್ ತಲ್ತೆರ್. ಬಾಮಕುಮಾರೆ ತರೆ ಕಡ್ವೆ ಬುಡ್ಡೆ. ನೆನ್ನ ತೂದು ಈಸ್ವರ ದೇವರ್ ಬಾಮ ಕುಮಾರಡ ಕೋಪಿತೆರ್. ಯಾನ್ ಪಂಡಿನೆನ್ ಕೇಂಡ್‌ಜ ಪಂಡರ್. ತನ್ನಾಯಿದ ದೆತ್ತೆದ್ ಬಾಮಕುಮಾರನ ತರೆ ಕಡ್ವೆರ್. ಮುಟ್ಟೆನ್ ಮಿತ್ತ ಲೋಕೊಗು ಪಾರಾಯೆರ್. ಅಟ್ಟೆನ್ ಚೆಂಡೆತ್ತಿಮಾರ್‌ಗ್ ರಟ್ಟಾಯೆರ್. ಎರಮನೆಗ್ ಬತ್ತೆದ್ ಪಾರ್ವತಿಡ ನಡತಿ ಕತೆ ಪಂಡರ್. ಚೆಂಡೆತ್ತಿಮಾರ್‌ಡ್ ಈಸ್ವರ ದೇವರನ ಕಯಿಟ್ ಜೂವೊ ಕಳೆವೊನ್ನಾಯೆ ಬಾಮಕುಮಾರೆಂದ್ ತೆರಿದ್ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿ ಮುರ್ರೊ ದೀವೊಂದು ಚೆಂಡೆತ್ತಿಮಾರ್‌ಗ್ ಪಾರ್‌ಬರ್ಪೆರ್.

ಓಯೆ, ಡೆನ್ನ ಡೆನ್ನಾನಾ ಡೆನ್ನ ಡೆನ್ನಾನಾ
ತರೆ ಬಿರ್ಕ್ ಪಾಡೊಂದು ಬುಳ್ಳೊಂದು ಬತ್ತೆರ್ ಪಾರ್ವತಿ
ಚೆಂಡೆತ್ತಿಮಾರ್‌ಡ್ ಅಟ್ಟೆ ಉಂಡು ಮುಟ್ಟೆಯಿಜ್ಜಿ
ಅಟ್ಟೆನ್ ತೂದು ತಿಗಲೆ ತಿಗಲೆ ಹಾಕೊಂಡೆರ್
ತರೆಕ್ ತರೆ ನೋತೊಂಡೆರ್
ಅಟ್ಟೆನ್ ಪುಗೆಲ್‌ಗ್ ಪಾಡ್ ಬುಳ್ಳೊಂದು ಬತ್ತೆರ್
ಈಸ್ವರನ ಕಾರಡಿಟ್ ಪಾಡಿಯೆರ್
ಎನ ಮಗನ್ ಜೂವ ಮಲ್ತ ಕೊರ್ಲೆ ದೇವರೇಂದ್ ನಟ್ಟೊಂಡೆರ್

ಉಂತುಲ ಬುಳ್ಳಡಂದ್ ಪಂಡೆರ್ ಈಸ್ವರೆ
 ಮಿತ್ತ್ ಮಿರಿಲೋಕೊಡ್ ಮುಟ್ಟಿ ನಾಡ್ ಕಣಯೆರೆ
 ಮಂದೆಲೆನ್ ಕಡ್ ಪುಡಿಂಯೆರ್
 ಓಳು ನಾಡೊಂಡಲ ಮುಟ್ಟಿ ತಿಕ್ಕಜಿ
 ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಬತ್ತದ್ ಪಂಡೆರ್
 ಬಡಕಾಯಿ ತರೆಪಾಡ್ ಜೆತ್ತಿ ನರಮಾನಿಯನ
 ತರೆ ಕಡ್ ಕೊಂಡುಬಲೆಂದ್ ಪಂಡೆರ್
 ವಾ ರಾಜ್ಯೊಡುಲಾ ಅಂಚಿ ನರಮಾನಿ ತಿಕ್ಕಜಿ
 ಒಂಜಿ ದೇಸೊಡು ಅರಸುನ ಪಟ್ಟದಾನೆ
 ಬಡಕಾಯಿ ತರೆಪಾಡ್ ಜೆತ್ತದಿತ್ತಂಡ್
 ಅಯಿನ ತರೆ ಕಡ್ ಕೊಂಡು ಕೊರೈರ್
 ಅಟ್ಟಿಗ್ ದೀದ್ ಮಗನ್ ಜೂವಕಲೆ ಮಲ್ತೆರ್
 ನಿನ ಮಗೆ ಅಂದಾಂದ್ ಪಾರ್ವತಿಡ ಕೇಂಡೆರ್
 ಒಕ್ಕೊಡ್ ತಿರ್ತ್ ಎನ್ನ ಮಗೆ ಅಂದ್ ದೇವೆರೆ
 ಒಕ್ಕೊಡ್ ಮಿತ್ತ್ ಅತ್ತ ಪಂಡೆರ್
 ಆಯನ ಬಂಜಿದ ಗುಜರ್ಮ ಎಂಚಂದ್ ಕೇಂಡೆರ್
 ಬಾಲೆ ಬಾಮಕುಮಾರ ಪೋಲ ಮಾಗಣಪತಿ ಆಲ
 ವರ್ಸೊಗೊಂಜಿ ದಿನ ಚೌತಿದಾನಿ
 ಕಾಂಟ್ರ ಮುಡೆಪುನಕುಲೆನ ಕೊಪ್ಪಂದ್ ಬುಡಡ
 ಮಣ್ಣೆರೆ ಕೇರಿಂದ್ ಬುಡಡ
 ಬೈರೆರೆ ಗುಡಿಚಿಲ್ಂದ್ ಬುಡಡ
 ಜಾತಿಯಾಯಿ ಜಾತಿದ ಇಲ್ಲಡೆ ಪೋದು
 ನಿನ್ನ ಗುಜರ್ಮ ದೆತ್ತೊಂದು ಇಪ್ಪುಲ
 ಒಂಜೊಂಜಿ ನರಮಾನಿಲ ಒಂಜಿ ತಾರಾಯಿ ಒಂಜಿ ಸೇರರಿ ದೀದ್
 ಸ್ವಾಮೀ ಗಣಪತಿಯೆಂದ್ ಪಂಡಿನಲ್ಲ
 ಸಾರತಿಯಾವೊಂದು ಇಪ್ಪುಲ ಪಂಡೆರ್
 ವಾರ ಕೊರಿಯೆರ್ ಈಸ್ವರ ದೇವೆರ್.

ಕಬಿನ ಪೊಲಬು :

ಉಂದು ಒಂಜಿ ಜನಪದ ಗೀತೆ. ನೆನ್ನ ಪಂಡಿನಾರ್ ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕುದ ಕಲ್ಲಡ್ಕ ಗ್ರಾಮೊದ
 ಕಾಂಪ್ರಬೈಲು ನಾಗಮ್ಮ. ಸಂಪಲ್ಲಿನಾರ್ ಡಾ. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ (1935). ಮೇರ್ ತುಳು, ಕನ್ನಡದ
 ಮಲ್ಲ ಸಾಹಿತಿ. ದಿಂಜ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗೊಲೆನ್ ಬರೆತಿನಾರ್. ಆರ್ನ ಪಾಡ್ವನೊಲೆನ ಕೋಪೆ 'ತುಳು
 ಪಾಡ್ವನ ಸಂಪುಟ'ಡ್ ಈ ಬಾಗೊನು ದೆತೊಂದುಂಡು.

ಪೊಸ ಪದೊಕುಲಿನ ಪೊಲಬು

ಮಿರ್ಲೋಕ - ಮಿತ್ತಲೋಕ
ಉದ್ಯಬೆಂದೆರ್ - ಸುಟಿತೆರ್
ನೆರಡೆ - ನೆರ್ಪಣೆ
ಮಿತ್ತಡ್ಯ - ಬಾಕಿಲ್ದ ಮಿತ್ತ ಜಾಗೆ
ಗುಜರ್ಮ - ದಿಂಜಾವುನೆ
ಅದೆ - ಕೋಣೆ
ಅಟ್ಟೆ - ಮುಂಡೊ
ಮುಟ್ಟೆ - ರುಂಡೊ
ಮುರ್ರೊ - ಬುಲಿಪು
ವಾರ - ವರೊ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ದಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚಿಟ್ಕಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಬಾಮಕುಮಾರೆ ಚೆಂಡ್ ಗೊಬ್ಬೆರೆ ಓಡೆ ಪೋಯೆ?
2. ಬಾಮಕುಮಾರೆ ಏರೆನ ತರೆ ಕಡ್ತೆ?
3. ಪಾರ್ವತಿ ಬುಲ್ತೊಂದು ದಾಯೆ ಬತ್ತಲ್ ?
4. ಪಾರ್ವತಿ ಈಸ್ವರ ದೇವರೆಡ ದಾದ ನಟ್ಟೊಂಡಲ್ ?
5. ಬಾಮಕುಮಾರನ ತರೆ ಓಡೆ ಪೋತ್‌ಂಡ್ ?
6. ಬಾಮಕುಮಾರನ ಅಟ್ಟೆಗ್ ಎಂಚಿನ ಮುಟ್ಟೆ ದೀಡ್ಡ್ ಜೂವಕಳೆ ಕೊರ್ಯೆರ್?
7. ಬಾಮಕುಮಾರನ ಅಪ್ಪೆ ಏರ್?
8. ಬಾಮಕುಮಾರನ ಪುದರ್ ಎಂಚ ಬದಲೆರ್?
9. ಈಸ್ವರ ದೇವರ್ ವಾ ಒರುಟು ಮಯಿಸಗನ ಕಯಿ ಸೇರೈರ್?
10. ಪಾರ್ವತನ ಕೇಸ್ತರೆ ಕುಸಿ ದಾಯೆ?

II ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ದಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ರಡ್ಡ್- ಮೂಜಿ ವಾಕ್ಯೊಲೆಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಈಸ್ವರ ದೇವರ್ ಎಂಚಿನ ಮಾತ ಉದಿಯಬೆಂದೆರ್?
2. ಬೆರಣಿ ಮಾಣಿ ಪೂ ಕೊಯ್ತೆರೆ ಓಡೆಮುಟ್ಟ ಪೋಯೆ?
3. ಸಿರಿಲೋಕೊಡ್ತಿನ ಸಿರಿಕ್ಕುಲ್ ಏರೇರ್?
4. ಈಸ್ವರ ದೇವರ್ ಮಯಿಸಗನೊಟ್ಟಿಗೆ ಎಂಚ ಸೇರೊಂಡೆರ್?
5. ಚೆಂಡೆತ್ತಿಮಾರ್ಡ್ ನಡತಿ ಸಂಗತಿ ದಾದ?
6. ಈಸ್ವರ ದೇವರ್ ಬಾಮಕುಮಾರನ ತರೆನ್ ಕಡ್ತನೆ ದಾಯೆ?
7. ಬಾಮಕುಮಾರನ ಅಟ್ಟೆಗ್ ಆನೆದ ತರೆನ್ ದಾಯೆ ದೀವೊಡಾಂಡ್?
8. ಈಸ್ವರ ದೇವರ್ ಗಣಪತಿಗ್ ಕೊರ್ನ್ ವರ ಎಂಚಿನಾ?

III ಬುಡ್ಡು ಪೋಯಿನ ಸಬ್ಬಲೆನ್ ಬರ್ರಿ ಮಲ್ತ್ ಬರಲೆ.

1. ಚೆಂಡೆತ್ತಿಮಾರ್ಡ್ _____ ಉಂಡು _____ ಇಜ್ಜಿ.
2. ಆಯೆನ ಬಂಜಿದ _____ ಎಂಚಂದ್ ಕೇಂಡೆರ್.
3. ಅರಸುನ ಪಟ್ಟದಾನೆ _____ ತರೆಪಾಡ್ ಜೆತ್ತದಿತ್ತಂಡ್
4. ಅಟ್ಟೆಗ್ ದೀದ್ ಮಗನ್ _____ ಮಲ್ತೆರ್
5. ವಾ ರಾಜ್ಯೊಡುಲಾ ಅಂಚಿ _____ ತಿಕ್ಕಜಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ರಿನ ಪದಕುಲೆನ್ ಬುಡ್ಡದ್ ಬರಲೆ

ಮುಟ್ಟೆಯಿಜ್ಜಿ, ವರ್ಸೊಗೊಂಜಿ, ಒಂಜೊಂಜಿ, ಸಾರತಿಯಾವೊಂದು, ಪಟ್ಟದಾನೆ

II ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆಗ್ ರಡ್ಡ್ - ರಡ್ಡ್ ಅರ್ಥ್ ಬರಲೆ

ಕೇರಿ, ಸಾರತಿ, ಒಕ್ಕ, ಅಟ್ಟಿ, ವಾರ

III ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆಗ್ ಎದುರುಪದ ಬರಲೆ

ದಿಂಜ, ತಿರ್ತ್, ತೆಕ್ಕದ್, ದೆತ್ತೊಂದು, ತೆರಿಂಡ್

IV ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬಲೆಡ್ ಒಂಜೆಕೊಂಜಿ ಕೂಡ್ಡ್ ಬರ್ರಿನೆನ್ ಜೋಡ್ಡದ್ ಬರಲೆ.

ಮಯಿಸಗ	ರಕ್ಕಸೆರ್
ಪಾರ್ವತಿ	ಬಾಮಕುಮಾರನ ಅಮ್ಮೆರ್
ಈಸ್ವರ ದೇವೆರ್	ಸಿರಿಕುಲೆಡ್ ಒರ್ತಿ
ಬಾಮಕುಮಾರೆ	ಗಣಪಗ
ಅಸುರೆರ್	ಈಸ್ವರನ ಬುಡೆದಿ
	ಮಹಾಗಣಪತಿ

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಪಾಡ್ಲನ ಪನ್ನಿನಕುಲಿತ್ತಿನಾಡೆ ಪೋದು ಅಕುಲೆಡ ಪನ್ನದ್ ಬರೆವೊಂದು ದಾಕ್ಲೆ ಮಲ್ಪಿ.
2. ಬಡೆಕಾಯಿ ತರೆಪಾಡ್ಡ್ ಜೆಪ್ಪರೆ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ಪನ್ನಿ ನಂಬಿಕೆಗ್ ಈ ಕತೆ ಇತ್ತಿಲೆಕ್ಕೊನೆ ಇಂಚಿತ್ತಿ ಬೇತೆ ಕತೆಕುಲೆನ್ ಸಂಪಲಿಪುಲೆ.
3. ಸಿರಿಕುಲು ಪಂಡ ಯಕ್ಷಿಣಿಯೆರ್, ಅಂಚಾದ್ ಬಾಮಕುಮಾರೆ ಒರಿ ಯಕ್ಷಿ- ಈ ಬಗೆಟ್ ಚರ್ಚೆ ಮಲ್ಪಿ
4. ಪುರಾಣೊದ ಗಣಪತಿನ ಕತೆಕೆಲ ತುಳು ಜನಪದೊಡ್ತಿ ಗಣಪತಿನ ಕತೆಕೆಲ ದಾದ ಎತ್ಯಾಸ ತೆರಿಲೆ.
5. ತುಳುವೆರ್ ಒಪ್ಪೊಂಜಿ ಎಡ್ಡೆ ಕಾರ್ಯೊ ಸುರುಮಲ್ಪುನೆಕ್ ದುಂಬು ಸುತ್ತೆ ದೀಪೆರ್. ಅವು ಎಂಚಿನಾಂದ್ ತೆರಿಲೆ.

* * * * *

ಅಮರ ಸುಳ್ಳೊದ ಕ್ರಾಂತಿ

ಉಳಿತೀರ್:

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿನ್ ದುಂಬುದೀದ್ ನಡಪಯಿನ ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಪೋರಾಂಚಾಟೊಡು ಭಾರತೊಗು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತಿಕೊಂಡ್. ಗಾಂಧಿ ಚಳವಳಿಗ್ ದುಂಬೇ ಬಡಕಾಯಿ ಭಾರತೊಡು ಕ್ರಿ.ಶ. 1857ಡ್ ಸುರುತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ, ಕರ್ನಾಟಕೊಡು ನಡತಿನ ಕಿತ್ತೂರು, ನರಗುಂದ ಬಂಡಾಯ ಮಾತ ಚರಿತ್ರೆಡ್ ನೆಗತ್ ತೋಜುನ ಸಂಗತಿಲು. ಆಂಡ ಅಯಿಡ್ಲಾಲಾ ಏತೋ ದುಂಬು 1837ಡೇ ತುಳುನಾಡ್ ಅಮರ ಸುಳ್ಳೊದ ಬೆನ್ನಿಬೆನ್ನುನ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿಲು ಕೊಡಗ್‌ದಕುಲೆನ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಪಡೆವೊಂದು ಕೆದಂಬಾಡಿ ರಾಮಗೌಡರೆನ ಮುತಾಲಿಕೆಡ್ ನಡಪಯಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಮದತ್ ಪೋಪುನವತ್. ಶನಿವಾರ ಸಂತೆದ ಪುಟ್ಟ ಬಸಪ್ಪ ಪನ್ನಿ ಒರಿ ದೇಶಬಕ್ತ ಜವ್ವನನ್ ಕೊಡಗರಸು ತರವಾಡ್‌ದ ಕೊಡಿ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪೆಂದ್ ಎದ್ರ್ ದೀವೊಂದು ಸುಳ್ಳೊಡ್ಲ ಕುಡಲ ಮುಟ್ಟ ಕ್ರಾಂತಿಲಕ್ತವೊಂದು ಪೋಯೆರ್. ತುಳುನಾಡ್‌ನ್ ವಶ ಮಲ್ತೊಂಡೆರ್. 13 ದಿನೊ ಮುಟ್ಟ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿನ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡತ್‌ಂಡ್. ಆತ್ ಪೂರ್ತುಗು ದೇಶೊದ ನಾನಾ ಕೋಡಿಡ್ಲ ಬತ್ತಿ ಬ್ರಿಟಿಷರೆನ ಪಡೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿನ ದಂಡನ್ ಸೋಲ್ವ್‌ದ್ ಗಿಡತ್‌ಂಡ್. ತುಳುನಾಡ್ ಪಿರ ಬ್ರಿಟಿಷರೆನ ವಶ ಆಂಡ್. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಾಡ್ ಜೂವ ಕೊರ್ನ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ ಪುದರ್ಲ ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪ, ದಂಡ ನಾಯಕೆ ಕೆದಂಬಾಡಿ ರಾಮಗೌಡರ್ ಬೊಕ್ಕ ಆರೆನ ತೈನಾತಿನಕುಲು ಅಮರತ್ವ ಪಡೆಯೆರ್.

ನೋಟೊ - 1

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತೊದ ಪೂಮಲೆತ ಪಡ್ಡಾಯಿ ಮೆಯಿಟ್ ಕೆದಂಬಾಡಿ ರಾಮ ಗೌಡರೆನ ಇಲ್ಲ. ಅಮರ ಸುಳ್ಳೊದ ಸುತ್ತುಮುತ್ತದ ದಿಂಜ ಜನ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿಲು ಅಲ್ಪ ಸೇರ್ದೆರ್. ಕೆಲವು ಜನ ಬರೋಂದುಲ್ಲೆರ್. ಮಾತೆರೆನ್ಲಾ ರಾಮ ಗೌಡರ್ ಮೋಕೆಡ್ ಎದುರ್ಕೊಂದು ಚಾವಡಿಡ್

ಕುಲ್ಲವೊಂದುಲ್ಲೆರ್, ಆತ್ ಪೂರ್ತ್‌ಗು ಚೆಟ್ಟಿ ಕುಡಿಯೆ ಪಿದಾಯಿಡ್ ಉಲಯಿ ಪಾರ್‌ಬತ್ತೆದ್ “ರಾಮಗೌಡೆರೇ, ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ ಬರೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಜಾಲ್‌ದ ಬರಿಕ್ ಎತ್ತೆರ್” ಪಂಡೆ. ಕೈಟತ್ತಿ ನೀರ್‌ದ ಬಾಜನೊನುನ್ಲಾ, ಬೆಲ್ಲದ ಮರಾಯಿನ್ಲಾ ಅಲ್ಪನೆ ತಿರ್ತ್ ದೀದ್ ರಾಮಗೌಡೆರ್ ಚಾವಡಿಡ್ ಮೊಟ್ಟು ಜತ್ತೆದ್ ಜಾಲ್‌ಗ್ ಪೋಯೆರ್. ಆತ್ ಪೂರ್ತ್‌ಗು ಕುದುರೆ ಬತ್ತೆದ್ ಜಾಲ್‌ಡ್ ಉಂತುಂಡ್. ಕುದುರೆಡ್ ಜತ್ತಿನ ರಾಜಕುಮಾರನ ದುತ್ತೈತದ ಜವ್ವನನ್ ರಾಮಗೌಡೆರ್ ಮಾನಾದಿಗ್‌ದ್ ಎದುಕೊಂದು ಕಯಿ ಪತ್ತೆದ್ ಉಲಯಿ ಲೆತೊಂದು ಬತ್ತೆರ್. ಅಲ್ಪ ಕುಲ್ದಿನ ಮಾತೆರ್‌ಲಾ ಲಕ್ಕುದುಂತುದು ಬತ್ತಿ ಜವ್ವನಗ್ ಕಯಿಮುಗೈರ್. ಚಾವಡಿಡತ್ತಿ ಕಲೆಂಬಿದ ಮಿತ್ತ ಬತ್ತಿ ಜವ್ವನನ್ ಕುಲ್ಲಯೆರ್. ಬಲತ್ತ ಮೆಯಿಟ್ ರಾಮ ಗೌಡೆರ್ ಕುಲ್ಯೆರ್. ಎಡತ್ತ ಮೆಯಿಟ್ ನಂಜಯ್ಯನ್ ಕುಲ್ಯರೆ ಪಂಡೆರ್. ಸಬೆಟ್ ಸೇರ್‌ದಿನ ಜನಮಾತ ಕುಲ್ಲದಾಯಿ ಬೊಕ್ಕ ರಾಮಗೌಡೆರ್ ಲಕ್ಕುದುಂತುದು ಪಾತೆಯರೆ ಸುರು ಮಲ್ಲೆರ್.

ರಾಮ ಗೌಡೆರ್: ಮೂಲು ಸೇರ್‌ದಿನ ಮಾತ ಎನ್ನ ಬಂದುಲೇ, ನಿಕುಲೆಗ್ ಎನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ, ನಿಕುಲೆನ್ ಮಾತ ಯಾನ್ ಮೋಕೆಡ್ ಎದುಕೊನುವೆ. ಎನ್ನ ಮಗಕ್ ಮದಿಮೆ, ನಿಕುಲು ಮಾತ ಬರೊಡುಂದು ನಿಕುಲೆನ್ ಇನಿ ಈಡೆಗ್ ಲೆಪ್ಪದೆ. ನಿಕುಲ್ ಮಾತ ಬತ್ತೆದರ್. ಎಂಕ್ ಸಂತೋಸಾಂಡ್, ಆಂಡ ಇನಿ ಮೂಲು ಮದಿಮೆ ಇಜ್ಜಿ. ಒಂಜಿ ಗುಟ್ಟುದ ವಿಸಯೊ ಪಾತೆಯರೆಗಾದ್ ಮದಿಮೆದ ನೆವನೊಡು ನಿಕುಲೆನ್ ಇನಿ ಬರ್ಪವೊಡಾಂಡ್.

ಗುಡ್ಡಮನೆ ಅಪ್ಪಯ್ಯ: ಮದಿಮೆ ಇಜ್ಜಿಂದಾಂಡಲಾ ಮಲ್ಲೆತ್ತ. ಉನಸ್ ಉಂಡತ್ತ? (ಮಾತೆರ್‌ಲಾ ತೆಲಿಪುವೆರ್) ದಾಯೆಗ್ ಪಂಡ ಯಾನ್ ದೂರೊದ ಬಾಗಮಂಡಲೊಡ್ ಬತ್ತೆದೆ. ಬಾರಿ ಬಚ್ಚಿದಾಂಡ್. ಪಿರ ಪೋವೊಡೊಂದಾಂಡ ಬಂಜಿಗ್ ದಾಲ ಪಾಡಂದೆ ಪೋಯರೆ ಸಾಧ್ಯನೇ ಇಜ್ಜಿ.

ರಾಮ ಗೌಡೆ: ಅಯಿಕ್ ಪೋಡಿಯಡೆ. ಮದಿಮೆ ಇಜ್ಜಾಂಡಲಾ ಉನಸ್ ಉಂಡು, ಅಯಿಕ್ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ಪದೆ.

ಕೂಜುಗೋಡು ಪಟೇಲ ಅಪ್ಪಯ್ಯ: ಉನಸ್ ಬೊಕ್ಕ ಮಲ್ಪುಗ. ಇತ್ತೆ ಗುಟ್ಟುದ ಸಂಗತಿ ದಾದಂದ್ ಪಾತೆರ್‌ಗ.

ರಾಮ ಗೌಡೆ: ಮೂಲು ಪಾತೆರೊಡಾಯಿನ ಸಂಗತಿನ್ ನಂಜಯ್ಯ ನಿಕುಲೆಗ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಇತ್ತೆಯಾನ್ ಮೂಲು ಸೇರ್‌ದಿನ ಮಾತ ಮಾನಾದಿಗ್‌ದ ಮಾನ್ಯರೆನ ಪೊಲಬು ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪೆ. ಎನ್ನ ಕೈತಲ್ ಕುಲ್ದಿನಾರ್ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ, ಕೊಡಗ್‌ದ ಹಾಲೇರಿ ವಂಸೊದ ಕಡೆತ ಕೊಡಿ. ಅರಸು ಮನೆತನೊದಾರ್. ಇತ್ತೆ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆನ್ ಕಳೆವೊಂದೆರ್. ಕೊಡಗ್‌ದ ಅಕೇರಿದ ಅರಸು ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜನ್ ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ಗಡಿಪಾರ್ ಮಲ್ಲೆರ್. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪ ಕೊಡಗ್‌ದ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅರಸುಲೆನ ರಡ್ಡನೇ ಮಗ. ಆರ್ ಬ್ರಿಟಿಷೆರಡ್ ತಪ್ಪವೊಂದು ಜೂವೊ ಒರಿಪವೊಂದು ಸನ್ಯಾಸಿ ವೇಸೊಡು ಈಡೆ ಬತ್ತೆರ್. ಪೂಮಲೆಟ್ ಕಟ್ಟೆದ್ ಕೊರ್ನ ಆಶ್ರಮೊಡ್ ಆರ್ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಂದ್ ಪುದರ್ ಬದಲೊಂದು ಸನ್ಯಾಸಿ ವೇಸೊಡು ಬ್ರಿಟಿಷೆರೆನ ಕಣ್ಣ್ ತಪ್ಪದ ಕರಿ ಒಂಜಿ ತಿಂಗೊಳುಡ್ಲಿಂಚಿ ಉಲ್ಲೆರ್. ಇತ್ತೆ ನಿಜ ವೇಸೊಡು ಈಡೆ ಬತ್ತೆದರ್. ಬೊಕ್ಕೊರಿ

ಆಪೆದ ಮೆಯಿಟ್ ಕುರ್ಸುಡು ಕುಲ್ದಿನಾರ್ ಹುಲಿಗುಂದ ನಂಜಯ್ಯ. ಮಲ್ಲ ಹೋರಾಟಗಾರ. ಬ್ರಿಟಿಷರನ ಎದುರಾದ ನಮ್ಮ ದೇಶೊದ ಜನೊಕುಲು ಓಲೋಲು ಮಾತ ಪೊರಂಬಾಟ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರಂದ್ ತೆರಿಯೊನ್ನರೆ ಮೇರ್ ಲಾಹೋರ್ ಮುಟ್ಟ ಪೋದು ಬತ್ತಿನಾರ್. ಮೇರ್ ಕೊಡಗದಾರ್, ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಈಡೆ ಮುಟ್ಟ ಲೆತೊಂದು ಬತ್ತಿನಾರ್. ನಮ್ಮ ದುಂಬುದ ಕೆಲಸೊಗು ಸಾದಿ ಪಂಡೆದ್ ಕೊರ್ಪಿನಾರ್ಲಾ ಮೇರೆ.

ಮಣಿಗಾರ ನಾರಣಪ್ಪ: ನಮಸ್ಕಾರ, ನನ ಬಾಕಿದಕುಲೆನ್ ಯಾನ್ ಪೊಲಬು ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ಪೆ, ಯಾನ್ ಮಣಿಗಾರೆ ಆಯಿನೆಡ್ವಾರ ಎಂಕ್ ಮೂಲು ಸೇರ್ದಿನ ಮಾತರೆನ ಪುದರ್ಲಾ ಗೊತ್ತು. ಯಾನ್ ಒರ್ಯೊರ್ಯನವೇ ಪುದರ್ ಪನ್ನೆ. ಆಪಗ ನಿಕುಲು ದಯದೀದ್ ಲಕ್ಕ ದುಂತೊಡು (ಒಂಜೊಂಜಿ ಪುದರ್ ಪನ್ನಗ ಒರ್ಯೊರಿನ ಲಕ್ಕದುಂತುದು ಸಬೆಕ್ ಕೈ ಮುಗಿಪೆರ್) ಎದುರ್ದ ಸಾಲ್ಡ್ ಕುಲ್ದಿನಕುಲು ಕೂಜುಗೋಡು ಪಟೇಲ್ ಅಪ್ಪಯ್ಯರ್, ಗುಡ್ಡಮನೆ ಅಪ್ಪಯ್ಯರ್, ಪೆರಾಜೆ ಬೀರಣ್ಣ ಬಂಟ್, ಕುಡೆಕಲ್ ಪುಟ್ಟಣ್ಣೆ, ಕುಕ್ಕಟ್ಟಿ ಚನ್ನ ಗೌಡ್, ಕರಣಿಕ ಸುಬ್ರಾಯರ್, ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಸೋಮಯಾಜಿ, ಕುಕ್ಕಂದೂರ್ ಚೆನ್ನಯ್ಯ. ರಡ್ಡನೇ ಸಾಲ್ಡ್ ಕುಲ್ದಿನಕುಲು ಕುಂಬಳ ಚೇರಿ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ಪರಿವಾರ ದೇವಪ್ಪರ್, ಕುಂಚಡ್ಕ ತಿಮ್ಮಣ್ಣೆ, ಬಂಡಾರಿಕಟ್ಟಿ ಮಮ್ಮದೆ ಬ್ಯಾರಿ, ಉಳುವಾರು ರಾಮಯ್ಯರ್, ಅಡ್ಕಾರ್ ಸುಬ್ರಾಯರ್. ಮೂಜನೇ ಸಾಲ್ಡ್ ಕುಲ್ದಿನಕುಲು ಸುಳ್ಳಕೋಡಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪರ್, ಚೊಕ್ಕಾಡಿ ಮಾಲಿಂಗೇರ್, ಕಳ್ಳಿಗೆ ಅಣ್ಣಿಯಣ್ಣೆ, ಅಮೆಯಿ ಪುಟ್ಟಯ್ಯ.

ಕೂಜುಗೋಡು ಅಪ್ಪಯ್ಯ: ನನ ಯಾನ್ ಪನ್ನೆ ಪಿರವುಡು ಉಂತಿನಕುಲು ಚೆಟ್ಟಿ ಕುಡಿಯೆ ಬೊಕ್ಕ ಕರ್ತು ಕುಡಿಯೆ. ಮುಕುಲು ಕೋಟಿ-ಚೆನ್ನಯರೆಲೆಕ ಇತ್ತಿನಕುಲು. ಮುಕುಲೆನ ವಿಸಯೊಡು ಯಾನೊಂಜಿ ಪಾತೆರ ಪನೊಡಾಪುಂಡು. ಬೆಂಗುನಾಡ್ ಮುಕುಲು ಬಿರುಪಗರಿಡ್ ಬಿಸೆರ್, ರಾಪುನ ಪಕ್ಕಿಗಲಾ ನೋಟೊ ದೀದ್ ಪಗರಿ ಬುಡ್ಡು ಕೆರ್ಪಿನಕುಲು. ಗೋಡೆದ ಬರಿಟ್ ಕುಲ್ದಿನಕುಲು ಮಂಡೀರಲ ಉತ್ತಯ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಶಾಂತಳ್ಳಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ. ಮುಕುಲುಲಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿನೊಟ್ಟಿಗೆ ಬತ್ತಿನಕುಲು. ಮೂಲು ಸೇರ್ದಿನ ಮಾಂತೆರ್ಲಾ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿಲು ಈ ಮಣ್ಣಾದ ಯಜಮಾನಿಕೆನ್ ಪರ್ದೇಸಿಲೆಡ್ ಒರಿಪಯರೆಗಾದ್ ಜೂವೊ ಕೊರ್ಯರೆಲಾ ತಯಾರಾದ್ ಬತ್ತಿನಕುಲು. ಮಾತೆರೊಟ್ಟು ಸೇರ್ದ್ ನಮ ಇನಿ ನಮಡ್ ಕೈತತ್ತ್ ಪೋಯಿನ ನಮ್ಮ ಜಮ್ಮೊನು ಕೈವಶ ಮಲ್ತೊನೊಡು. ಆ ಬಗೆಟ್ ಇನಿ ಚಿಂತನೆ ನಡಪೊಡು. ನೆಕ್ ಬೋಡಾದ್ ನಮೊ ವಾ ಸಾದಿ ಪತ್ತೊಡು ಪನ್ನಿ ವಿಸಯೊನು ನಂಜಯ್ಯ ಪನ್ನೆರೆಗುಲ್ಲೆರ್.

ನಂಜಯ್ಯ: ನಮ್ಮ ದೇಶೊಗು ಬೇರೊಗುಂದು ಪಿದಯಿ ದೇಸೊದಕುಲು ಬತ್ತೆರ್. ಬೇರೊಗುಂದು ಬತ್ತಿನಕುಲು ರಾಜ್ಯೊದ ಆಡಳ್ತಿಗ್ ಕೈ ಪಾಡಿಯೆರ್. ದುಂಬುಡು ಉಳ್ಳಾಲದ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರೆನ ಎದುರು ಪೋರಂಬಾಟ ಮಲ್ತ್ ಉಳ್ಳಾಲೊನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಲ್ತೊಂದಿನ ಕತೆ ನಂಕ್ ಪೂರ ತೆರಿನವು. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಲೆಕನೆ ಭಾರೊತದ ಮಾತ ದೇಶೀಯ ರಾಜೆರ್ನಕುಲು ಒಂಜಾದ್ ಪರ್ದೇಸಿಲೆನ್ ಎದ್ರಸದುವೆರ್ಂಡ ಅಕುಲೆನ್ ಸುಲಬೊಡು ಬೆರಿಪತ್ತ್ದೊಲ್ಯಾಂಡ್. ಇತ್ತೆ ನಮ್ಮ ದೇಶೊದ ಒಂಜೊಂಜೆ ಬಾಗೊನು ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ನಿಂಗೊಂದು ಬರೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ದೇಶೊ ವಶಮಲ್ತೊನ್ನರೆ ಅಕುಲು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕುತಂತ್ರ ಗೊಬ್ಬೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ದೇಶೀಯ ರಾಜೆರ್ನಕ್ಲೆನ್ ಒರೈನೊರೈಗ್ ತಾಂಟದ್ ಪಾಡ್ಯೆರ್.

ಬೆರಿಸಾಯೊ ಕೊರ್ಪಿ ಕಪಟ ವೇಸೊಡು ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯೊಲೆನ್ ನಿಂಗೈರ್. 'ನಸೆ ತಿಕ್ಕಿ ನಾಯಿ ನೆಸಲೆ ನಾಡುಂಡು' ಪನ್ನಿ ಗಾದೆದಲೆಕ್ಕ ಒಂಜೊಂಜೆ ರಾಜ್ಯೊನು ಗೆಂದ್ ಇಡೀ ದೇಶೊನೇ ಅಕುಲೆನ ಕೈವಶ ಮಲ್ತೊಂಡರ್.

ರಾಮಗೌಡ: ಇತ್ತೆ ನಮ್ಮ ತುಳುನಾಡ್, ಕೊಡಗ್, ಮೈಸೂರು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ್ ಮಾತ ಬ್ರಿಟಿಷರೆನ ಕೈವಶ ಆತ್ಂಡ್. ಮಾತ ರಾಜ್ಯೊನು ನಂಕ್ ಗೆಂದ್ರೆ ಸಾಧ್ಯ ಇಜ್ಜಿ. ನಮ್ಮ ಕೊಡಗ್, ತುಳುನಾಡ್‌ನಾಂಡಲಾ ಒರಿತ್ತೊನುನ ಆಲೋಚನೆ ನಮ ಇತ್ತೆ ಮಲ್ತೊಡು.

ಕರಣಿಕ ಸುಬ್ರಾಯ್: ಕೊಡಗರಸುಲೆನ ಕತೆಯಾನ್ ಪನ್ನೆ. ಕೊಡಗ್‌ನ್ ಹಿರಿಯ ಲಿಂಗ ರಾಜೇಂದ್ರ ಅರಸುಲು ಬಾರಿ ಪೂರ್ವುಡು ಆಳೊಂದಿತ್ತರ್. ಆರ್ 1780ಡ್ ತೀರ್ ಪೋಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಕೊಡಗ್ ಹೈದರಾಲಿನ ವಶ ಆಂಡ್. ಆಯಿಡ್ ಬೊಕ್ಕ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಕೈ ಸೇರ್‌ಂಡ್. ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ್ ಸೋಲ್ವಾಯರೆಗಾದ್ ಬ್ರಿಟಿಷರೆಗ್ ಕೊಡಗರಸುಲೆನ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಬೋಡಿತ್ತಂಡ್. ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಅರಸುಲೆನ ಮುಂಗೈಗ್ ಬೆಲ್ಲ ಮುಟ್ಟಯಿರ್. ಟಿಪ್ಪುನು ಸೋಲ್ವಯಿರ್.

ರಾಮಗೌಡ: 1799ಡ್ ಟಿಪ್ಪುನು ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ಕೆರ್ಯೆರ್. ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಅರಸುಲು 1809ಡ್ ತೀರ್ಡ್ ಪೋಯಿರ್, ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಅರಸುಲೆ ಮಗಳ್ ದೇವಮ್ಮಾಜಿನ್ ಪಟ್ಟೊದ ಮಣೆಡ್ ಜಪ್ಪುಡ್ ಲಿಂಗ ರಾಜೇಂದ್ರ ಅರಸುಲು ಪಟ್ಟೊಗು ಬತ್ತರ್. 1820ಡ್ ಆರ್ ತೀರ್ ಪೋಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಕೊಡಗ್‌ದ ಕಡೆತ ಅರಸು ಚಿಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಎಲ್ಯ ಪ್ರಾಯೊಡೇ ಪಟ್ಟೊಗ್ ಬತ್ತರ್. ಆರ್ ಒಂತೆ ಆತ್ಮಾಣೊ ಮಲ್ತಿನೆಡ್ ಜನಕುಲೆಗ್ ಬೊಡ್ವಾಯಿರ್. ಈ ಪೂರ್ತು ತೂದು ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ಆರೆನ್ ಪಟ್ಟೊದ ಮಣೆಡ್ ತಿರ್ತ್ ಜಪ್ಪಾಯಿರ್. ಮಾಶಾಸನ ಕೊರ್ದು ದೂರ ಕುಲ್ಲಯಿರ್. ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್‌ಲೀ ಹಾರ್ಡಿನ್ ಕೊಡಗ್‌ದ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಮಲ್ತಿರ್. ಕರ್ನಲ್ ಫ್ರೇಸರ್ ಕೊಡಗ್‌ದ ಕಮಿಷನರ್ ಆಯೆ. ಇತ್ತೆ ಕೊಡಗ್, ಕೆನರಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಾತ ಬ್ರಿಟಿಷರೆನ ಕೈತುಲಯಾಂಡ್. ಕೊಡಗ್ ರಾಜ್ಯೊಗು ಸೇರ್ದಿತ್ತಿನ ಪುತ್ತೂರು ಅಮರ ಸುಳ್ಳೆ ಊರುಲೆನ್ ಕೆನರಾ ಜಿಲ್ಲೆಗ್ ಸೇರ್ಪೆದರ್.

ಪರಿವಾರ ದೇವಪ್ಪ: ಅಂದಂಡ್! ಕೊಡಗ್‌ನ್ ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಅರಸುಲು ಆಳೊಂದುಪ್ಪುನಗ ಪುತ್ತೂರು ಸುಳ್ಳೆ ಕೊಡಗ್‌ಗ್ ಸೇರ್ದಿತ್ತಂಡ್‌ಗೆ. ಪುತ್ತೂರುದ ಕಲ್ಲೆಗ ಮುಟ್ಟಿದ ರಾಜ್ಯ ಬ್ರಿಟಿಷರೆಗಿತ್ತಂಡ್. ಕೊಡಗರಸುಲೆಡ ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ಪುತ್ತೂರುನು ಬುಡ್ಡು ಕೊರ್ಯರ್‌ಂಡ ಈರೆಗ್ ಅಂಚಿನ ಬೇತೆ ಊರುನು ಬದಲಿ ಕೊರ್ಪಂಡ್ ಕೇಂಡರ್‌ಗೆ. ಅಪಗ ಕೊಡಗರಸುಲು ಪತ್ತೂರು ಕೊರ್‌ಂಡಲಾ ಪುತ್ತೂರು ಬುಡಯೆ ಪಂಡರ್‌ಗೆ. ಅಂಚಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಊರು ಸುಳ್ಳೆ ಪುತ್ತೂರು. ಇತ್ತೆ ದರ್ಮೊಗು ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ಮುಲ್ಪದ ಬುಳೆತಿದೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ಕೊಡಗ್‌ಡ್ ಪುತ್ತೂರು - ಸುಳ್ಳೆನು ದೂರ ಮಲ್ತಿರ್.

ಅಮೆಯಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯ: ನಿಕುಲು ಮಾತ ಪನ್ನೆನೆ ಅಂದ್ ಆಂಡ ಇನಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ಎದ್ದುಂತುಡು ಹೋರಾಟ ಮಲ್ಪರೆ ನಮಡ ಎಂಚಿನ ಹತ್ಯಾರ್ ಉಂಡು, ಜನ ಓಲುಂಡು. ಬ್ರಿಟಿಷರೆನ ಎದ್ರ್ ಲಡಾಯಿ ಪಂಡ ಅವು ಸುಲಬೊದ ಕೆಲಸೊನಾ? ನಿಕುಲೆಗ್ ದಾನೋ ಮಲ್.

ರಾಮ ಗೌಡ: ಮಲ್ಲಯ್ಯರೇ ಈರ್ ಎಂಕ್ಲೆ ಕಾರ್ಯೋನು ಆತ್ ಸಸಾರ ಮಲ್ಪೊಡ್ಲಿ. ನಮೊ ಬ್ರಿಟಿಷೆರೆನ ಎದ್ರ್ ಲಡಾಯಿಗ್ ಪೋಪುಜ. ಜನೊಕುಲೆನ್ ಕಟ್ಟೊಂದು ಅಕುಲೆನ ಎದ್ರುಂತುದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೋಡುಂದು ಕೇನುವ. ನಮ್ಮ ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟ. ಜನ ಮಾತ ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ಪೆರ್ಂಡ ಬ್ರಿಟಿಷೆರ್ ನಂಕ್ ವಾ ಲೆಕ್ಕ?

ಅಪ್ಪಯ್ಯ: ನಮ್ಮ ಹೋರಾಟೋಡು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನೊಕುಲೆಗ್ ದಾನೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಪನ್ನಿನೆನ್ ಅಕುಲೆಗ್ ಮನವರಿಕೆ ಮಲ್ಪೊಡು. ಊರ್ದ್ ಜನೊಕುಲು ತರೆ ಕೊರ್ಚೆರ್ಂಡ ನಮ್ಮ ಹೋರಾಟ ಬಜೀ ಪುಸ್ತ ಅವು.

ಪುಟ್ಟಣ್ಣ: ಅವ್ವಂದ್, ಅಂಚಾಂಡ ಜನಕುಲೆಗ್ ತೊಂದರೆ ಕೊರ್ಪಿನ ರಡ್ಡ್ ವಿಸಯೊಲೆನ್ ಅಕುಲೆ ದುಂಬು ದೀಡುನ ಎಡ್ಲೆ. ಒಂಜಿ ಸುಂಕೊದ ವಿಸಯ. ಇತ್ತೆ ಬ್ರಿಟಿಷೆರ್ ಉಪ್ಪುಗ್ಲಾ, ಪುಗೆರೆಗ್ಲಾ ಸುಂಕ ಪಾಡ್ಲೆರ್. ಕಡಲ ಬರಿತಕುಲು ಉಪ್ಪು ಮಲ್ಪ್ಯರೆ, ಉಪ್ಪು ಮಾರ್ಯರೆ ಸುಂಕಕೊರೊಡು. ಇಂಚಿ ಸುಳ್ಳು ಪುತ್ನೂರುದಕುಲು ಪುಗೆರೆ ಬುಳೆಪಯರೆ, ಮಾರ್ಯರೆ, ಸುಂಕ ಕೊರೊಡು. ನಮ್ಮನೇ ಆಡಳ್ತೆ ಬತ್ತಂಡ ಸುಂಕೊ ರದ್ದಾಪುಂಡು.

ಬೀರಣ್ಣ: ಕುಡ ಒಂಜಿ ವಿಸಯೊ ಪಂಡ ಅರಿಬಾರ್ ಗೇಣಿಗ್ ಸಮ್ಮಂದ ಪಟ್ಟಿನವು. ಈತ್ನೇಟ ನಮ ಕಂಡದ ಗೇಣಿನ್ ಅರಿಬಾರ್ ರೂಪೊಡು ಕೊರೊಂದಿತ್ತೊ. ಬ್ರಿಟಿಷೆರ್ ಅಯಿನ್ ದುಡ್ಡುದ ರೂಪೊಡೆ ಕೊರೊಡುಂದು ಕಾಯಿದೆ ಮಲ್ತೆದರ್! ಗೇಣಿನ್ ಜಾಸ್ತಿ ಮಲ್ತೆದರ್!

ನಂಜಯ್ಯ: ಉಂದುಲಾ ಒಂಜಿ ಎಡ್ಲೆ ಕಾರಣ. ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನಿದಕುಲು ದುಂಬೇ ಗೇಣಿ ಕೊರ್ಯರೆ ಬಂಜಡುಲ್ಲೆರ್. ಇತ್ತೆ ಪಣವುದ ರೂಪೊಡು ಕೊರ್ಪುನವು ನನಲಾತ್ ಬಂಜದ ಕೆಲಸೊ. ಜನೊಕುಲು ಕಂಡಿತ ನಮ್ಮೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರ್ವರ್.

ಸುಬ್ಬಯ್ಯ: ಇತ್ತೆ ನಮ್ಮ ದಂಗೆದ ಸುರ್ಪೊ ಎಂಚೆ?

ರಾಮ ಗೌಡ: ದಂಗೆಂದ್ ಪನೊಡ್ಲಿ. ಕ್ರಾಂತಿಂತ್ ಪನ್ನೆ. ರಶ್ಯಾಡ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ಡ್ ಮಾತ ನಡತಿನ ಕ್ರಾಂತಿ. ದಂಗೆ ಪಂಡ ಅಡಿಯಾಳಾದ್ ಇತ್ತಿನಕುಲು ಯಜಮಾನನ ವಿರುದ್ಧ ಲಕ್ಕನ ಬಂಡಾಯ, ನಮ ಏರೆನ ಮೂಲೊದಾಕುಲುಲಾ ಅತ್ತ್, ನಮದ ದೊಂಬಿ, ಗಲಾಟೆ ದಾಲ ಇಜ್ಜಿ. ಜನ ಸೇರವೊಂದು ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಲೆನ್ ದುಂಬು ದೀವೊಂದು ನಮೊ ಸ್ವತಂತ್ರರ್ಂದ್ ಪಂಡೊಂದು ಮುಲ್ಪಡ್ಲೆ ಕುಡಲ ಮುಟ್ಟಿ ದುಂಬು ದುಂಬು ಪೋಪುನೆ.

ಚನ್ನ ಗೌಡ: ಅಪಗ ನಮ್ಮ ಕೈಟ್ ಕತ್ತಿ, ಬೆಡಿ, ದೊಣ್ಣೆ ದಾಲ ಹತ್ಯಾರ್ ಬೊಡ್ಡಾ?

ರಾಮ ಗೌಡ: ಬೋಡು. ಅವು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾದ್, ನಮ್ಮಕುಲೆನ್ ನಮ ಕೆರ್ಯರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಬ್ರಿಟಿಷೆರ್‌ಕುಲು ಎದ್ರುಂತ್ಯೆರ್ಂದಾಂಡ ಕೆರ್ಯರೆ ಪೋಡಿಪ್ಪರೆ ಬಲ್ಲಿ. ದಂಡ್‌ಗ್ ಬರ್ಪಿನಕುಲು ನನಲಾತ್ ಜನೊನು ಸೇರ್ಪಾವೊನೊಡು. ನಮದ ಇತ್ತಿನ ಬೆಡಿ, ಬಾಳಕತ್ತಿ, ದೊಣ್ಣೆ, ಬಿರು-ಪಗರಿ ಮಾತ ಪತೊನೊಡು, ಒರಿಯೊರ್ಯನ ಕೈಟ್ ಒಂಜೊಂಜಿ ಹತ್ಯಾರ್ ಬೋಡು. ಕುದುರೆ ಇತ್ತಿನಕುಲು ಕುದುರೆಡ್ ಬರೊಡು. ಎನಡ ಕುದುರೆ ಉಂಡು, ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಗ್ ಕುದುರೆ ಉಂಡು, ನಂಜಯ್ಯಡಲಾ ಕುದುರೆ ಉಂಡು.

ಬೀರಣ್ಣ: ಇತ್ತೆ ನಮ ದಂಡನ್ ಒಲ್ಪಡ್ಲೆ ಸುರು ಮಲ್ಪುಗ್?

ನಂಜಯ್ಯ: ದಂಡ್ ಕೆದಂಬಾಡಿ ರಾಮಗೌಡ್ರೆ ಇಲ್ಲಾಲ್ಡ್ ಪಿದಾಡೊಡು. ನಮ ಅಮರ ಸುಳ್ಳಗಾದ್ ಅಮ್ಮಿನಡ್ಕಗಾದ್ ಬುಳೆರಿಗ್ ಪೋವೊಡು. ಅಲ್ಪಡ್ ಮನದನಿ ಪಿದಾಡ್ ಪುತ್ರುರುಗು, ಪುತ್ರುರುಡ್ ಪಾಣೇರ್ ಗಾದ್ ಅಡ್ಯಾರ್. ಅಲ್ಪಡ್ ಎಲ್ಲಂಜಿ ಕುಡಲಗ್ ಎತ್ತೊಡು.

ಅಪ್ಪಯ್ಯ: ಅಮರ ಸುಳ್ಳೊಡ್ ಕುಡಲ ಮುಟ್ಟದ ಜಾಗೆ ನಮ್ಮ ವಶ ಆಂಡ ಕೊಡಗ್ ಎಂಚ ನಮ್ಮ ಕೈ ಸೇರುಂಡು? ಕೊಡಗ್ ನಮ್ಮ ಕೈ ಸೇರೊಡೊಂದಾಂಡ ನಮ ಮಡಿಕೇರಿಗ್ ಮುತ್ತಿಗೆ ಪಾಡೋಡ್ವಾ?

ರಾಮ ಗೌಡ: ಒರೋನೇ ಕೊಡಗನ್ ಮುತ್ತಿಗೆ ಪಾಡುನ ಆತ್ ಸುಲಬೊದ ಕೆಲಸ ಅತ್ತ್. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಮಡಿಕೇರಿಡ್ ಕೆಂಪು ದುಡಿತಕುಲೆನ ಪಡೆ ದಿಂಜ ಉಂಡ್. ಬೊಕ್ಕ ನಮ್ಮೊಟ್ಟಿಗೆ ಇತ್ತೆ ಉಪ್ಪುನಕುಲು ಮಾತ ತುಳುನಾಡ್ಕುಲು. ಕ್ಯಾಪ್ಪನ್ ಲೀ ಹಾರ್ಡಿನ ಸೇನಾ ಬಲೊನು ಪೊಲಿಪುನ ಬಂಜದ ಕೆಲಸ. ನಮ ಇಂಚ ಪಡ್ಡೆಯಿದ ಪುಡೆಕ್ ಪೋಯಿ. ಕುಡಲ ಮುಟ್ಟ ಪೋದು ಕುಡಲನ್ ನಮ್ಮ ಕೈಕ್ ದೆತ್ತನ್ನ. ಆತಾನಗ ನಮ್ಮ ದಂಡ್ ಬಲ ಎಚ್ಚಾಪುಂಡ್. ನಂಕ್ ದಿಂಜ ಜನ ತುಳುವೆರೆನ ಬೆಂಬಲ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಸಾಮಂತರಸುಲೆನ ಬೆರಿಸಾಯೊ ತಿಕ್ಕುಂಡ್. ಕುಡಲಗ್ ಎತ್ತನಗ ನಮ ಗಟ್ಟಿ ಆಪ. ಇಂಚಿ ಗಟ್ಟಿದ ಪುಡೆತ್ತ ಕುಕ್ಕಿ, ಕಡಮ, ನೆಲ್ಯಾಡಿ, ಚಾರ್ಮಾಡಿ, ಕುಡುಮದ ಜನಕುಲೆನ ಬೆರಿಸಾಯೊಲಾ ತಿಕ್ಕುಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ತುಳುನಾಡನ್ ಸುರುಕ್ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮಲ್ಪುನನೆ ಎಡ್ಡೆ. ಅಯಿಡ್ ಬುಕ್ಕ ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲ ದಂಡ್ ಕಟ್ಟೊಂದ್ ಬತ್ತದ್ ಮಡಿಕೇರಿನ್ ವಶ ಮಲ್ತೊನೊಲಿ.

ಮಮ್ಮದ: ಸರಿ, ಅಪಗ ಪುತ್ರುರು ಕುಡಲಡ್ ಎಂಕ್ಲೆ ಮುಸ್ಲಿಮೆರೆನ ಸಂಕೆಲಾ ಎಚ್ಚ ಉಂಡು. ಇಟ್ಟೇಲ್, ನಂದಾವರ, ಕುಂಬ್ಲೆದರಸುಲೆನ ಬೆರಿಸಾಯೊಲಾ ತಿಕ್ಕು.

ರಾಮ ಗೌಡ: ಅಂಚಾಂಡ ನಮ ಎಲ್ಲಂಜಿ ಯುಗಾದಿದಾನಿಮುಲ್ಪಡ್ ಪಿದಾಡ್. ಮೂಲು ಸೇರ್ದಿನ ಒರೊರಿ ಪತ್ತ ಪತ್ತ ಜವ್ವನೆರೆನ್ ಕೂಡ್ವೊಡು. ಅತೇ ಅತ್ತ ಬೆಡಿ, ತಲವಾರ್, ದೊಣ್ಣೆ ಇಂಚಿನ ಹತ್ಯಾರಲಾ ನಮ್ಮ ಕೈಟ್ ಬೋಡು.

ಕರ್ತು ಕುಡಿಯೆ: ಅಪಗ ಬಿರು-ಪಗರಿ ಬೋಡ್ವಾ?

ನಂಜಯ್ಯ: ಕತ್ತಿ-ಬೆಡಿ ದಾಂತಿನಕುಲೆ ಕೈಟ್ ಬಿರುಪಗರಿ, ಬಿರುಕಲ್ ಬೋಡು. ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿನ ರಕ್ಷಣೆಗ್ ಚೆಟ್ಟಿ ಕುಡಿಯೆಲಾ ಕರ್ತು ಕುಡಿಯೆಲಾ ಉಂತೊಡು.

ರಾಮ ಗೌಡ: ನಮ್ಮ ದಂಡ್ ಪಿದಾಡ್ಕು ಮಾರ್ಗೊದ ಬರಿಕ್ ಬತ್ತದ್ ಜನೊಕುಲು ನಮನ್ ಎದುಕೊನೊಡು. ಸಾದಿ ಸಾದಿಡ್ ಇತ್ತಿ ಜವ್ವನೆರೆನ್ನಾ ನಮ್ಮ ದಂಡ್ ಸೇರ್ಪೊನೊಡು. ನಮ್ಮ ಊರ್ದ ಜನಕುಲೆಗ್ ದಾಲ ಹಾನಿ ಮಲ್ಪರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಡೆ ತಿಕ್ಕನಲ್ಲ ಅಕುಲೆನ್ ಬುಡ್ಡರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಅಕುಲೆ ಪರವಾದ್ ಬತ್ತಿನಕುಲೆನ್ ಸಮದಾನ ಪಂಡ್ ನಮ್ಮ ಕಡೆಕ್ ಸೇರವೊನೊಡು.

ಅಪ್ಪಯ್ಯ: ಆಂಡ್, ಅಪಗ ಬರ್ಪಿ ಬಿಸುತಾನಿ ಪುಲ್ಕಿಕಾಂಡೆ ನಮ್ಮ ಮಾತ ಮೂಲೇ ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ದ್ ಪಿದಾಡ್. ಇನಿ ನಮ ಮುಲ್ತು ಅಗಪುಗ.

ರಾಮ ಗೌಡ: ಇಜ್ಜಿ ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಬಂಜಿತಲೆನ ಮಲ್ತೊಂದ್ ಪೋವೊಡು. ಅಯಿಕ್ ಬೋಡತ್ತಿನ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತದೆ.

ಮಾಂತ್ಲರ್ ಒಟ್ಟಾದ್: ಜಯ ಆವಡ್, ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ ಅರಸುಲೆಗ್ ಜಯ ಆವಡ್. ಅಮರ ಸುಳ್ಳೊದ ಕ್ರಾಂತಿಗ್ ಜಯ ಆವಡ್. ತುಳುನಾಡ್ ಗೆಂದಡ್.

ನೋಟೊ - 2

(ಬುಳೇರಿದ ಬ್ರಿಟಿಷ್‌ರ ಬಂಗೆದದ್ದು ಮೈದಾನೊಡ್ ಬುಳೇರಿ ಪಂಜ ಸೀಮೆಡ್ ಬತ್ತಿನ ಜನ ಸೇರ್ದೆರ್. ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ, ರಾಮಗೌಡೆ, ನಂಜಯ್ಯ ಇಂಚ ಸುಳ್ಳಡ್ ಬತ್ತಿ ಮುತಾಲಿಕೆರ್ ಕುರ್ಸುಡ್ ಕುಲ್ಲೊಂದೆರ್. ಬಾಕಿ ಜನಕುಲು ಎದ್ ಕುಲ್ಲೆರ್.)

ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ: ಬುಳೇರಿ ಪಂಜ ಸೀಮೆದ ಎನ್ನ ಮೋಕೆದ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿ ಜನಕುಲೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಪ್ರೇಮಿಲೆ, ನಿಕುಲೆಗ್ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಎನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸಾರೊ ಸಾರೊ ಮೈಲ್ ದೂರೊಡ್ ಕಡಲ ಪಿದಾಯಿದ ವಿಲಾಯಿತಿಡ್ ಬತ್ತಿ ಕೆಂಪು ಸೊಡ್ವೊದ ಜನಕುಲು ನಮ್ಮದೇಶದ ಅರಸು ಸಾಮಂತೆರೆನ್ ಸೋಲ್ವಾಡ್ ಕಡಕ್ ತುಳುನಾಡ್ ಬೊಕ್ಕ ಕೊಡಗನ್ ಕೈವಶ ಮಲ್ತೊಂದೆರ್. ಅವು ಅಕುಲು ತನ್ನ ಸಗ್ಗಿಡ್ ಗೆಂದಿನ ಗೇಲ್ ಅತ್ತ್. ಅವು ಮೋಸೊಡ್, ಕುತಂತ್ರೊಡು ಗೆಂದಿನ ಗೆಲೈ ನನ ಆಂಡಲಾ ನಮ ಲಕ್ಕುದುಂತೊಡು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಾದ್ ಪೊರುಂಬಾಟ ಮಲ್ತೊಡು. ನಮದಾಲ ಷಂಡೆರತ್ತ್. ಆಣ್ಣೆ ಇತ್ತಿನಕುಲು ಬಂಡ ಜನೊಕುಲೆನ ರುಂಡ ರಟ್ಟಯರೆ ಏಪಲಾ ತಯಾರಾದ್ ಇತ್ತಿನಕುಲು. ಮಾಂತ್ಲರ್ ಲಕ್ಕುದುಂತುಂಡ ಅಕುಲು ನಂಕೊಂಜಿ ಲೆಕ್ಕೊನೇ ಅತ್ತ್. ಪರಂಗಿ ಜನಕುಲೆನ್ ಮುಲ್ಪಡ್ ಬೆರಿ ಪತ್ತುನೆ ನಮ ಉದ್ದೇಸ. ಅಯಿಕ್ವಾದ್ ಯಾನ್ ಪಿದಾಡ್. ನಿಕುಲು ಮಾತ ಎನ್ನೊಟ್ಟೆಗ್ ಬರ್ಪರಂದ್ ಎನ್ನದೆ.

ಸೇರ್ದಿ ಜನೊಕುಲು: ಎಂಕುಲು ನಿಕುಲೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಉಲ್ಲ. ಅಯಿಕ್ವಂದೆ ತಯಾರಾದ್ ಬತ್ತೆದೊ. ಎಂಚಾಂಡಲಾ ಬ್ರಿಟಿಷೆರೆನ್ ಮುಲ್ಪಡ್ ಗಿಡರೊಡು (ಬೊಬ್ಬೆ).

ರಾಮ ಗೌಡ: ಇನಿ 1837ನೇ ಎಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗೊಳ್ಳ ಒಂಜನೇ ದಿನೊ. ಎಂಕ್ಲ ಮುರಾನಿ ಪಿದಾಡ್. ಪೂಮಲೆಡ್ ದಂಡ್ ಪಿದಾಡುನೆಂದ್ ತೆರಿನ ಸುಳ್ಳದ ಮಣೆಗಾರೆ ರಾಮಪ್ಪಯ್ಯ ಸುದ್ದಿನ್ ಕುಡಲದ ಕಲೆಕ್ಟೆಗ್ ಮುಟ್ಟಾಯರೆ ಅಲೋಚನೆ ಮಲ್ತೆ. ರಾಮಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುತಂತ್ರೊದ ಗುಟ್ಟು ಅಮರ ಸುಳ್ಳದ ಜನೊಕುಲೆಗ್ ತೆರಿಂಡ್. ಅನ್ಯಾಯಗಾರೆ, ಲಂಚಕೋರೆ, ಬಡಜನಕುಲೆನ ಪಗೆಮಾನಿ, ಪರಂಗಿ ಜನೊಕುಲು ಪಂಡಿಲೆಕ್ ನಡತ್ತೊಂದಿತ್ತಿ ರಾಮಪ್ಪಯ್ಯನ್ ಅಮರ ಸುಳ್ಳೊದ ಜನಕುಲೇ ಕಾಂತಮಂಗಲೊಡು ಕುತ್ತದ್ ಕೆರ್ಯೆರ್. ಆಯನ ಸಂಪತ್ತನ್ ಬಡವರೆಗ್ ಪಟ್ಟೆರ್, ಕೋಡೆ ಅಮರ ಸುಳ್ಳ ಬಾರಿ ಸುಲಬೊಡು ನಮ್ಮ ವಶ ಆಂಡ್. ಕೋಡೆ ಅಮರ ಸುಳ್ಳೊಡು ಬ್ರಿಟಿಷೆರೆನ ಯೂನಿಯನ್ ಜಾಕ್ ಕೊಡೆನ್ ಜಪ್ಪದ್ ಕೊಡಗದ ರಾಜನ ಕೊಡಿನೇರದ್ ಮಲ್ಲ ಸಬೆ ನಡಪಯೊ. ಎಂಕುಲು ಅಲ್ತ ಪಿದಾಡ್ ಬನ್ನಗ ಸುಳ್ಳದ ಸಾರಗಟ್ಟಿ ಜನೊಕುಲು ಮೋಕೆಡ್ ಎಂಕ್ಲೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರೊಂಡೆರ್. ಅಲ್ತ ಅಮ್ಚಿನಡ್ಕಾದ್ ಕುಕ್ಕು ಕಟ್ಟಿ ಕಡತ್‌ದ್ ಪೆರ್ಲಾಡಿ ಮಾರ್ಗೊಡೆ ನೆಟ್ಟಾರ್‌ಗ್ ಸೇರ್ದ್ ಈಡೆಗ್ ಬತ್ತೊ.

ನಂಜಯ್ಯ: ಎಂಕುಲು ಈಡೆ ಬನ್ನಗ ಪೆರ್ಲಾಡಿದ ಕುಕ್ಕುಕಟ್ಟೆಡೊರಿ ಕೆಂಪು ಮೋನೆದಾಯೆ ಕುಲ್ಲಿತ್ತೆ. ಆಯೆ ತನ್ನ ಉರೆಡ್ ಕತ್ತಿ ಪೀಂಕವುನೆಡ್ ದುಂಬೇ ಎಂಕ್ಲನಕುಲು ಆಯನ್ ಮುಗಿತೆರ್.

ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ: ಎಂಕುಲು ಬುಳೇರಿಗ್ ಬತ್‌ನೆನ್ ತೂದ್ ಪಾರುಪತ್ಯದ ಕರಣಿಕೆರ್‌ನಕುಲು ಕಜಾನೆ ಬುಡ್ಡು ಬಲಿತೆರ್, ಕಾಪುದಕುಲು ಓಡೆ ಪೋದು ದೆಂಗ್‌ದ್ ಕುಲೈರಾ ಗೊತ್ತೇ ಇಜ್ಜಿ. ಬಂಗ್ಲೆ ನಮ್ಮ ವಶ ಆಂಡ್. ಈಡೆಗ್ ಇಡೀ ಅಮರ ಸುಳ್ಳ ನಂಕ್ ತಿಕ್ಕಿಲೆಕಾಂಡ್.

ರಾಮ ಗೌಡ: ನನ ನಂಕ್ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಅರಸುಲು. ಬ್ರಿಟಿಷೆರೆಗ್ ನಮ ಸುಂಕ ಕೊರೊಡುಂದು ಇಜ್ಜಿ.

ನಂಜಯ್ಯ: ನನ ನಮ ಎರುಕಡಪುದ ಮಾರ್ಗೊಡೆ ಶೇಕಮಲೆ ಬಾಂತಲಪ್ಪುಗು ಪೋವೊಡು. ಕಾವು, ಕೌಡಿಚಾರ್‌ದ ಜನಕುಲು ಅಲ್ಪ ನಮ್ಮೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರೊನ್ನೆರ್. ಅಲ್ಪಡ್ ಪುತ್ತೂರುಗು ಪೋವೊಡು. ಪುತ್ತೂರುನು ವಶ ಮಲ್ತೊಂಡ, ಬೊಕ್ಕದ ಸಾದಿ ನಂಕ್ ಸುಲಬೊ.

ರಾಮ ಗೌಡ: ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಗ್ ಜೈ. ನಮ ನನ ಪಿದಾಡ್.

ಮಾಂತೆಲ್ ಒಟ್ಟಾದ್: ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಗ್ ಜೈ, ಮಾಲಿಂಗೇಶ್ವರಗ್ ಜೈ, ಕಾವೇರಮ್ಮಗ್ ಜೈ.

ನೋಟೊ - 3

(ಕ್ರಿ.ಶ 1837 ಎಪ್ರಿಲ್ 5ನೇ ದಿನೊ, ಕುಡಲದ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಕಚೇರಿ. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿನ ಆಸನೊಡು ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ ಕುಲ್ಲದೆರ್. ಅಂಚಿ ಇಂಚಿ ರಾಮ ಗೌಡಲ್ ನಂಜಯ್ಯಲಾ ಕುಲ್ಲದೆರ್. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪನ ಪಿರವುಡು ಚೆಟ್ಟಿಕುಡಿಯೆ, ಕರ್ತುಕುಡಿಯೆ ಉಂತುದೆರ್. ಎದ್ದದ ಸಾಲ್‌ಡ್ ಕುಡಲದ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಜನಕುಲು ಕುಲ್ಲದೆರ್. ಕೊಂಬು ವಾಲೊಗದ ಸದ್ದಾಪುಂಡು. ಗರ್ನಲ್ ಪುಡವುನ ಕೇನುಂಡು. ಅವು ಉಂತಿನೆಡ್ ಬೊಕ್ಕ.)

ರಾಮ ಗೌಡ: (ಲಕ್ಕುದಂತುದು ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಗ್ ಬೊಕ್ಕ ಸಬೆಕ್ ಕೈ ಮುಗಿದ್) ಕೊಡಗ್ - ತುಳುನಾಡ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯೊದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ್ ಇನಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ ಪಟ್ಟೊಗು ಏರ್ದೆರ್. ಅರೆಗ್ ಜೈಕಾರ ಪಾಡುಗ.

ಮಾಂತೆಲ್ ಒಟ್ಟಾದ್: ಕ್ರಾಂತಿದ ಕಿಟಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಗ್ ಜೈ. ಅಮರ ಸುಳ್ಳದ ಕ್ರಾಂತಿ ಬೀರಗ್ - ಜೈ. ಕೊಡಗ್ - ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರಗ್ ಜೈ. ಭಾರತಾಂಬೆಗ್ ಜೈ.

ನಂಜಯ್ಯ: (ಲಕ್ಕುದಂತುದು ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಗ್ ಕಯಿ ಮುಗಿದ್) ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಗ್ ಜಯ ಆವಡ್. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪನ ದಂಡ್ ಕುಡಲಗ್ ಬರ್ಪುನ ಸುದ್ದಿ ಕೇಂಡ್ ಮುಲ್ಪ ಇತ್ತಿನ ಪರೆಂಗಿ ಜನಕುಲು ಮುಲ್ಪಡ್ ಪನಾಂದೆ ಪದ್ರಾಡ್ ಪಾಡ್ಲೆರ್. ಅಯಿಡ್ಲಾದ್ ನಂಕ್ ಕುಡಲನ್ ಗೆಲ್ಲುನ ಮಲ್ಲ ಬಂಜದ ಸಂಗತಿ ಆಯಿಜಿ. ಕುಡಲಡ್ಲಿನ ಲಡಾಯಿ ಹತ್ಯಾರ್‌ಲ್ ಪೂರ ನಮ್ಮ ವಶ ಆತ್‌ಂಡ್. ಕಜಾನೆಡ್ಲಿ ದುಡ್ಡು ನಮ್ಮ ಕೈಸೇರ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಜೈಲ್‌ಡ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರೆನ್ ಮಾಂತ ಬುಡುಗಡೆ ಮಲ್ತುದೊ. ಇತ್ತೆ ಈ ಸಬೆಕ್ ದಿಂಜ ಜನ ಬತ್ತದೆರ್. ಮಾತ ಗಣ್ಯ ಜನಕುಲುಲಾ ಈಡೆಗ್ ಬತ್‌ದ್ ಓಲೆಗೊಡು ಸೇರೊಂದರ್. ಇತ್ತೆ ಈಡೆ ಮುಟ್ಟಿ ನಮ ಬತ್ತಿನ ಕತೆನ್ ಕೆದಂಬಾಡಿ ರಾಮಗೌಡರ್ ನಿಕುಲೆಗ್ ಪನ್ನರೆ ಉಲ್ಲೆರ್.

ರಾಮ ಗೌಡ: ಇನಿ ತುಳುನಾಡ್ ಪಟ್ಟೊಡು ಕುಲಿನ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ ಕೊಡಗ್ ಅರಸ್ತಾನೊಗು ಸೇರ್ದಿನ ರಾಜವಂಸೊದ ಕೊಡಿ. ಈ ಅಮರ ಸುಳ್ಳ ಕ್ರಾಂತಿದ ಕಿಟಿ. ತುಳುನಾಡ್ ಕೊಡಗ್ ಒಂಜಿಕಾಲೊಡ್ ಒಟ್ಟಾದಿತ್ತಂಡ್. ಪುತ್ತೂರು ಮುಟ್ಟದ ರಾಜ್ಯೊನು ಅರಸು ಚಿಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಆಳೊಂದಿತ್ತರ್, ದಗಲ್‌ಬಾಜಿದ ಗೊಬ್ಬು ಗೊಬ್ಬುದು ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ರಾಜ್ಯೊನು ವಶ ಮಲ್ತೊಂಡರ್. ಅರಸುಲೆನ ವಂಸೊನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಲ್ತ್ ಪೋಯಿರ್. ಆಂಡ ಎಂಚನೋ ಒಂಜಿ ಪಿಳ್ಳೆ ಒರಿಯೊಂಡು. ಈ ಪಿಲಿತ ಕಿನ್ನಿಗ್ ನಮ ಇನಿ ಬೆಂಬಲ ಕೊರೊಡು. ನಮ್ಮ ನೆಲನ್ ನಮೋನೇ ಆಳೊಡು. ಅಯಿಕ್ವಾದ್ ಈ ಅಮರ ಸುಳ್ಳ ಕ್ರಾಂತಿ ಲಕ್ಕಂಡ್. ಉಂದು ಅರಸುಲೆನ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಅತ್ತ್. ಉಂದು ರೈತಾಪಿ ಜನಕುಲೆನ ದಂಡಯಾತ್ರೆ. ತುಳುನಾಡ್ ಜನೊಕುಲೆನ ದಂಡಯಾತ್ರೆ. ಈ ದಂಡ್ ಮುತಾಲಿಕೆರಾದ್ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ ಸುಳ್ಳೊಡ್ತು ಈಡೆ ಮುಟ್ಟ ಜೈತ್ ಬತ್ತರ್. ಎಂಕುಲು ಆರೆಗ್ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಕೊರೈ. ಈ ನಾಡ್ ಸಾರೊ ಸಾರೊ ಜನ ಆರೆನ ತೈನಾತಿಲಾದ್ ಸುಳ್ಳೊಡ್ತು ಈಡೆ ಮುಟ್ಟ ಬತ್ತದರ್. ಸಾರೊಗಟ್ಟಿ ಜನೊ ಮೂಲು ಆರೆನ್ ಎದ್ದೊಂದರ್. ಆರೇ ಈ ದಂಡ್ ಬೆರಿ ಮುಳ್ಳು. ನಮ್ಮ ಗುರಿಕಾರೆ. ದುಂಬುಗು ನಮನ್ ಆಳುನ ಅರಸು.

ಬೀರಣ್ಣ ಬಂಟಿ: ಎಂಕ್ಲು ಸುಳ್ಳೊಡು ಮಾರ್ಚ್ 30 ನಾನಿ ಪಿದಾಡ್. ಅಮರ ಸುಳ್ಳೊಡ ಪಟ್ಟೊ ಬುಳೇರಿಗ್ ಬತ್ತದ್ ಕಜಾನೆ ವಶ ಮಲ್ತೊಂಡ. ಅಲ್ತ್ ಪಿದಾಡ್ ಎರುಕಡಪುಗಾದ್, ಬಾಂದಲಪುಗಾದ್ ಪುತ್ತೂರುಗು ಬತ್ತ. ಕಜಾನೆನ್ ವಶ ಮಲ್ತೊಂಡ. ಪುತ್ತೂರ್ ಕರಣಿಕೆ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ ಕಜಾನೆ ಬುಡ್ತು ಬಲಿತ್ತೆ. ಪುತ್ತೂರುಡ್ ನಂಕ್ ದಿಂಜ ಜನೊತ ಬೆರಿಸಾಯೊ ತಿಕ್ಕಂಡ್. ಬೇರೊದಕುಲು ಮಾತ ನಮ್ಮೊಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರೊಂಡರ್. ಪಣವು ಕಾಸ್ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಕೊರ್ಯಿರ್.

ಪಟ್ಟೇರ್: ಅಲ್ತ್ ಮಾರಣಿಗ್ ಬನ್ನಗ ನಮ್ಮೊಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟಿಲ್ ಅರಸುಲೆನ ಕಡೆತಕುಲುಲಾ ಸೇರೊಂಡರ್. ಇಂಚಿಡ್ ಕಡಮ, ಉಬಾರ್ಡ್ ಬತ್ತಿನಕುಲುಲಾ ಸೇರೊಂಡರ್. ದುಂಬತ್ತ ಸೇರೊಂದ್ ಎಂಕುಲು ಮಾತೆರ್ಲಾ ಪಾಣೇರ್‌ದಂಚಿ ಪಿದಾಡ್.

ನಂಜಯ್ಯ: ಪಾಣೇರ್‌ಗೆತ್ತನಗ ನಂದಾವರದ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ ಬಂಗರಸುಲು ತನ್ನ ತೈನಾತಿನಕುಲೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬತ್ತದ್ ಎಂಕ್ಲೆನ್ ಕೂಡೊಂಡರ್. ಒಂಜಿ ದಿನ ನಂದಾವರೊಡ್ ನಮ ದಂಡ್ ತಡೆವೊಡಾಂಡ್, ಅಲ್ವ ಬಂಗರಸುಲು ಉಂತುನ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತ್ ಕೊರೈರ್. ದಂಡ್ ಮಲ್ಲೆ ಆಂಡ್. ಎಂಕುಲು ನೇತ್ರಾವತಿ ಸುದೆ ಕಡತ್ತದ್ ಅರ್ಕುಲಗ್ ಬತ್ತೊ. ಅರ್ಕುಲಡ್ ಬ್ರಿಟಿಷರೆನ ಒಂಜಿ ತುಕಡಿ ದಂಡ್‌ದಕುಲು ಉಲ್ಲೆರ್‌ಂದ್ ಸುದ್ದಿ ಇತ್ತಂಡ್. ಆಂಡ ಆಡೆ ಬನ್ನಗ ಅಲ್ವ ಏರ್ಲಾ ಪರೆಂಗಿದಕುಲಿಜ್ಯಾಂಡ್. ನಮ ಬರ್ಪಿನ ಸುದ್ದಿ ಕೇನ್ದ್ ಅಕುಲು ಓಡ ಮಿತ್ತೇರ್‌ದ್ ಓಡೆಗೋ ಪೋತೆರ್. ಕುಡಲಗೆತ್ತನಗ ನಿಕುಲು ಪೂರ ಸೇರೊಂದು ಎಂಕ್ಲೆನ ಬಲ ಎಚ್ಚಾಯರ್. ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ದೈರೊ ಕೊರೈರ್.

ರಾಮ ಗೌಡ: ತುಳುನಾಡ್ ಇತ್ತೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆತ್ಂಡ್. ನಮ ದುಂಬುದ ಕಾರ್ಯ ಎಂಚಿನ ಪಂಡ್ ನಂಜಯ್ಯ ಪನೊಡು.

ನಂಜಯ್ಯ: ಅಮರ ಸುಳ್ಳೊಡ್ತು ಬತ್ತಿನ ಕುಡಲ ಮುಟ್ಟದ ರಾಜ್ಯೊ ನಮ್ಮವಾತ್‌ಂಡ್. ಪಯಸ್ವಿನಿ, ನೇತ್ರಾವತಿ ಒಂಜಾತ್‌ಂಡ್. ಮೂಲಿತ್ತಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಲು ಮಾತ ಕೋಡೆನೇ ಮುಲ್ತುಡ್

ಗಾಡಿಕಟ್ಟಿದೆರ್. ನಮ್ಮ ಕ್ರಾಂತಿ ಶಾಂತಿದ ಕ್ರಾಂತಿ. ನೆತ್ತೆರ್ದ ಪನಿ ನೆಲಕ್ ಬೂರಂದಿಲೆಕ್ಕ ನಡಪಯಿನ ಕೀರ್ತಿ ನಂಕ್ ಸೇರುಂಡು. ನಂಕ್ ತಿಕ್ಕಿನ ಜಯ ಅವು ಭಾರತದಪ್ಪೆಗೆ ತಿಕ್ಕಿನ ಜಯ, ತುಳುವಪ್ಪೆಗೆ ತಿಕ್ಕಿನ ಜಯ. ಇನಿ ಕದ್ರಿ ಮಂಜುನಾಥ್, ಮಂಗಳಾದೇವಿಗ್ ವಿಸೇಸ ಪೂಜೆ ನಡಪೊಡು.

ರಾಮ ಗೌಡ: ಸುಳ್ಳೊಡ್ ಪಯಸ್ವಿನಿ ಸುದೆ ಸಾದಿಪತ್ತದ್ ಬತ್ತಿನ ದಂಡೊಂಜಿ ಕಾಸರಗೋಡು, ಕೂಡ್ಲು, ಕುಂಬ್ಲೆ, ಮಂಜೇಶ್ವರ, ಉಳ್ಳಾಲಗಾದ್ ಕುಂಬ್ಲೆ ಸುಬ್ರಾಯೆರೆನ ಮುತಾಲಿಕೆಡ್ ನೇತ್ರಾವತಿ ಸುದೆ ಕಡತ್ತದ್ ಕುಡಲಡ್ ನಮ್ಮ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರೊಂಡೆರ್. ಕುಡಲಡ್ಲಿನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಡೆ ನಮ್ಮ ದಂಡನ್ ತೂದ್ ಪೋಡಿತ್ತದ್ ಓಡೊ, ಮಂಜಿಡ್ ಕುಲ್ಲೊಂದು ತಲಚ್ಚೇರಿಗ್ ಬಲಿತ್ತಂಡ್. ಕುಡಲದ ಕಂಪೆನಿ ಖಾಲಿಯಾಂಡ್. ನನ ನಂಕ್ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪೋಡಿಗ್ ದಾಲಾ ಇಜ್ಜಿ. ನನ ದುಂಬುಗು ನಿಕ್ಲ ಮಾತ ಮೂಜಿ ವರ್ಸೊ ಮುಟ್ಟ ಸುಂಕೊ ಕೊರುಕೊಂದಿಜ್ಜಿ. ಪುಗೇರ್ಗ್ ಸುಂಕ ಇಜ್ಜಿ. ಉಪ್ಪುಗ್ ಸುಂಕ ಇಜ್ಜಿ. ಜನಕುಲು ಅರಿ ಬಾರ್ ರೂಪೋಡೇ ಗೇಣಿ ಸಂದಾಯಮಲ್ಪೊಲಿ. ನಂದಾವರ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ ಬಂಗರಸುಲು, ಇಟ್ಟೇಲ್ದ ದೊಂಬರಸುಲು ಕುಂಬ್ಲದ ಸುಬ್ರಾಯೆರ್ ನನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸುಂಕೊ ಕೊರೊಡೊಂದಿಜ್ಜಿ.

ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿ: ಎಂಕಿನಿ ಬಾರಿ ಸಂತೋಸೊ ಆವೊಂದುಂಡು. ಓಲೋ ಇತ್ತಿನ ಎನನ್ ನಿಕುಲು ನಾಡೊಂದು ಬತ್ತದ್ ಇನಿ ತುಳುನಾಡ್ ಗದ್ದಿಗೆಡ್ ಕುಲ್ಲಯರ್. ಅರಸ್ತಾನದ ಅಧಿಕಾರೊ ವಯಿಸದ್ ಬುಡ್ಯರ್. ಈ ಕ್ರಾಂತಿನ್ ಲಕ್ಕದ್ ಪಾಡಿನಾರ್ ಮಹಾನ್ ದೇಸ ಭಕ್ತಿ ಕೆದಂಬಾಡಿ ರಾಮಗೌಡೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಪುತ್ತೂರು, ಸುಳ್ಳೊದ ಮಾತ ಬಂದುಲು, ಬೆರಿಸಾಯೊಕೊರ್ನ ನಂದಾವರ, ಕುಂಬ್ಲದರಸುಲೆಗ್ ಅಕುಲೆ ತೈನಾತಿನಕುಲುನಕುಲೆಗ್ ಯಾನ್ ಏತ್ ಸೊಲ್ತೆ ಸಂದಾಯ ಮಲ್ತಂಡಲಾ ಯಾವಂದ್. ಉಂದ್ ಎನ್ನ ಜಯತ್ ನಿಕುಲೆನ ಜಯ. ಉಂದು ತುಳುನಾಡ್ ಸರ್ವ ತುಳುವರೆನ ಗೆಲೆ. ಆಯಿನಾತ್ ಬೇಗ ಯಾನ್ ನಮ್ಮಕುಲೆನೇ ಮುಲ್ಪದ ದಂಡ್ ತೈನಾತಿಲಾದ್ ನೇಮಕ ಮಲ್ಪುವೆ. ಕೆದಂಬಾಡಿ ರಾಮಗೌಡೆರೇ ನಮ್ಮ ದಂಡನಾಯಕೆರ್, ನಂಜಯ್ಯ ನಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನಿಲು, ಸಿಬ್ಬಂದಿಲೆನ ನೇಮಕೊದ ಅಧಿಕಾರ ಅಕುಲೆಗ್ ಬುಡುಕೊರ್ತೆ. ಆಡೆಮುಟ್ಟ ನಿಕುಲು ರಾಜ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮಲ್ಪರೆ ಬೆರಿಸಾಯ ಕೊರೊಡು. ನಮ ಇತ್ತೆ ನೆರೊಣಿಗೇಡ್ ಬಾವುಟಗುಡ್ಡೆಗ್ ಪೋದು ನಮ್ಮ ಕೊಡಿ ಏರವೊಡು.

ಮಾಂತೆರ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾದ್: ದೇಶಭಕ್ತರಾಯಿನ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿಗ್ ಜೈ.

ತುಳು ರಾಜ್ಯೊಗು ಜೈ.

ದಂಡನಾಯಕೆ ಕೆದಂಬಾಡಿ ರಾಮ ಗೌಡೆಗ್ ಜೈ.

ಹುಲಿಗುಂದ ನಂಜಯ್ಯ ಪ್ರಧಾನಿಲೆಗ್ ಜೈ.

ತುಳುವಪ್ಪೆಗ್ ಜೈ.

(ಮಾಂತೆರ್ಲಾ ಜೈ ಪಾಡೊಂದು ಸಾಲಾದ್ ಬಾವುಟಗುಡ್ಡೆದಂಚಿ ಪಿದಾಡ್ಯೆರ್.)

ಕುಡಲದ ಬಾವುಟಗುಡ್ಡೆಡ್ ಏರೊಂದಿತ್ತಿನ ಬ್ರಿಟಿಷರೆನ ಯೂನಿಯನ್ ಜಾಕ್ ಕೊಡನ್ (ಧ್ವಜ) ಜಾದ್ ಸೂ ಕೊರ್ದು ಸುಡಿಯೆರ್. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪನ ಕೊಡಗು ರಾಜ್ಯದ ಕೊಡನ್ ಏರಯೆರ್. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪೆ

ಕುಡಲಡ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆನ್ ಪತ್ತಿನ ಸುದ್ದಿ ಕ್ಯಾ ಲೀ ಹಾರ್ಡಿಗ್ ಗೊತ್ತಾಂಡ್. ಆಯೆ ಈ ಸುದ್ದಿನ್ ಬೊಂಬಾಯಿ, ಮಲಬಾರ್‌ದ ಕಂಪೆನಿಡ್ ಸೇನಾಮುಖ್ಯಸ್ಥರೆಗ್ ತೆರಿಪಾಯೆ. ತಲಚ್ಚೇರಿಡ್ ಬೆಡಿಮರ್ಡ್, ಗುಂಡು, ಸಿಪಾಯಿದಂಡ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪನ ದಂಡನ್ ಮೋಸೊಡು ಸೆರೆ ಪತ್ತಾಂಡ್. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪ ಪಟ್ಟಗೇರ್‌ದ 13 ದಿನ ಕರಿಯೊಡಾಂಡ ಕುಡಲ ಬ್ರಿಟಿಷೆರೆನ ವಶ ಆಂಡ್. 13 ದಿನತ ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್ಯ ಅಂತ್ಯ ಆಂಡ್. ತರೆ ತಪ್ಪಾಯಿನ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪನ್, ಕೆದಂಬಾಡಿ ರಾಮಗೌಡೆರೆನ್, ಗುಡ್ಡೆಮನೆ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ್, ಚೆಟ್ಟಿ ಕುಡಿಯೆ, ಕುರ್ತು ಕುಡಿಯೆರೆನ್ ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ನಾಡ್‌ಪತ್ಯೆರ್. ಕುಡಲದ ಬಿರ್ಕನ್‌ಕಟ್ಟೆಡ್ ಮೇ 15ನಾನಿ ಕೆದಂಬಾಡಿ ರಾಮಗೌಡೆರೆನ್ ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಾಮಿನ ಪುದರ್‌ದ ಅರಸು ಪುಟ್ಟಬಸಪ್ಪನ್ ಬೊಕ್ಕ ನಂದಾವರದ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ ಬಂಗರಸುಲೆನ್ ಗಲ್ಲಿಗೇರ್ದಯೆರ್. ಗುಡ್ಡೆಮನೆ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಗೌಡೆರೆನ್ ಮಡಿಕೇರಿದ ಕುತ್ತಮೊಟ್ಟೆಡ್ ಪಾಸಿಗ್ ಪಾಡಿಯೆರ್. ಬಾಕಿದಕ್‌ಲೆಗ್ ಕರಿನೀರ್‌ದ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊರ್‌ದ್ ಸಿಂಗಾಪುರೊಗು ಕಡಪುಡಿಯೆರ್.

ಇಂಚ ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪನ ದಂಡ್ 'ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪನ ಕಾಟ್‌ಕಾಯಿ' ಆದ್ ಪೋಂಡು. ತುಳುನಾಡ್ ಜನ ಗೆಲ್ತ್‌ದ್ ಸೋತೆರ್. ಕಲ್ಯಾಣರಾಜ್ಯದ ಕನ, ಕನ ಆದೇ ಒರಿಂಡ್. ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಜನಕುಲು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಾಡ್ ಬ್ರಿಟಿಷೆರೆನ ಎದುರುಂತುದು ಕ್ರಾಂತಿ ಲಕ್ಕಯಿನಕುಲು ಪನ್ನಿ ಕೀರ್ತಿ ಮಾತ್ರೊ ಒರಿಂಡ್).

ಪೊಸ ಪದೊಕುಲೆನ ಪೊಲಬು

ಮೊಟ್ಟು - ಮುಟ್ಟಲ್
 ಬಿರುಪಗರಿ - ಬಿಲ್ಲ್‌ಬಾಣ
 ಅಗಪು - ದೂರ ನಡಪು
 ಕುರ್ಸು - ಕುರ್ಚಿ
 ಸೊಡ್ಡು - ಮೋನೆ
 ವಿಲಾಯಿತಿ - ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್
 ದಗಲ್‌ಬಾಜಿ - ಮೋಸೊ
 ತೈನಾತಿ - ಆಳ್
 ದಂಡ್ - ಸೈನ್ಯ
 ಹತ್ಯಾರ್ - ಆಯುಧೊ
 ನಸೆ - ಸಲಿಗೆ
 ಗಾಡಿಕಟ್ಟ್ - ಊರುಬುಡು
 ಕಾಟ್‌ಕಾಯಿ - ವ್ಯಥೊ
 ಎದುರ್‌ಕೊನು - ಸ್ವಾಗತಮಲ್ಲು
 ಕೊಡಿ - ಧ್ವಜೊ
 ಕರಿನೀರ್ - ದೇಸಾಂತ್ರ
 ಜಮ್ಮೊ - ಮೂಲನಿಲೆ
 ನೆಸಲ್ - ಹಣೆ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚಿಟ್ಕಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ರಾಮಗೌಡರೆನ ಇಲ್ಲ್ ಓಲಿತ್ತ್ಂಡ್?
2. 1834ಡ್ ಕೊಡಗನ್ ಏರ್ ವಶ ಮಲ್ತೆರ್?
3. ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ವಾ ವಸ್ತುಲೆಗ್ ಸುಂಕ ಪಾಡಿಯೆರ್?
4. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪನ ನಿಜವಾಯಿನ ಪುದರ್ ಎಂಚಿನ?
5. ಕೊಡಗರಸುಲು ಪುತ್ತೂರುದ ಬಗೆಟ್ ಬ್ರಿಟಿಷರೆಗ್ ಪಂಡಿನ ಪಾತೆರ ಎಂಚಿನ?
6. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪನ ದಂಡನ್ ಜನಕುಲು ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪನ ಕಾಟ್‌ಕಾಯಿ ಪಂಡ್‌ದ್ ದಾಯೆ ಗೇಲಿ ಮಲ್ತೆರ್ ?

II ರಡ್ಡ್ - ಮೂಜಿ ವಾಕ್ಯೊಡು ಮುಲ್ಟ ಕೊರ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ:

1. ರಾಜಕುಮಾರನ್ ರಾಮಗೌಡರ್ ಎಂಚ ಎದುರ್ಕೊಂಡೆರ್?
2. ಮದಿಮೆದ ಕೂಟೊಗು ಬತ್ತಿನ ಬಿನ್ನೆರ್ ಏರೆರ್?
3. ದೇಶ ವಶಮಲ್ತೊನೆರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ಮಲ್ತಿನ ಕುತಂತ್ರ ದಾದ?
4. ಕೊಡಗರ್ ಟಿಪ್ಪುನು ಎಂಚ ಸೋಲ್ವಾಯೆರ್?
5. ಕುಡಲಡ್ ಪರೆಂಗಿ ಜನಕುಲ್ ಪನಾಂದೆ ಪದ್ರಾಡ್ ಪಾಡ್ಯೆರ್ ದಾಯೆ?
6. ಪಯಸ್ವಿನಿ ನೇತ್ರಾವತಿ ಒಂಜಾತ್‌ಂಡ್‌ದ್ ದಾಯೆ ಪಂಡೆರ್?
7. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪನ ದಂಡ್‌ಡತ್ತಿನ ಏರೆರೆಗ್ ಎಂಚೆಂಚಿನ ಶಿಕ್ಷೆನ್ ಬ್ರಿಟಿಷರ್ ಕೊರಿಯೆರ್?

III ವಿವರವಾದ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ :

1. ಕಲ್ಯಾಣಪ್ಪ ಕೊಡಗರುಸುಲೆನ ವಾರಿಸ್‌ದಾರೆ ಅತ್ತ್ ಆಂಡಲಾ ಆಯನ್ ಕೊಡಗರಸುಂದ್ ದಾಯೆ ತೋಜಾಯೆರ್?
2. ಬ್ರಿಟಿಷರೆ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟೊ ಮಲ್ಪಿಯೆರೆ ಜನಕುಲೆಗ್ ರಾಮಗೌಡರ್ ತೋಜಾಯಿನ ಕಾರಣೊಲು ದಾದ?

IV ಏರ್ ಏರೆಗ್ ಏಪ ಪಂಡೆರ್

1. “ಆಂಡ, ಇನಿ ಮೂಲು ಮದಿಮೆ ಇಜ್ಜಿ.”
2. “ಪತ್ತೂರು ಕೊರ್‌ಂಡಲಾ ಪುತ್ತೂರು ಬುಡಯೇ!”
3. “ಅಪಗ ಬಿರು-ಪಗರಿ ಬೋಡ್ಲಿ.”
4. “ಬ್ರಿಟಿಷರೆಗ್ ನಮ ಸುಂಕ ಕೊರೊಡುಂದಿಜ್ಜಿ.”
5. “ತುಳುನಾಡ್ ಇತ್ತೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆತ್‌ಂಡ್.”

V ಕೂಟೋಗು ಸೇರಂದಿ ಪದಕುಲೆನ್ ಪೆಜಿದ್ ಬರೆಲೆ:

1. ದಂಗೆ, ಬೆನ್ನಿ, ಮುಷ್ಕರ, ಕ್ರಾಂತಿ.
2. ಕಡಮ, ಕುಡಲ, ಕೊಡಗು, ಕುಡುಮ.
3. ಅಮೆಯಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯೆ, ಪರಿವಾರ ದೇವಪ್ಪ, ನಂಜಯ್ಯ, ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ.
4. ಸುಂಕ, ಗೇಣಿ, ಕಿಸ್ತ್, ದಂಡ್.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ವ ತಿರ್ತ್ ಕೊರ್ತಿನ ಗುಂಪು ಪದೊಕುಲೆಡ್ ಗುಣವಾಚಕ ಪದಕುಲೆನ್ ಪೆಜಿದ್ ಬರೆಲೆ:

1. ಎಡ್ಲೆ ಕಾರಣ, 2. ಹಿರಿಯ ಅರಸು, 3. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ, 4. ಬಂಜದ ಕೆಲಸ,
5. ಮಲ್ಲ ದಂಡ್, 6. ಕೆಂಪು ಮುಸುಡು, 7. ಪರೆಂಗಿ ಜನಕುಲು, 8. ಗಣ್ಯಜನ

II ಈ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಬುಡ್ಡದ್ ಬರೆಲೆ

1. ಕುಡಲಗತ್ತನಗ, 2. ಪನೊಡಾಪುಂಡು, 3. ಪೋಪೊಡುಂದಾಂಡ, 4. ಲಕ್ಕದುಂತುದು

III ಈ ಗಾದೆಲೆನ್ ವಿವರಿಸಿ :

1. ನಸೆ ತಿಕ್ಕಿ ನಾಯಿ ನೆಸಲೆ ನಾಡಲೆಕ್ಕ
2. ಮುಂಗೈಗ್ ಬೆಲ್ಲ ಮುಟ್ಟಯಿಲೆಕ್ಕ

ಚಟುವಟಿಕೆ

- ಅ. 1. ಈ ನಾಟಕೊನು ತರಗತಿಡ್ ಗೊಬ್ಬಲೆ.
2. ಅಮರ ಸುಳ್ಳದ ಕ್ರಾಂತಿದಲೆಕ್ಕನೇ ದೇಶೊದ ವಾವಾ ಕಡೆಟ್ ಬ್ರಿಟಿಷರೆನ ವಿರುದ್ಧ ಜನಕುಲೆನ ಕ್ರಾಂತಿ ನಡತ್ಂಡ್ ತೆರಿಲೆ.
3. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರೆನ ಎದುರು ನಡಪ್ಪಾಯಿನ ಲಡಾಯಿನ್ ಓದುದು ತೆರಿಲೆ.
4. ಈ ಕ್ರಾಂತಿ ಸುಳ್ಳೊದ ಗೌಡೆನಕುಲು ಲಕ್ಕಯಿ ಕ್ರಾಂತಿ. ಚರ್ಚೆ ಮಲ್ಪಲೆ.

ಆ. ತುಳುನಾಡ್ ಊರುಲೆಗ್ ದುಂಬಿತ್ತಿ ಪುದರ್ ಇತ್ತೆ ಎಂಚ ಬದಲಾತ್ಂಡ್ ತೂಲೆ:

1. ಕುಡಲ - ಮಂಗಳೂರು
2. ಪಾಣೇರ್ - ಪಾಣಿಮಂಗಳೂರು
3. ಇಟ್ಟೇಲ್ - ವಿಟ್ಲ
4. ಪೆರ್ಲಾಡಿ - ಪೆರ್ಲಂಪಾಡಿ
5. ಬುಳೇರಿ - ಬೆಳ್ಳಾರೆ
6. ಬಾಂತಲಪು - ಕುಂಬ್ರ
7. ಎರುಕಡಪು - ಮಾಡಾವು
8. ಕುಡುಮ - ಧರ್ಮಸ್ಥಳ

* * * * *

ಬೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯ

ಉಳಿತೀರ್ :

ಅಮ್ಮರೆನ ಆಸ್ತಿ ಬದ್ಧದ ಹಕ್ಕು ಆಣ್ ಜೋಕ್ಷೆಗ್ ಮಾತ್ರ. ಮದ್ದೆ ಆದ್ ಕಂಡನಿಲ್ಲಡೆ ಪೋಯಿ ಪೋಣ್ಣ
ಜೋಕ್ಷೆಗ್ ಅಪ್ಪೆ - ಅಮ್ಮನ ಆಸ್ತಿಡ್ ಹಕ್ಕಿಜ್ಜಿ ಪನ್ನಿ ವಿಚಾರ ಲೋಕರೂಡಿಡ್ತನವು. ನೆನ್ನ ಜೋಕ್ಷೆಕಟ್ಟಂದ್
ಪನ್ನೆರ್. ಆಂಡ ತುಳುನಾಡ್ಡ್ ತಮ್ಮಲೆನ ಆಸ್ತಿದ ಹಕ್ಕು ಅರತ್ತಗ್ ಪನ್ನಿ ರೂಡಿ ದುಂಬುಡ್ಡಿಂಚಿ ನಡತ್
ಬತ್ತೆದ್ಂಡ್. ಈ ರಿವಾಜೆನ್ ಅಳಿಯಸಂತಾನಕಟ್ಟಂದ್ ಪನ್ನೆರ್. ಈ ಕುಟುಮೊ ಪದ್ಧತಿದ ಪಿರ್ಕಾರ
ಪೋಣ್ಣಗ್ಲಾ ಆಸ್ತಿಡ್ ಹಕ್ಕು ಬರ್ಪುಂಡು. ಅಳಿಯಕಟ್ಟನ್ ಉಂಡು ಮಲ್ತಿನಾಯೆ ಬಾರಕೂರುದ ಸಾವುಕಾರೆ
ದೇವಪಾಂಡ್ಯ ಪಂಡ್‌ದೊಂಜಿ ಕತೆ ಉಂಡು. ದೇವಪಾಂಡ್ಯ ಆಯನ ಆಸ್ತಿದ ಹಕ್ಕುನ್ ತನ್ನ ಆಣ್
ಜೋಕುಲೆಗ್ ಕೊರಂದೆ ತನ್ನ ತಂಗಡಿನ ಮಗಕ್ ಕೊರ್ದು ಈ ಪದ್ಧತಿನ್ ಉಟರ್ನೆ ಮಲ್ತೆದ್ ಪನ್ನೆರ್.
ಆ ಕತೆ ಮೂಲು ಪದ್ಧತಿದ ರೂಪೊಂಡು.

ಕಡಲಕರೆ ತುಳುವ ನಾಡ್‌ದ ಬಾರಕೂರುಡು
ದೇವಪಾಂಡ್ಯ ಆದಿತ್ತೆ ಮಲ್ಲ ಸಾವುಕಾರೆ
ಬೇರೊದಕುಲೆಗ್ ಮಾತ ಗುರಿಕಾರೆ
ಕಪ್ಪಲ್ ದಿಂಜ ಸರಕ್ ಎರದೆ
ಕಡಲಾಯೆರೆದ ದೇಸೊಲೆಗ್ ಮಾರದೆ
ಕನದೆ ಬೊಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ್ ವಜ್ರ
ಆಯಗಿಜ್ಜಿ ದಾಲ ಪಣವುಗು ಜದ್ರ
ಪೊಸತೊಂಜಿ ಕಪ್ಪಲ್ ಆಯೆ ಗೂರದೆ
ಎಡ್ಡೆ ಮುಂಚಿ, ಅರಿ, ಸಂಬಾರ ಒಂಜದೆ
ಕೆಂಪು ಮುಂಚಿ ಕಪ್ಪಲ್ ನಿಲೈದಿಂಜದೆ
ದೈವ ದೇವೆರೆಗ್ ಪೂಜೆ ಸಂದದೆ
ಜೋಯಿಸೆರೆಡ ಎಡ್ಡೆ ದಿನ ಕೇನಾದೆ
ಕಪ್ಪಾಲ್ ಕಡಲ್‌ಗ್ ಜಪ್ಪರೆ ಕೇನುಜಿ
ಸಾರಜನ ನೂಕುಂಡಲಾ ಪಂದುಜಿ
ಜೋಯಿಸೆರ್ ಪಂಡೆರ್ ಸಾವುಕಾರಡ
ಕುಂಡೋದರೆ ನರಬಲಿ ಕೇಂಡೊಂದುಲ್ಲೆ
ಬಾನೊಪೊಲಿದ್ ಚಪ್ಪಡಿಕಲ್ಲಾದ್
ಬೂರ್ಲೆಕಾಂಡ್ ತರೆಕ್
ಮಾನಕಳಿವೊಡಾಂಡೆಂದ್ ಕಣ್ಣ್ ಕತ್ತಲೆ
ಪೋಂಡು ದನಿಕ್

ತನ್ನಚಿಂತೆನ್ ಆಯೆ ಬುಡೆದಿಡ ಪಟ್ಟೆ
 ಕೊರ್ಲೊಂಜಿ ಬಾಲೆನ್ ಬಲಿಹಂದ್ ನಟ್ಟೆ
 ಪೆದ್ಯಪ್ಪೆಗ್ ಜೋಕುಲು ಎಚ್ಚತ್
 ಬೂರುಗು ಕಾಯಿ ದಿನ್ನತ್
 ಏಳ್ ಜೋಕುಲೆನಪ್ಪೆ ಸತ್ಯವತಿ ಪಂಡಲ್
 ಜೋಕ್ಕೆನೊಟ್ಟಿಗೆ ತಮೆರಿಗ್ ಪೋಯಲ್
 ನೀರ್ಡ್ ಹೋಮ ದೀಲೆಕಾಂಡ್
 ಕಡಲ್ಗ್ ನೀರ್ ಕೂಟಲೆಕಾಂಡ್
 ನುಪ್ಪುನೀರ್ ಬುಡ್ಯೆ ದೇವ ರಾಜೆ
 ಕಣನೀರ್ ಜಪ್ಪುಡ್ಯೆ ಕಪ್ಪಲ್ಲ ರಾಜೆ
 ಸುದ್ದಿಕೇಂಡ್ ಪಾರೊಂದು ಬತ್ತಲ್
 “ಬುಡಣ್ಣ ಎತೆನ್” ತಂಗಡಿ ಪನ್ಪಲ್
 ಎನ್ನೊರಿಯೆ ಮಗೆ ಜಯೆ ಇಜ್ಜೆನಾ
 ಬೂತೊಗಾಯನ್ ಬಲಿ ಕೊರಯನೀ
 ಬರಗಾಲೊಡು ಬರ್ಸ ಬತ್ತಿಲೆಕಾಂಡ್
 ಪೊಟ್ಟು ಕಿರೆಟ್ ಒರತೆ ಲಕ್ಕಿಲೆಕಾಂಡ್
 ಆಂಡಲಾ ಬೊಡ್ಡಿ ಬೊಡ್ಜಿಂದ್ ಪಂಡೆ ಪಾಂಡ್ಯೆ
 ತಂಗಡಿ ಪತ್ತಿನ ಹಟೊನು ಬುಡ್ಜಲ್
 ದಿಡ್ಡ ಲಕ್ಕಿ ರಾಜಮತಿನ ತರ್ಕಪತ್ಯೆ
 ಬೂತೊಗು ನರಬಲಿ ಕೊರ್ಪೆಂದ್ ಬತ್ತೆ
 ಕಟುಕೆರ್ ಕತ್ತಿ ದೆರ್ಪುನಗ ಅಜನೆದ ಅನು ಆಂಡ್
 ಬಗ್ಗಿಗ್ ಮೆಚ್ಚಿಯೆ ಯಾನ್ ಬೊಡ್ಜೆಂಕ್ ಆವಾರೊ
 ಸಗ್ಗಿಡ್ ನೂಕಡಾಯೆ ಕಪ್ಪಲ್ ಪೋವೊಲಿ
 ಅರ್ಪದನ್ ಅರಾದ್ ಪತ್ದ್ ಪಂಡೆ ದೇವಪಾಂಡ್ಯೆ
 ಪುದರ್ ನಿಕ್ಕ ನನ ಬೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯೆ
 ತನ್ನ ಸರ್ವ ಸೊತ್ತುಲೆನ್ ಆಯಗ್ ದಂದಾಯೆ
 ಬದ್ಕ ಬಾಗ್ಯೊ ಪಣವು ಪದ್ದೆಯಿ ಎನ್ನವು
 ಇನಿಡ್ ಬೊಕ್ಕ ಅವು ಪೂರ ನಿನ್ನವು

– ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ.

ಕಜನ ಪೊಲಬು

ಈ ಕಬಿತೆನ್ ಬರೆತಿನಾರ್ ಎಂ. ರತ್ನ ಕುಮಾರ್ (1944). ಮೂಡಬಿದ್ರೆಡ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಮೇರ್ ಕುಡ್ಲಡ್
 ನಿಲೆಯಾದುಲ್ಲೆರ್. ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿಯಾದ್ ಕರಿನ 42 ವರ್ಸೊಡ್ಲಿಂಜಿ ಬೇಲೆ ಬೆಂದೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ನವಭಾರತ,
 ಉದಯವಾಣಿಡ್ ಬೇಲೆ ಬೆಂದ್ ಇತ್ತೆ ಹೊಸದಿಗಂತ ಪತ್ರಿಕೆಡ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್. ತುಳುಕೂಟದ

ಕಾರ್ಯಂತರಾದ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೊಂದುಪ್ಪಿನ ಮೇರ್ ರತ್ನನ ಕರ್ಮ, ರಕುಮನ ಪದೊಕುಲು, ಮಟ್ಟಾರು ವಿಠಲ ಹೆಗ್ಗೆ ಎಸ್. ಆರ್. ಹೆಗ್ಗೆ ಇಂಚ ಕೆಲವು ತುಳು ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್.

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತು ಕೊತ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಜಿಟ್ಕಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ದೇವ ಪಾಂಡ್ಯೆ ವಾ ಊರ್ದ ಸಾಹುಕಾರೆ?
2. ಆಯೆ ಪರದೇಸೊಡ್ಲ ಎಂಚಿನ ಸಾಮನ್ ತರ್ಪವೆದೆ?
3. ಪರದೇಸೊಗು ಆಯೆ ಕಡಪುಡೊಂದಿತ್ತಿ ಸೊತ್ತುಲು ಎಂಚಿನ ಮಾತ ?
4. ಕಪ್ಪಲ್‌ಡಿತ್ತಿ ಬೂತೊ ಒವು?
5. ಕಪ್ಪಲ್ ದಾಯೆ ನೀರ್ ಜತ್‌ಜಿ?
6. ಬೂತೊ ಎಂಚಿನ ಬಲಿ ಕೇಂಡ್?
7. ದೇವ ಪಾಂಡ್ಯನ ತಂಗಡಿ ಏರ್?
8. ಸತ್ಯವತಿ ಓಡೆ ಪೋಯಲ್ ?
9. 'ಜಯ'ಗ್ ಎಂಚಂದ್ ಪುದರ್ ದೀಯೆರ್?
10. ಅಳಿಯಸಂತಾನ ಕಳ್ವೆದ ಕರ್ತು ಏರ್?

II ಮುಲ್ತು ಕೊತ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ರಡ್ಡ್- ಮೂಜಿ ವಾಕ್ಯೊಲೆಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಅಳಿಯಸಂತಾನ ಕಳ್ವೆ ಪಂಡ ಎಂಚಿನ?
2. ಕಪ್ಪಲ್ ನೀರ್‌ಗ್ ಜಪ್ಪಯರೆ ದೇವಪಾಂಡ್ಯೆ ಎಂಚಿನ ಮಾತ ಕಿರಿಯ ಮಲ್ಪಯೆ?
3. ಸತ್ಯವತಿ ಜೋಕುಲೆನ್ ಲೆತೊಂದು ದಾಯೆ ಪಿದಾಡ್ ಪೋಯಲ್?

III ಮುಲ್ತು ಕೊರ್ತಿನ ವಾಕ್ಯೊಲೆನ್ ಏರ್? ಏರೆಗ್? ಪಂಡರ್

1. “ಕುಂಡೋದರೆ ನರಬಲಿ ಕೇಂಡೊಂದುಲ್ಲೆ”
2. “ಕೊರ್ಲೊಂಜಿ ಬಾಲೆನ್ ಬಲಿಕ್”
3. “ಬುಡಣ್ಣ ಎತೆನ್”
4. “ಬಗ್ಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಯೆ ಯಾನ್, ಬೊಡ್ಡೆಂಕ್ ಆವಾರೊ”
5. “ಇನಿಡ್ ಬೊಕ್ಕೆ ಅವು ಪೂರ ನಿನ್ನವು”

VI ಸರಿಯಾದ್ ಕೂಡ್ಲ ಬರ್ಹಿ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಜೋಡಿಪೆರೆ

1. ದೇವ ಪಾಂಡ್ಯನ	1. ಕಪ್ಪಲ್‌ಡಿತ್ತಿ ಬೂತೊ
2. ಜಯನ	2. ಬುಡೆದಿ ಸತ್ಯವತಿ
3. ದೇವಪಾಂಡ್ಯೆ ದೀನ ಪುದರ್	3. ಅಪ್ಪೆ ರಾಜಮತಿ
4. ಕುಂಡೋದರೆ	4. ಕತ್ತಿ ದೇರ್ತೆರ್
5. ಕಟುಕೆರ್	5. ಪಂಜುರ್ಲಿ
	6. ಬೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯೆ

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಬುಡ್ಡದ್ ಬರೆಲೆ

ಕಡಲಾಯೆರೆದ, ಒಂಜದೆ, ಕಳೆವೊಡಾಂಡೆಂದ್, ಕೊಲೊಂಜಿ,
ನೂಕಡಾಯೆ, ಪೊಸತೊಂಜಿ

II ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ರಡ್ಡ್ - ರಡ್ಡ್ ಅತೊಲೆನ್ ಬರೆಲೆ

ಕರೆ, ಬೊಳ್ಳಿ, ದನಿ, ಕರಿ, ಬೂರು

III ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಸಮ ರೂಪೊನು ಬರೆಲೆ

ಜದ್ರ, ಸಾವುಕಾರೆ, ಬಗ್ಗಿ, ಸಗ್ಗಿ, ಬದ್ಕ

IV ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಎದುರುಪದೊ ಬರೆಲೆ

ಆಯೆರೆ, ಪೋಯಲ್, ಪುಟ್ಟೆ, ಪೊಟ್ಟು, ದುಂಬು

V ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಗಳಸದ್ ವಾಕ್ಯೊ ಮುಲ್ತಲೆ

ಸರಕ್, ಕಣ್ಣಕತ್ತಲೆ, ಅಜನೆ, ಅನು, ತಮೆರಿ

VI ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ವಾಕ್ಯೊಲೆನ ಉಳ ಅತೊ ಬರೆಲೆ.

1. “ಬಾನೊ ಪೊಲಿದ್ ಚಪ್ಪಡಿಕ್ಲ್ಲಾದ್ ಬೂರ್ಲೆಂಕಾಂಡ್ ತರೆಕ್”
- ಮುಲ್ತ ಬರ್ಪಿನ ಉತ್ತೇಕ್ವಲಂಕಾರೊನು ವಿವರಿಪುಲೆ.
2. “ನೀರ್ಡ್ ಹೋಮದೀಲೆಕಾಂಡ್”
ಕಡಲ್‌ಗ್ ನೀರ್‌ಕೊಟುಲೆಕಾಂಡ್”
- ಮುಲ್ತ ಬರ್ಪಿನ ಉಪಮಾಲಂಕಾರೊನು ವಿವರಿಪುಲೆ.
3. “ಪೊಟ್ಟು ಕಿರೆಟ್ ಒರತೆ ಲಕ್ಕಿಲೆಕಾಂಡ್”
- ಉಂದು ವಾ ಅಲಂಕಾರ ಬರೆಲೆ.
4. “ಬರಗಾಲೊಡು ಬರ್ಸ ಬತ್ತಿಲೆಕಾಂಡ್”
- ಉಂದು ವಾ ಅಲಂಕಾರ ಬರೆಲೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಈ ಪದ್ಯೊನು ಕತೆತ ರೂಪೊಡು ಬರೆಲೆ.
2. ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ ಬರೆತಿನ ‘ಭೂತಾಳಪಾಂಡ್ಯ’ ಬೂಕುನು ಓದುಲೆ
3. ಅಳಿಯಸಂತಾನ ಕಟ್ಟಿದ ಬಗೆಟ್ ನನಲಾತ್ ತೆರಿಲೆ.

* * * * *

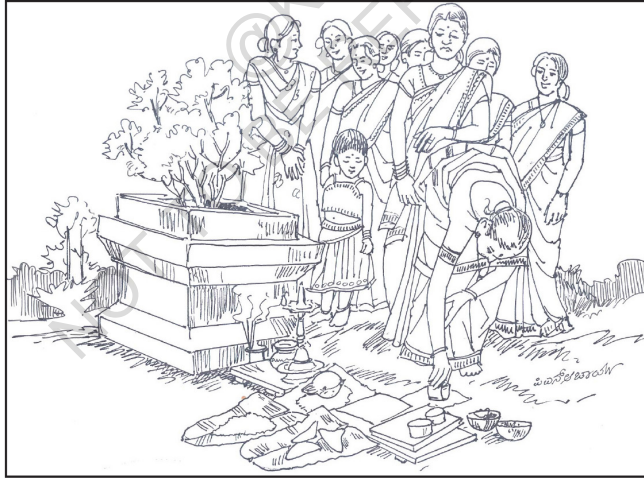
ಬೂಮಿ ದೇವಿನ ಮೀಪುನ ಪರ್ಬ ಕೆಡ್ಡಸ

ಉಳತಿಲ್:

ಪೊಣ್ಣನ್ ಅಪ್ಪೆನ ಸ್ತಾನೊಡು ದೀದ್ ಆಳೆಗ್ ಮಲ್ಲ ಮರ್ಯಾದಿ ಬೊಕ್ಕ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊರೊಂದು ಬರ್ಪಿನವು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನೆಕ್ ಇನೆಯಾದ್ ತುಳುವೆರ್ ಈ ಬೂಮಿನ್ ಪೊಣ್ಣು, ಆಳ್ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಅಪ್ಪೆ, ನಂಕ್ ಆರೊ-ರಕ್ಷಣೆ ಕೊರ್ದು ಸಾಂಕುನಾಲ್ಂದ್ ನಂಬುದೆರ್. ಪ್ರತಿಯೊರಿಯಗ್ಲಾ ಪುಟ್ಟುಡ್ಲಾ ಸಾವು ಮುಟ್ಟು ಅಮೆ ಕಳೆಪುನೆ, ಮದಿಮಲ್ ಮದೈ, ಮದಿಮೆ, ಬಯಕೆ ಇಂಚ ಕೆಲವು ಜೀವನಾವರ್ತ ಆಚರಣೆಲು ಉಲ್ಲ. ಬೂಮಿದೇವಿಗ್ಲಾ ಆ ಆಚರಣೆಲೆನ್ ಕಾಲ ಕಾಲೊಗು ಬರ್ಪಿ ಪರ್ಬೊಲೆ ಮುಕಾಂತ್ರ ನಡಪವೊಂದು ಬತ್ತದೆರ್. ಕೆಡ್ಡಸ ಬೂಮಿ ಮದಿಮಲಾದ್ ಮೀದ್ ಬರ್ಪಿನ ಪರ್ಬೊ. ಮೀದ್ ಬತ್ತದ್ ಬಂಜೊತ್ತುದು ಪೊಸ ಅಲ-ಫಲ, ದವಸ-ದಾನೊಲೆನ್ ಕೊರ್ಪಲ್. ಒರ್ಸಗೊರ ಆಲ್ ಪೊಸ ಪ್ರಕೃತಿನ್ ಸುಟಿಪುವಲ್ಂದ್ ಜನೊಕುಲೆನ ನಂಬಿಕೆ.

ಪೊನ್ನಿ ಪೊಂದು ಮಾಯಿ ಬರ್ಪುನ ಸಂದಿಕಾಲೊಡು ಬೂಮಿದ ಮಿತ್ತ್ ಪೊಸ ಪಸ್ಲ್. ಬುಳೆ ಬಾಗ್ಗೊ ಉಟರ್ನ್ ಆವೊಡ್ಲಿ ಅಂಗಲ್ಪೇ ತುಳುವೆರೆ ಕೆಡ್ಡಸ ಆಚರಣೆದ ಉದ್ದೇಸ. ಉಂದು ಪಲವಂತಿಕೆದ ಕಲ್ಪೊ. ನನ್ಯರಿ ತಿನ್ನುನು, ಬೋಂಟೆದೇರುನು, ಬೂಮಿದ ಮಿತ್ತ್ ಕೊಟ್ಟು-ಪಿಕ್ಕಾಸ್, ನಾಯೆರ್ ಊರಂದುಪ್ಪುನು ದಯಿ-ಮರಕಡ್ಲಂದೆ ಉಪ್ಪುನು. ಇಂಚ ಪ್ರಕೃತಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಲ್ಪುನವೇ ಕೆಡ್ಡಸೊದಾನಿದ ಇಸೇಸ.

ಒವ್ವೇ ಒಂಜಿ ಜಾಗ್ ಪರಪೋಕು - ಪರತಿರಿ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುನು ಅಲ್ವ ಮಾತೆರ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ದ್ ಕರಿಪುನ ಪರ್ಬೊ-ಲೇಸ್ಲೆಡ್. ಒರ್ಯೊರ್ದನ ಜಾತಿ ಧರ್ಮೊದ ಕಟ್ಟೆ-ಕಟ್ಟಿ ಗೊತ್ತಾಪುನು ಅಕ್ಲಕ್ಕೆ ಬದ್ ಕುದ್ದೊಗು ಸಾಗುನ ನಡಕೆ - ನಡಾವಳಿಲೆಡ್ಲ. ತುಳುವೆರ್ ದುಂಬುಡ್ಲಿಂಚಿಲಾ ನೆಸರ್ ದೇವರೆನ್ ಸುಗಿಪುನಕ್ಕು, ಬೂಮ್ಯಪ್ಪನ್ ಪುಡ್ಯಾಡುನಕ್ಕು. ಕಣ್ಣೆದುರು ತೋಜುನ ದೈ-ಮರ, ಗುಡ್ಡೆ, ಪದವು, ತುದೆ, ಕಡಲ್ ಮಾತಲಾ ಅಕ್ಲೆಗ್ ಪವಿತ್ರೊ. ಮುರ್ಗ ಪಕ್ಕಿ ಉಚ್ಚುಲೆನ್ ಅಕ್ಲ ನಂಬುವೆರ್.

ತನ್‌ಕ್ಕೆ ಹಿರಿ-ಪೆರಿಯಾಕ್ಕೆ ಬಗಟ್ ಮೋಕೆ, ಅಭಿಮಾನ ಬೊಕ್ಕ ಭಕ್ತಿ ದೀವೊಂದಿನೆಡ್ಲಾದ್ ತುಳು ಜನೊಕ್ಕೆಗ್ ಗುರು-ಕಾರ್ನವೆರೆ ಆರಾದನೆ, ಭೂತಾರಾದನೆ ಎರ್ಕ ಆಂಡ್.

ಆದಿಕಾಲೊಡು ನರಮಾನ್ಯಗ್ ಬೋಂಟೆ ಬುಡ್‌ಂಡ ಬೇತೆ ಕಸುಬಿಜ್ಜಾಂಡ್. ಅಲೆಮಾರಿ ಬದ್‌ಕ್ ಬುಡ್ಡು ಒಂಜಿ ಕೋಡಿಡ್ ನಿಲೆ ಉಂತಿನೆಡ್ಲ ಬೊಕ್ಕ ಬೆನ್ನಿ ಬೇಸಾಯ ಆಯನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೆಗೊ ಆಂಡ್. 'ನಮ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಕೃಷಿಕರೆಗ್ ಬೆನ್ನಿ-ಬೇಸಾಯ ಬಜೀ ಒಂಜಿ ಕಸುಬತ್ತ್, ಅವೊಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಆಚರಣೆಂಡ್' ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ ಪನ್ನೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಮುಲ್ಪದ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ನುಡಿ-ನಡಕೆ, ಪರ್ಬ-ಲೇಸ್, ಗೊಬ್ಬು-ನಲಿಕೆ ಮಾತಲಾ ಬೆನ್ನಿದ ಪದೊಲೆಡ್ಲೇ ಬುಳಿದ್ ಬೈದ್‌ಂಡ್.

ಬೆನ್ನಿಗ್ ಸಮ್ಮಂದಿಯಾದ್ ತುಳುವೆರ್ ಪಾಕೊ ಪರ್ಬೊಲೆನ್ ಕರಿಪುವೆರ್. ಇಲ್ಲೊದಿಂಜಾವುನ ಕುರಲ್ ಪರ್ಬೊ, ಪೊಸಅರಿತ ನುಪ್ಪು ಉಣ್ಣುನ ಪುದ್ವಾರ್, ಬೊಲ್ಪುದ ಪರ್ಬ ದೀಪೊಲಿ, ಬಲಿಯೇಂದ್ರ ಪೂಜೆ, ಮೀಪಿಪರ್ಬೊ, ಕಯಿಕಂಜಿಲೆ ಪೂಜೆ, ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಅರಿಬಾರ್ ರಕ್ಷಣೆ ಮಲ್ಪುನ ಪತ್ತನಾಜೆ ಉಂದು ಮಾಂತ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಉಳತಿಲ್ ದಿಂಜಿದುಪ್ಪುನ ಪರ್ಬೊಲು. ತುಳುವೆರ್ ಸೌರಮಾನ ಪದ್ಧತಿಡ್ ನಡಪುನಕ್ಲ. ಅಕ್ಲೆಗ್ ವರ್ಸೊ ಸುರು ಆಪಿನ್ನೇ ಪಗ್ಗು ತಿಂಗೊಳುಡ್ಲ (ಎಪ್ರಿಲ್). ಆ ತಿಂಗೊಳ್ಳ ಕಡೀರ ದಿನ ಬಿಸು. ಬೆನ್ನಿದ ಬೇಲೆ ಆನಿಯೇ ಸುರು. ಬೊಕ್ಕ ಬೇಸ್ತು ತಿಂಗೊಳ್ಳ ಪತ್ತೆನಾನಿ ಪತ್ತನಾಜೆ. ಮರೆಯಾಲೊಗು ಬೋಡಿತ್ತಿನ ಸೊತ್ತುಲೆನ್ ಜತನೊಡು ದೆತ್ ದೀಪುನ ಪೊರ್ತು. ಬಿಸು, ಪತ್ತನಾಜೆ, ಆಟಿ ಅಮಾಸೆ ಇಂಚಿತ್ತಿ ತುಳು ಪರ್ಬೊಲೆ ಸಾಲ್‌ಡ್ ಬರ್ಪಿ ನನೊಂಜಿ ಪರ್ಬೊನೇ ಕೆಡ್ಲಸ. ಉಂದು ಬೂಮ್ಯಪ್ಪೆನ್ ಸುಗಿಪುನ ಪರ್ಬೊ.

'ಕೆಡ್ಲಸ' ಪನ್ನಿ ಸಬ್ಬೊಗು ಪಂಡಿತೆರ್ನಕುಲು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಅರ್ತೊ ಕಟ್ಲೆದರ್. ಕೆಡ್ಲ(ಖೆಡ್ಲ) ಪಂಡ ಕಾಡಾನೆಲೆನ್ ಪತ್ಯರೆ ಮಲ್ಪುನ ಕರ್ಪು. ಕೆಡ್ಲಸೊಡು ಬೋಂಟಿನೇ ಮಲ್ಲ ಆಚರಣೆ ಅಯಿನೆಡ್ಲಾದ್ ಈ ಪರ್ಬೊಗು ಕೆಡ್ಲಸೊಂದು ಪುದರಾಂಡ್‌ಂದ್ ಕೆಲವೆರ್ ಪನ್ನೆರ್. ದುಂಬುದಕುಲು ಈ ಬೂಮಿನ್ ಪೊಣ್ಣು ಪಂಡ್ಲೆ ನಂಬುದರ್. ಅಂಚಾದ್ ಆಳೆಗ್‌ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪೊಂಚೊಳೆಗ್ ಉಪ್ಪುನಂಚ ಎಲೈಪು, ಜವ್ವನಾದಿಗ್, ಮುಪ್ಪು ಉಪ್ಪುಂಡು. ಅಯಿಕ್ ಬೋಡಿತ್ತಿಲೆಕ ಮದ್ದಲೆಮದ್ದೆ, ಮದಿಮೆ,ಬಯಕೆ ನಡಪೊಡುಂದು ತೆರಿಯೆರ್. ಬೂಮಿದ ಮಿತ್ತ್ ದೈಮರಕ್ಲ ಪೂರಾ ಇರೆತಾಳ್‌ದ್ ಬೋಳು-ಬೋಳಾದ್ ತೋಜಿನಗ ಅವು ಬೂಮಿದೇವಿ ಪಿದಯಾಪಿ ದಿನಾಂದ್ ಎನ್ನೊಂಡೆರ್. ಪೊಣ್ಣಾಯಿನ ಬೂಮಿ ಮದಿಮಾಳಾಪುನ ಈ ಪೊರ್ತುನು 'ಕೆಡ್ಲಸಾ'ಂದ್ ಲೆತ್ತೆರ್. ಪೊಣ್ಣು ಮೂಜಿ-ನಾಲ್ ದಿನ ಪಿದಯಿ ಉಪ್ಪುನವು ದುಂಬುದ ರೂಢಿ. ಈ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರೊಡು ಪೊನ್ನಿ 27ಡ್ಲ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಮುಟ್ಟಿ ನಾಲ್‌ದಿನ 'ಕೆಡ್ಲಸಾ'ದ ದಿನೊಕ್ಲಂದು ನಂಬಿಯೆರ್. ಕೇಡ್‌ದ ಆವಾಸ ಅತ್ತಂಡ ಕೆಟ್ಟ ಆವಾಸ ಪನ್ನಿ ಅರ್ತೊಡು ಕೆಡ್ಲಾಸ ಪನ್ನಿ ಪುದರ್ ಬತ್ತಂಡ್. ಅವು ಬೊಕ್ಕ ಕೆಡ್ಲಸ ಆಂಡ್‌ಂದ್ ನನ ಕೆಲವೆರ್ ಪನ್ನೆರ್.

ಪಿದಯಾಯಿ ಬೂಮ್ಯಪ್ಪೆ ಮೀದ್ ಬತ್ತಿ ಬೊಕ್ಕ ಆಳ್ ಬಂಜಿನಾಳಾದ್ ಪೊಸ ಸೃಷ್ಟಿನ್ ಕೊರ್ಪಳ್. ಅಯಿಡ್ಲ ಬೊಕ್ಕ ಬರ್ಪುನ ವಸಂತ ರುತುಡು ಈ ಪೊಸ ಸೃಷ್ಟಿ ತೋಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಬೂಮಿಗ್ ಪತ್ಯೆರಾವಂದಿ ದಿನಪಂಡ ಬಾರೀ ಬಂಜದವುಂದು ಲೆಕ್ಕ. ಆಳಿನ ಮೀಪುನ ಪರ್ಬೊ ಮಲ್ಲ ಮಿನದನೊದ ದಿನ. ಅಂಚಾದ್ 'ಕೆಡ್ಲಸ' ಪಂಡ ಬೂಮ್ಯಪ್ಪೆನ ಮೀಪುನ ಪರ್ಬೊ.

ಕೆಡ್ಡಸೊದ ಸುರೂತ ದಿನ ಇಲ್ಲಪೂರಾ ಅಡಿತ್ತದ್ ಒಚ್ಚಿದ್ ಮನರ ದೀಪೆರ್. ಅಯಿಡ್ ಬೊಕ್ಕ 'ನನ್ಯರಿ' ತಯಾರಾಪುಂಡು. ನನ್ಯರಿ ಪಂಡ ನೆಯ್‌ಮೆನೊದ ಅರಿಂದತೊರ್. ನೆಕ್ಕ್ ಅರಿ, ಕುಡು, ಕಡಲೆ, ಎಣ್ಣೆ, ಅಬರೆ, ಪದೆಂಜಿ, ಉರ್ದು-ಇಂಚ ಏಳ್ ಬಗೆತ ದಾನೊಲು ಬೋಡು. ನೆಕ್ಕ್ ಅರ್ದೊದಾತ್ ಅರಿ ಆಂಡ ಒರಿನ ಅರ್ದೊದಾತ್ ಮಾತಾ ದಾನೊಲು ಸೇರ್ದುಪ್ಪೊಡು. ಒಂತೆ ಉಪ್ಪುನೀರ್ ಬಿರಾದ್ ಅರಿತ್ತೊಟ್ಟುಗು ದಾನೊಲೆನ್ ಸೇರಾದ್ ಪೊದುತ್ತದ್ ಬೀಸ್‌ಕಲ್ಲಡ್ ಬೀಸ್‌ದ್ ಮಲ್ತಿನ ಪೊಡಿಕ್ ನನ್ಯರಿಂದ್ ಪುದರ್. ನನ್ಯರಿಗ್ ಬೆಲ್ಲ ತಾರಾಯಿ ಸೇರನಗ ಎಡ್ಡೆ ರಿತಿ ಬರ್ಪುಂಡು. ಪೊರಿ ಅತ್ತಂಡ ಬಾರೆದ ಪಂದ್ ಬಿರಾಂಡ ನನಲಾತ್ ರಿತಿ. ಕೆಲವು ಕಡೆಟ್ ಬಜೀ ಅರಿನ್ ಮಾತ್ರ ಪೊದುತ್ತದ್ 'ಅರಿತ್ತಪೊಡಿ' ಮಲ್ತೆರಡ ನನಕೆಲವೆರ್ ಅರಿ ಬೊಕ್ಕ ಕುಡು ರಡ್ಡೇ ದಾನೊಲೆನ್ ಪೊಡಿ ಮಲ್ತದ್ ದೀಪೆರ್, ನೆನ್ 'ಕುಡ್ವರಿ' ಪನ್ಪೆರ್. ಕುಡ್ವರಿ ತಿಂದಂಡ ಎಲು ಗಟ್ಟಿ ಆಪುಂಡು ಪನ್ನಿ ನಂಬೊಳಿಗೆ ಉಂಡು.

ಕೆಡ್ಡಸದಾನಿ ಜಾಲ್‌ಗ್ ಅಂಬಿ ಅಡಿತ್ತದ್ ನಿರೆಲಿತ್ತಿನಲ್ಲ ತೊಳಸಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬರಿಟ್ ಬೂಮ್‌ಪ್ಪೆನ ಪೂಜೆಗ್ ಅಟ್ಟಣೆ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಉರುಂಟಾದ್ ಅತ್ತಂಡ ಚೌಕಾಕಾರೊಡು ಸೇಡಿ ಮಣ್ಣಡ್ ಅತ್ತಂಡ ಬೊನ್ನೊ ಬಿರ್ಕ್‌ದ್ ಅಯಿತ ಮಿತ್ತ ತಡ್ವೆ ದೀದ್ ಬಾರೆದ ಕೊಡಿ ಇರೆಟ್ ನನ್ಯರಿ ಬಳಸುವೆರ್. ಕೈತಲ್ ಒಂಜಿ ಮಡಿ ಕುಂಟು, ಗೆಜ್ಜೆಕತ್ತಿ, ಪಜಿಮಡಲ್‌ದ ಸೀಂಕ್, ಸೀಗ, ಬಾಗದ ಕೆತ್ತೆ, ಸರೊಳಿ, ಎಣ್ಣೆದರಿಯ ದೀಪೆರ್. ಕದಿಕೆ ಪಂತಿದ ಸೂಡಿಡ್ ಎಣ್ಣೆದರಿಯಡ್ ಎಣ್ಣೆ ದೆತ್ತದ್ ಮೂಜಿ ಸರ್ತಿ ನೆಲಕ್ ಬುಡ್ಡು ಮೀದ್ ಬರ್ಯರೆಗ್ ಎಣ್ಣೆ ಬೂಳ್ಳ ಕೊರ್ದು ಕೈಮುಗಿದ್ ಇಲ್ಲದಕ್ಲೆಗ್ ಮಾತ ನನ್ಯರಿ, ಗೋಳಿದ ಗಟ್ಟಿ ಪಟ್ಟುವೆರ್. ಬದನೆ ಬೊಕ್ಕ ನುರ್ಗೆ ಬಿರಾದ್ ಕೊದ್ದೆಲ್ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಗುಜ್ಜೆ ಆಜಾದ್, ಅಬರೆದ ಗಸಿ ಮಲ್ತದ್ ಉಣ್ಣೆರ್. ರಾತ್ರೆಡ್ ಅರಿಕಡೆಡ್ ಅಡ್ಡೆ ಮಲ್ಪೊಡುಂದು ವಾಡಿಕೆ. ಉರ್ದುದ ದೋಸೆ, ಪೇರಡ್ಡೆ ಅತ್ತಡ ರೊಟ್ಟಿ, ಸೀಯನ, ಚೀಪೆತಿನಸ್ ಉಪ್ಪೊಡು. ಬೊಲಂತೆರಿದ ರೊಟ್ಟಿ ಪತ್ತಾದ್ ಅವೆನ್ ತುಂಡು ತುಂಡು ಮಲ್ತದ್ ಸೀಯನೊಗು ಪಾಡ್ಯೆರಡ ಅವು ರೊಟ್ಟಿ ಪಾಯಸ ಆಪುಂಡು. ಅರಿ ಕಡೆಯರ ತಿಂಡಿಮಲ್ಪರೆ ಆಂಜೆನಕ್ಲೆಲಾ ಸೇರೊನ್ಪೆರ್. ಕೆಡ್ಡಸ ಬರ್ಪುನೆಗ್ ಪತ್ತೆ ದಿನೊಕು ದುಂಬೇ ಊರುದ ಬೂತ ಕಟ್ಟುನ ನಲ್ಲೆದಕ್ಲೆ ಗುರ್ಕಾರೆ ಕೆಡ್ಡಸ ಪತ್ತುನ ದಿನೊತ ಬಗೆಟ್ ಊರ್ದಕುಲೆಗ್ ಪೊಂಬು ಕೊರ್ದು ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಕೆಡ್ಡಸೊದ ಬೋಂಟೆಗ್ ಲೆಪ್ಪು ಕೊರ್ಪುನ ರಿವಾಜಿ ಉಂಡು.

ನಡು ಕೆಡ್ಡಸದಾನಿ ಬೋಂಟೆ ದೇರುನ ರೂಢಿ. ಮಾರಾಜೆರೆ ಕಾಲೊಡ್ವಲಾ ಉಂಡು. ಸುದೆಬರಿತಿಲ್ಲಾಲ್ ಆಂಜೆನಕ್ಲೆ ನೀರ ಬೋಂಟೆಗ್ ಪೋಪಿನಲಾ ಉಂಡು. ಗಾಳಪಾಡ್, ಬಲೆ ಬೀಜ್‌ದ್ ಮೀನ್ ಪತ್ತುವೆರ್. ತೋಡುದ ಬರಿಟ್ ಕಲ್ಲದೆಂಜಿ, ಏಮೆಳೆನ್ ಪತ್ತುವೆರ್. ಕೆಲವೆರ್ ಮುಂಡೋವು ಬಲ್ಲೆಡ್ ದೆಂಗ್‌ದಕುಲ್ಲತ್ತಿ ಕುಂಡಕೋರಿ (ಪುಂಡದೆ)ಗ್ ಉರುದೀದ್ ಕೆರ್ದ ಸಾರ್ ಮಲ್ಪುವೆರ್.

ಕೆಡ್ಡಸೊಗು ಊರುಡು ಹೆಚ್ಚಾದ್ ಕೋರ್ದಟ್ಟ ನಡಪುಂಡು. ನೆಕ್ಕ್ ಕೆಡ್ಡಸೊದ ಕಟ್ಟಂದೇ ಪುದರ್. ಕೋರ್ದಟ್ಟದ ಮಲ್ತೆರ್ ತನ್‌ಕ್ಲೆ ಸಾಂಕಿನ ಉರಿಯೆ, ಮೈಪೆ, ಕೆಮ್ಮೆರೆ, ಕಬೊಳ್ಲೆ, ಪಂಚೊನಿ, ಇಂಚಿತ್ತಿ ಜಾತಿ ಕೋರಿಲೆನ್ ಕೋರ್ದಕ್ಕಟ್ಟದ ಕಲಕ್ ಕನತ್ತದ್ ಕಟ್ಟುವೆರ್. ಕೋರಿ ಕಾದಂಡ ಯಜಮಾನ್ಯಗ್ ಐಸರ್. ಗಮ್ಮತ್ತದ ಉಸರ್ ಊರ್ದ ಅಡ್ಡಡ್ ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ದ ಕಬಡ್ಡಿ, ಕುಟ್ಟಿದಾನೆ. ತಪ್ಪಂಗಾಯಿ, ಪಳ್ಳಿಪತ್ತು, ಲಗೋರಿ, ತಾರಾಯಿ ಕುಟ್ಟುನೆ-ಇಂಚಿತ್ತಿ ಗೊಬ್ಬುಲೆನ್ ಗೊಬ್ಬುವೆರ್. ಪೊಂಜೊವು ಜುಬುಲಿ ಗೊಬ್ಬುವೆರ್.

ಕೆಡೆಸೊದ ಮೂಜೆನಾನಿ ಅತ್ತಂಡ ನಾಲೆನಾನಿ ಮೈಲೆಕಳೆದ್ ಮೀದ್ ಬತ್ತಿನ ಬೂಮಿ ದೇವಿನ್ ಎದ್ದೊನ್ನ ಪೂಜೆ ನಡಪುಂಡು. ದುಂಬುನಾನಿ ಗುರ್ತಮಲ್ದಿನ ಪೂಜೆದ ಜಾಗೆನ್ ಕುಡೊರ ಅಡಿತ್ತದ್ ಸುದ್ದೊಮಲ್ಪುವೆರ್. ಮೀದ್ ಮಡಿಸುತ್ತಿನ ಮುತ್ತೇಸಿ ಪೊಣ್ಣಲು ಸರೊಳಿ ತಪ್ಪುದ ಏಳ್ ಇರೆ, ಏಳ್ ಕುಕ್ಕುದಿರೆಲೆನ್ ಪಡ್ವೊದಿಕ್ಕುಗ್ ಕೊಡಿ ಬರ್ಪುಲೆಕ ಸಾಲಾದ್ ದೀಪೆರ್. ಸೀರೆ, ರವಕೆದ ಕಣ, ಬಚ್ಚರೆ ಬಜ್ಜೆಯಿ. ಕುರ್ದಿನೀರ್ (ಮಂಜೊಳ್ಗ್ ಸುಣ್ಣ ಬಿರಾದಿನ ನೀರ್) ಮಂಜಲ್ದ ಪೊಡಿ, ತಾರಾಯಿದ ದನಿಯ ಪೇರ್, ಐನ್ ಕದಿಕೆ ಪಂತಿದ ಕೊಡಿ, ಕಂಗ್‌ದ ಸೋಂಗೆಡ್ ಮಲ್ದಿನ ಚೆಯ್‌ದ ಮಿತ್ತ್ ಒಂಜಿ ಮೂರಿಡ್ ನೀರ್ ದೀದ್ ನಡುಟೊಂಜಿ ಮಣೆದೀಪೆರ್. ಕೈತಲೇ ತುಡಾರ್, ಕರ, ಕನ್ನಡಿ, ಕುಪ್ಪಿದ ಕಾಜಿ, ಕುಂಕುಮ, ತಾರಾಯಿದೆಣ್ಣೆ, ಬರ್ಚನೆಲೆನ್ ದೀಪೆರ್. ಈತ್ ಅಟ್ಟಣೆ ಆಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಕುರ್ದಿನೀರ್‌ನ್ ಸುತ್ತಲ ಪಾರಾದ್, ಮಂಜೊಲು, ಕುಂಕುಮೊನು ನಿಲಕ್ ಬಿರ್ಕ್‌ದ್ ಕದಿಕೆ ಪಂತಿದ ಸೂಡಿಡ್ ಪೇರ್‌ದತ್ತದ್ ನಿಲಕ್ ಬುಡ್ಬೆರ್. ಮದಿಮಾಲಾಯಿನ ಬೂಮಿದೇವಿ ನಾಲ್ವೀರ್ ಮೀದ್ ಬತ್ತದ್ ಬಂಜೊತ್ತುದು ಬುಳೆಬಾಗ್ಯೊ ಕೊರೊಡುಂದು ಸುಗಿತೊಂದು ಆಲೆನ್ ಇಲ್ಲೊದುಲಯಿ ಲೆತೊನು ಬರ್ಪಿ ಕಿರಿಯೊ ಮೂಲು ನಡಪುಂಡು.

ಈತೊರ್ತುಗು ಇಲ್ಲೊದುಲಯಿ ಅಟಲ್ ಆದುಪ್ಪುಂಡು. ಕೊಡಿ ಇರೆಟ್ ನುಪ್ಪು-ಕಜಿಪು ಇಸೇಸ ತಿನಸ್‌ಲಿತ್ತಂಡ ಅವೆನ್ ಬಲಸ್‌ದ್ ಒಂಜಿ ಮಣೆತ ಮಿತ್ತ್‌ದೀದ್ ಕೈತಲೊಂಜಿ ದೀಪ ಪೊತ್ತಾದ್ ಬೂಮ್ಯಪ್ಪೆಗ್ ನೀಟೋಪ ಅಡ್ಡ ಬೂರ್ಪು ಸಂಪೊತ್ತು, ಸಂತಾನ ಬೊಕ್ಕ ಸಮೃದ್ಧಿಗಾದ್ ಸುಗಿಪು ಸಂದಾವೆರ್. ಕೆಲವು ಕಡೆಟ್ ರಾತ್ರೆ ಗುರು-ಕಾರ್ನವೆರೆಗ್ ಬೊಕ್ಕ ದೈವೊಳೆಗ್ ಅಗೆಲ್, ತಂಬಿಲ ಕೊರ್ಪುನ ಕಿರಮ್ಮೊಲಾ ಉಂಡು. ಬೊಕ್ಕ ಕೆಲವು ಜಾಗೆಲೆಡ್ ಬೂತಕೋಲ ಉಪ್ಪುಂಡು. ದೇವಸ್ತಾನೊಳೆಡ್ ವಿಸೇಸವಾಯಿನ ಪೂಜೆಲೆನ್ ನಡಪಾವೆರ್.

ಪೊಸ ಪದಕುಲೆನ ಪೊಲಬು

ಪರಪೋಕು - ಜಾನಪದ
 ಪರತಿರಿ - ಪರಂಪರೆ
 ಪುರಪು - ಸಂಸ್ಕೃತಿ
 ಪತ್ತನಾಜೆ - ಪಗ್ಗು ತಿಂಗೊಳುದ ಪತ್ತನೆ ದಿನ
 ನೆಯ್‌ಮೆ - ಮೆತ್ತನೆ
 ಸೀಯನೊ - ಪಾಯಸೊ
 ಚೆಯ್ - ತೆರಿಯೆ
 ಮೂರಿ - ಮಣ್ಣೊದ ಕಲಸೊಪಾತ್ರೆ
 ಕಾರ್ನವೆ - ಗುರುಹಿರಿಯೆ
 ಮನರ - ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟೆ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ಕ ಕೊರ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚಿಟ್ಕಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ:

1. ಆದಿ ಕಾಲೊದ ನರಮಾನ್ಯನ ಕಸುಬು ದಾದ?
2. ಕೆಡ್ಡಸೊದ ಇಸೇಸ ತಿನಸ್ ಎಂಚಿನ?
3. ಬೂಮಿ ಪೂಜೆನ್ ಮಲ್ಪುನಕುಲೇರ್?
4. ಕೆಡ್ಡಸ ಏಪ ಬಪುಂಡು?
5. ಬೂಮಿಗ್ ಎಣ್ಣೆ ಬುಡ್ಪುನೆ ದಾಯೆ?
6. ತುಳುವೆರೆನ ಸಂಸ್ಕೃತಿನ್ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಂದ್ ದಾಯೆ ಪನ್ನೆರ್?
7. ಬೋಂಟೆ ಮಲ್ಪುನ ಸರಿಯತ್ತ್ ದಾಯೆ?
8. ತುಳುವೆರೆನ ಪೊಸ ವರ್ಸೊ ಏಪ ಸುರು ಆಪುಂಡು?
9. ಆದಿಕಾಲೊದ ತುಳುವೆರ್ ದೇವೆರ್‌ಂದ್ ಪಂಡಿನೆ ಏರೆನ್?
10. ಗುರು ಕಾರ್ನವೆರ್ ಪಂಡ ಏರ್?

II ಮುಲ್ಕ ಕೊರ್ತಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ವಿವರವಾದ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ:

1. ಕೆಡ್ಡಸ ಪನ್ನಿ ಸಬ್ಬೊಗು ಪಂಡಿತೆರ್‌ನಕುಲು ಎಂಚ ಅರ್ತೊ ಕಟ್ಪೆದರ್?
2. ಕೆಡ್ಡಸೊದ ಮೂಜನೇ ದಿನೊ ಬೂಮಿದೇವಿ ಪೂಜೆಗ್ ದೀಪುನ ಸೊತ್ತುಲು ದಾದ? ಎಂಚಿನ ನಂಬಿಕೆಡ್ ಆ ಸೊತ್ತುಲೆನ್ ದೀಪೆರ್?
3. ನರಮಾನ್ಯಗ್ ಪೊನ್ನಿದ್ ತಿಂಗೊಳುಡು ಬೂಮಿದೇವಿ ಪಿದಾಯಿ ಆಪಲ್ ಪನ್ನಿ ಕಲ್ಪ ದಾಯೆಗಾದ್ ಬತ್ತಂಡ್?
4. ತುಳುವೆರ್ ಆಚರಣೆ ಮಲ್ಪಿನ ಪರ್ಬೊಲು ಒವು ಮಾತ? ಅವು ಏಪೇಪ ಬಪುಂಡು?

III ಮುಲ್ಕ ಕೊರ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆಗ್ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಲೆ:

1. ನನ್ಯರಿ(ಕುಡ್ವರಿ) 2. ನೀರ ಬೋಂಟೆ 3. ಕೋರ್ದಟ್ಟು 4. ತಾರಾಯಿ ಕುಟ್ಟುನೆ
5. ರೊಟ್ಟಿ ಪಾಯಸ.

IV ಬುಡ್ಡು ಪೋಯಿ ಜಾಗೆ ಖರ್ಚಿ ಮಲ್ತ್ ಬರೆಲೆ:

1. ಕೆಡ್ಡಸದ ಮೂಜೆನಾನಿ ಗುರ್ತೊ ಮಲ್ಪಿನ ಜಾಗೆಡ್ ಏಳೇಳ್ _____ ಬೊಕ್ಕ _____ ಇರೆಕುಲೆನ್ ದೀಪೆರ್.
2. ಕೆಡ್ಡಸೊದ ಸುರುತ ದಿನ ನಿಲಕ್ _____ ಬುಡ್ವೆರ್, ಆಕೇರಿ ದಾನಿ _____ ಬುಡ್ವೆರ್.
3. ಕೆಡ್ಡಸೊದಾನಿ _____ ಬೊಕ್ಕ _____ ಪಾಡ್ಡ್ ಕೊದ್ದೆಲ್ ಮಲ್ಪೊಡು.
4. ತೊಳಸಿಕಟ್ಟಿದ ಬರಿಟ್ _____ ಅತ್ತಂಡ _____ ಆಕಾರೊಡು ರಂಗೋಲಿ ಪಾಡ್ವೆರ್.
5. ಕೆಡ್ಡಸೊದಂಚನೆ _____ ಬೊಕ್ಕ _____ ಬೂಮಿಗ್ ಸಮ್ಮಂದವಾಯಿನ ಪರ್ಬೊಲು.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತ ಕೂರ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಬುಡ್ಡದ್ ಬರೆಲೆ:

ಬದ್ಕುದುದ್ದೊಗು, ಬೂಮ್ಯಪ್ಪೆ, ಕುಡ್ವರಿ, ಕೋರ್ದಟ್ಟ, ನಿರೆಲೆತ್ತಿನಲ್ಪ, ಈತೂರ್ತುಗು.

II ಮುಲ್ತ ಕೂರ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಗಳಸದ್ ವಾಕ್ಯೊ ಮಲ್ಪುಲೆ:

ಮನರ, ಕಾದುನೆ, ಮರ್ಲ್, ಅಟಲ್, ಮಡಿ.

III ಮುಲ್ತ ಕೂರ್ತಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆನ್ ಎದ್‌ರ್ ಪದೊ ಬರೆಲೆ:

ಮಯಿಲೆ, ಪೆರಿಯಾಕುಲು, ಪೊಡಿ, ಉಲಯಿ, ದುಂಬುದ.

IV ಮುಲ್ತ ಕೂರ್ತಿನ ವಾಕ್ಯೊಲೆಡ್ ಬರ್ಹಿ ನಾಮ ವಿಶೇಷಣ ಬೊಕ್ಕ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣ ಪದೊಕುಲೆನ್ ಪೆಜಿದ್ ಬರೆಲೆ:

1. ಬೋಂಟೆ ಬಾರಿ ಬಿಸ್‌ಡ್ ದೇರ್ಯೆರ್.
2. ಮುತ್ತೇಸಿ ಪೊಂಜೊವು ಬೂಮಿ ಪೂಜೆ ಮಲ್ಪುವೆರ್.
3. ಕೆಡ್ಡಸ ತುಳುವೆರೆನ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಆಚರಣೆ.
4. ಕೆಡ್ಡಸೊದಾನಿ ಮಾತೆರ್ಲ ಬಂಜರ ಉಂಡೆರ್.
5. ಬೂಮಿ ಪೂಜೆಗ್ ಕುಪ್ಪಿದ ಕಾಜಿ ದೀವೊಡು.
6. ಇಲ್ಲ ಅಡಿತ್‌ದ್ ಒಚ್ಚಿದ್ ಮನರ ದೀಪೆರ್.

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ನಿಕ್ಲೆ ಇಲ್ಲಾಲ್ ಕೆಡ್ಡಸ ಎಂಚ ಆಚರಣೆ ಮುಲ್ಪುವೆರ್‌ಂದ್ ಅಮ್ಮಡ ಕೇಂಡ್‌ದ್ ಬರೆಲೆ.
2. ಬೂಮಿ ದೇವಿಗ್ ದಾಯೆಗಾದ್ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾವೊಡು.
3. ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆದ ಉಳಮರ್ಮ ಕೆಡ್ಡಸೊದ ಆಚರಣೆಡುಂಡುಂದು ಎಂಚ ತೆರಿಯೊನೊಲಿ.
4. ಸೀಗೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಕೊಂತಿ ಪೂಜೆ, ಗುಳ್ಳವ್ವನ ಹಬ್ಬ - ಈ ಬಗೆಟ್ ತೆರಿಯೊನ್ನೆ.

* * * * *

ದೈವಾರಾದನೆ

ಉಳಿತೀರ್:

ಈ ಲೋಕುನು ದೇವೆರ್ ಸುಟಿತದೇರ್‌ಂದ್ ಜನಕಲೆನ ನಂಬೊಲಿಗೆ. ಅಂಚನೆ ದೇವೆರ್ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಸಗ್ಗಿಯಾಂಡ ಬೇತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಯ ದಿಂಜ ಸಗ್ಗಿಲು ಈ ಲೋಕೊಡುಲ್ಲಂದ್ ಜನಕುಲು ನಂಬುವೆರ್. ಅಂಚಿನ ಸಗ್ಗಿಲೆಡ್ ಬೂತೊಲೆಲಾ ಒಂಜಿ ಜಾತಿಗ್ ಸೇರ್‌ನವು. ಬೂತೊಲು ಪಂಡ ಜನೊಕುಲೆಗ್ ಕೇಡ್ ಮಲ್ಪುನ ಸಗ್ಗಿಲುಂದ್ ಬೇತೆ ಕೋಡಿದಕ್ಲ ದೂರೊಗ್ ದೀಯೆರ್‌ಂಡ ತುಳುನಾಡ್ ಜನಕುಲು ಬೂತೊಲೆನ್ ಕಾರ್ನಿಕದ ಸಗ್ಗಿಲುಂದು ನಂಬುದು ಅವೆನ್ ದೈವೊಲುಂದು ಪನ್ನೆರ್. ಅಗೆಲ್, ತಂಬಿಲ, ಕೋಲ ಇಂಚಿನ ಆಚರಣೆ ನಡಪದ್ ಆರಾದನೆ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ದೈವಾರಾದನೆ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ವಿಂಚಿ ನಡತ್ ಬತ್ತಿ ಒಂಜಿ ಪುರಪು. ದೈವಾರಾದನೆದ ಬಗೆಟ್ ತುಳುನಾಡ್ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಕಲ್ಪರವುಡು ದಾಖಲೆ ಉಂಡು. ಕ್ರಿ.ಶ 1499ದ ಕಾಪುದ ಕಲ್ಪರವು, ಕ್ರಿ.ಶ 1512ಡ್ ಬರೆತಿನ ಉದ್ಯಾವರದ ಕಲ್ಪರವುಡು ದೈವಾರಾದನೆದ ಬಗ್ಗೆ ತೆರಿಡ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯೊಡ್‌ಲಾ ದೈವಾರಾದನೆ ಉಂಡು.

ನಮ್ಮ ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಒರ್ಮೆಲಾ ಸಾರ ನಮೂನೆದ ಬೂತೊಲೆನ ಆರಾದನೆ ನಡಪುಂಡು. ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಎಕ್ಕಾರ್‌ಡ್ ನಡಪುನ ಬಾರಿ ಗೌಜಿದ ನೇಮನ್ ತೂವೆರೆಗ್ ಜೋಕ್ಷೆನ್ ಲೆತೊಂದು ಅಜ್ಜೆರ್ ಪೋಯೆರ್. ಕೋಲದ ರೀತಿ, ಕಟ್ಟಾಕಟ್ಟೆ, ದುತ್ತೈತ, ರಂಗ್, ಪದ್ವೈ, ಬಂಗಾರ್‌ದ ಬಗೆಟ್ ಸಾರ ಸವಾಲ್‌ಲೆನ್ ಅಜ್ಜೆರ್ ಜೋಕುಲು ಕೇಂಡೆರ್. ಅಯಿಕ್ ಅಜ್ಜೆರ್ “ನಿಕ್ಕೆ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಎಂಕ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಪು ತೀರಂದ್, ನಮ ಬೂತಕಟ್ಟುನ ಸುಬ್ಬ ಪರವಡನೇ ಕೇನ್‌ಗ” ಪಂಡ್ ಸುಬ್ಬ ಪರವನ ಕೈತಡೆ ಬತ್ತೆರ್. ಜೋಕುಲು ಕಿರಣ್, ಮಾನಸ, ಸುಮಂತ ಬೊಕ್ಕ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ಅಜ್ಜೆರೆನ ಬೆರಿಯ ಪಾರ್‌ಬತ್ತೆರ್ ಸುಬ್ಬ ಪರವಗ್ ಸುತ್ತರ್ ಪಾಡ್ಯರ್. ಕುಲ್‌ದಿನ ಸುಬ್ಬ ಪರವೆ ಲಕ್ಕುದುಂತುದು ಅಜ್ಜೆರ್ಗ್ ಸೊಲೈ ಸಂದಾದ್ ಕುಲ್ಲೆರೆ ಪಂಡೆ. ಅಜ್ಜೆರೆನ ಜತೆಟ್ ಜೋಕುಲೆಲಾ ಕುಲ್ಯ. ಜೋಕ್ಷೆನ ಅಂಗಲಪ್ಪುನು ಸುಬ್ಬ ಪರವಡ ಅಜ್ಜೆರ್ ಪಂಡೆರ್.

ಅಜ್ಜಿರ್: ಈ ದೈವಾರಾದನೆದ ಪಿರಪುನು ಒಂತೆ ತೆರಿಪಾವರ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ದೇವರೆನ್ ನಂಬಿನಕ್ಕೇ ಇಂಬು ಕೊರ್ಪುನ ಸಗ್ಗಿಲಾದ್ ದೈವೊಲುಲ್ಲ. ಜೋಕುಲೆಗ್ ಕೇನುನ ಅಂಗಲಪ್ಪು ಉಪ್ಪುನಗ ಎಂಕ್ ಪನ್ನಿನೆಕ್ ದಾನೆ?

ಅಜ್ಜಿರ್: ದೈವೊಲೆನ ಆರಾಧನೆ ತುಳುನಾಡ್ಡ್ ವಾವಾ ರೀತಿಡ್ ನಡತೊಂದುಂಡು?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ದೈವೊಲೆನ ಆರಾಧನೆ ತುಳುನಾಡ್ಡ್ ಅಗೆಲ್, ತಂಬಿಲ, ಕೋಲ, ನೇಮ, ಬಂಡಿ, ಮೆಚ್ಚಿ, ಜಾಲಾಟ, ದೇಯಿ ನಲಿಕೆ ಈ ರೀತಿಡ್ ಪೂರಾ ನಡತೊಂದುಂಡು.

ಕಿರಣಿ : ದೈವೊಲೆನ ಆರಾಧನೆಗ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಪುದರ್ ದಾಯೆಗಾತ್ರ ಬತ್ತಂಡ್.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಎಲ್ಯ ರೀತಿದ ಆರಾಧನೆ ಪಂಡ ಅಗೆಲ್. ಕೋರಿದ ಕಜಿಪು ಬೊಕ್ಕ ನುಪ್ಪು ಮಲ್ತದ್ ಎಡೆದೀದ್ ಕೈಮುಗಿದ್ ಆರಾಧನೆ ಮಲ್ಪುನ ಆರಾಧನೆಗ್ ಅಗೆಲ್ ಪನ್ನೆರ್. ಪೊರಿ ಬೊಕ್ಕ ಬೊಂಡ ಬಲಸ್ ದ್ ಪೂಜೆ ಸಂದಾಂಡ ಅವು ತಂಬಿಲ. ಬೂತಕಲಾವಿದ್ ಬೂತದ ದುತ್ತೈತ ಆದ್ ಅದಲ ಪಾಡ್ ಅಣಿಕಟ್ಟೊಂದ್, ಪಾಡ್ ಪಂಡ್, ನಲಿಕೆ ನಲ್ತದ್ ಕೂಡ್ತಿನ ಜನಮಾನಿಲೆಗ್ ಅಬಯ ಕೊರ್ಪಿನ ಮಲ್ಲ ಆಚರಣೆನೇ ಕೋಲ. ಉಂದೆನ್ ನೇಮಂದಾಲಾ ಪನ್ನೆರ್. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಬೂತನೇಮೊಡು ದೈವಕಲಾವಿದ್ ಬಂಡಿಡ್ ಕುಲ್ಲು ಪೊಯೆರೆಗಿತ್ತಂಡ ಅವೆನ್ ಬಂಡಿಂದ್ ಪನ್ನೆರ್. ಉಳ್ಳಾಲ್ತಿ ದೈವೊದ ನೇಮೋನೇ ಮೆಚ್ಚಿ. ರಡ್ಡ್ ಮೂಜಿದಿನ ಪೊಡ್ಕದಾಂತೆ ನಡಪುನ ನೇಮೋಗ್ ಜಾಲಾಟ ಅತ್ತಂಡ ದೇಯಿನಲೆಂದ್ ಪುದರ್. ಗೆಂಡೊದ ರಾಸಿದ ಮಿತ್ತ ನಲೆ ನಲಿಪುನ ದೈವೊ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ. ಈ ದೈವೊದ ಕೋಲೊನು ಒತ್ತೆ ಕೋಲ ಪನ್ನೆರ್. ನೆನ್ನ ಎಂಕುಲತ್ತ ಮಲವೆರ್ ಕಟ್ಟುವೆರ್.

ಮಾನಸ: ಕೋಲದ ಪೊರ್ತುಡು ಪಾಡ್ ಪನ್ನೆರತ್ತೆ? ಈ ಪಾಡ್ ಪಂಡದಾದೆ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಪಾಡ್ ನೋಲು ದೈವೊಲೆನ ಪುಟ್ಟು ಪುರಪು, ಅವ್ ಬಲತ್ತಿನ ರೀತಿ, ಊರಿನ ನಿಲೆ, ಬೊಕ್ಕ ತೋಜಾಯಿನ ಕಾರ್ನಿಕೊಲೆನ್ ಪುಗರುನಂಚಿನ ಕತೆಕುಲು. ಉಂದೆನ್ ಪದತ ರೂಪೊಡು ಪನ್ನೆರ್.

ಸ್ತೂರ್ತಿ: ಬೂತಾರಾದನೆಡ್ ಪಾಡ್ ಪನಿಯರೆ ಐತನೇ ಆಯಿನ ಪೊರ್ತುಂಡೆ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಅಂದ್ ಸುರುಕು ಎಣ್ಣೆ, ಬೂಳ್ಕ ದೆತೊನ್ನಗ, ಮೀದ್ ಬತ್ತದ್ ಕೋಲ ಕಟ್ಟರೆ ಅಟ್ಟನೆ ಮಲ್ಪುನಗ, ಅಂಚಿನೇ ಅಣಿ ಕಟ್ಟನಗ, ಮುಗ ಏರ್ಕ್ಕಗ, ಬೊಕ್ಕ ಅತ್ತಾರ್ಲೆನ್ ಪತ್ತೊನ್ನಗ ಬೂತ ಕಟ್ಟುನಾಯನ ಪಾಸಡಿದಕ್ ಪಾಡ್ ಪನ್ನೆರ್.

ಅಜ್ಜಿರ್: ದೈವೊಲೆಡ್ ವಾ ನಮೂನೆದ ದೈವೊಲುಲ್ಲ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ದೈವೊಲೆನ್ ಪಂಡಿತೆರ್ಕ್ಕು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಅಜಲ್ ಮಲ್ತದರ್. ನರಮಾನ್ಯರಾದ್ ಪುಟ್ಟದ್ ತಂಕಮೆರೆದ್ ಸತ್ಯತಾದಿಡ್ ನಡತಿನಕ್ಕೇ ಕಾತಿನಂಚಿನ ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯರ್, ಕಲ್ಕುಡ ಕಲ್ಕುರ್ತಿ, ಕೊಡ್ಡಬ್ಬ ತನ್ನಿಮಾನಿಗ, ಕೊರಗಜ್ಜಿ, ಬೊಬ್ಬರ್ಯ ಇಂಚಿನಕ್ಲು ಒಂಜಿ ಅಜಲ್ ಗ್ ಸೇರ್ವರ್. ನೆಟ್ಟ್ ಅರಸು ಬಳ್ಳಾಲೆರ್ ದೈವೊಲಾದಿತ್ತಂಡ ಅಕ್ಲೆನ್ ಉಳ್ಳಾಕ್ಲು - ಉಳ್ಳಾಲ್ತಿದ್ ಆರಾಧನೆ

ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಉಂದತ್ತಾಂದೆ ದೇವೆರೇ ದೈವದ ಒರುಟು ಬತ್ತೆದ್ ಆರಾಧನೆ ಕೈಕೊನುನಲಾ ಉಂಡು. ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ, ಜಟಾದಾರಿ ಲೆಕ್ಕಿಸಿರಿ, ಜುಮಾದಿ, ಚಾಮುಂಡಿ, ಗುಳಿಗೆ ಮೊಕುಲು ಪೂರಾ ಈ ಸಾಲ್‌ಗ್ ಸೇರುನಕ್ಲ. ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಮುರ್ಗೊಲೆನ್ ದೈವದ ರೂಪೊಡು ಆರಾಧನೆ ಮಲ್ಪುನಲಾ ಉಂಡು. ಪಂಜುರ್ಲಿ, ಪಿಲಿಬೂತ, ಮೈಸಂದಾಯೆ, ಕಂಬೆರ್ಲ, ಬೂತನಾಗೆ ಉಂದು ಮಾತ ಈ ಜಾತಿದ ದೈವೊಲು. ಈತೆ ಅತ್ತಂದೆ ಒಂಜೊಂಜಿ ಊರುಡು ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಊರ್ದ ದೈವೊಲ್ಲಾ ಉಲ್ಲ. ಶಿರಾಡಿ ಬೂತ, ದಾಲ್ಸಾರಾಯೆ, ದುಗಲಾಯೆ, ನೆಕ್ಕಿಲಾಯೆ ಉಂದು ಪೂರಾ ಊರ್ದ ಪುದಾರ್‌ಡ್ ಉಂಡಾಯಿನ ಬೂತೊಲು. ಈ ದೈವೊಲೆಗ್ ಸೀಮೆದ ದೈವೊಲು, ಮಾಗಣೆ ದೈವೊಲು, ಗ್ರಾಮದ ದೈವೊಲು, ಗುತ್ತುದ ದೈವೊಲು ಬೊಕ್ಕ ಕುಟುಮೊದ ದೈವೊಲುಂದು ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಮಟ್ಟೊಡು ನೇಮ ಆಯನ ನಡಪುಂಡು. ಸೀಮೆ ಮಾಗಣೆದ ದೈವೊಲೆನ ನೇಮ ನಡಪುನವುಲು ದಿಂಜ ಬೂತೊಲೆಗ್ ಕೋಲ ಆಪುಂಡು. ನೆಟ್ಟ್ ಜನೊಕುಲೆನ ನಂಬೊಳಿಗೆದ ಮಲ್ಲ ದೈವೊಲೆನ್ ರಾಜನ್‌ದೈವೊಂದು ಪನ್ನೆರ್. ಒಂಜೊಂಜಿ ಕಡೆಟ್ ಒಂಜೊಂಜಿ ಬೂತೊಲು ರಾಜನ್‌ದೈವೊಲಾಪ.

ಮಾನಸ: ಕೋಲೊಡು ಬೂತ ಕಟ್ಟುನಕ್ಲ ಎರೇರ್?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಪರವೆರ್, ಪಂಬದೆರ್, ನಲಿಕೆದಕ್ಲ ಬೂತ ಕಟ್ಟುವೆರ್ ನಲಿಕೆದಕ್ಲೆಗ್ ಪಾಣಾರನಕುಲುಂದಲಾ ಪನ್ನೆರ್. ಕೇರಳಡ್ ಬೂತ ಕಟ್ಟುನಕುಲು ಮಲವೆರ್. ಅಕುಲು ಮೂಲಾಲಾ ಕಟ್ಟುವೆರ್.

ಕಿರಣ್: ದೈವಾರಾಧನೆದ ಪೂರ್ತುಡು 'ಬಂಡಾರ ಬರ್ಪಿನಿ' ಪನ್ನೆರತ್ತೆ? ಅಂಚಪಂಡ ದಾದೆ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ದೈವೊಲೆನ ಆರಾಧನೆಗ್ ಸಮ್ಮಂದ ಪಟ್ಟಿನ ಮುಗ, ಕಡ್ತಲೆ, ಮಣಿ-ಮೂರ್ತಿ ಪದ್ದೆಯಿ ಬಂಗಾರ್‌ನ್ ಮಾತಾ ಬಂಡಾರ ಪಂದ್ ಪನ್ನೆರ್. ಆರಾಧನೆ ನಡಪುನ ಜಾಗೆಗ್ ದೈವೊದ ಸೊತ್ತುಲೆನ್ ಕನಪಿನೆಕ್ಕ್ ಬಂಡಾರ ಬರ್ಪಿನಿ ಅತ್ತಂಡ ಬಂಡಾರ ಜಪ್ಪುನು ಪಂಡ್ ಪನ್ನೆರ್.

ಸ್ಫೂರ್ತಿ: ಬಂಡಾರ ಒಲ್ಲ ಬಪುಂಡು?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ದೈವದ ಆರಾಧನೆ ಮುಗಿಬೊಕ್ಕ ದೈವದ ಪದ್ದೆಯಿ ಬಂಗಾರ್ಲೆನ್ ಊರ್ದ ಮಲ್ಲ ಇಲ್ಲಲ್ ಅತ್ತಂಡ ಗುತ್ತು ಬೂಡುಡು ಕಾತೊನ್ನರೆಗಾದ್ ದೀಪೆರ್. ಅಂಚಿನ ಇಲ್ಲಲ್ ಈ ಪದ್ದೆಯಿ ಬಂಗಾರ್, ಮುಗ, ಚವೆರಿ, ಕಡ್ತಲೆ ದೀಯರೆಂದೇ ಒಂಜಿ ಬಂಡಾರದ ಅದೆ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಇಲ್ಲದಕ್ಲ ಐಕ್ ದಿನೊಲ ತುಡರ್ ಪೊತ್ತಾದ್ ದೀದ್ ಕೈಮುಗಿವುನ ರಿವಾಜಿ ಉಂಡು. ಕೋಲದಾನಿ ಈ ಪದ್ದೆಯಿ ಬಂಗಾರ್ಲೆನ್, ಬೂತದ ಸೊತ್ತುಲೆನ್ ಕೊಂಬುವಾದ್ಯೊಡು ಕೋಲ ನಡಪುನ ಜಾಗೆಗ್ ಕನಪೆರ್. ಉಂದೆನೇ ಬಂಡಾರ ಬರ್ಪಿನಿಂದ್ ಪನ್ನೆರ್.

ಅಜ್ಜಿರ್: ಬೂತಕೋಲದ ರೀತಿರಿವಾಜುಲು ಎಂಚ ಉಂಡುಂದ್ ಒಂತೆ ಪನ್ನೆಗೆ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ರಿವಾಜಿದ ಪ್ರಕಾರ ಬೂತಕೋಲೊಡು ಪದ್ವಾಜಿ ನಮೂನೆದ ಕಟ್ಟಕಟ್ಟೆಲು ಉಲ್ಲ. ಆಂಡ ಉಂದೆನ್ ಮಾತ ಕಡೆಟ್ ಮಲ್ಪುಜೆರ್. ರೀತಿ ರಿವಾಜಿಲೆನ್ ಒಂಜೊಂಜಿ ಊರುಡು ಒಂಜೊಂಜಿ ನಮೂನೆದ ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಸುರುಕಾದ್ ಕೆಲವು ಕಡೆಟ್ 'ಕೈಲ್ ಕಡ್ಪುನಿ' ಪನ್ನಿನ

ಒಂಜಿ ಕ್ರಮಉಂಡು. ಉಂದೆನ್ ಐನ್, ಏಳ್, ಅತ್ತಂಡ ಒರ್ಂಬ ದಿನೊಕು ದುಂಬು ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಊರ್ದ ಹಿರಿಯಾಕ್ಲು ಸೇರ್ದ ಬಾರೆದ ಕೈಲ್ ಕಡ್ತದ್ ಆರಾದನೆಗ್ ಮೂರ್ತ ದೀಪೆರ್.

ಸುಮಂತ: ಅಲ್ತಬೊಕ್ಕ ಬಾರೆದ ಕೈಲ್ ದಾನೆ ಮಲ್ಪುವೆರ್?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಆ ಬಾರೆದ ಕೈಲ್ ಕನತ್ ದೈವದ ಮಂಚಾವುದ ಎದುರ್ದೀದ್, ಮೂರ್ತದ ಸುಗಿಪು ಪಂಡೊನ್ವೆರ್. ಕೈಲ್ ಕಡ್ತಾಯಿ ಬೊಕ್ಕ ಊರ್ದ ಇಲ್ಲಡ್ ಏರ್ಲಾ ಎಡ್ಡೆ ಕೆಲಸೊಲೆನ್ ಕೋಲ ಆಪಿನ ಮುಟ್ಟ ಮಲ್ತೆರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಇಲ್ಲಾಲ್ ಮೀನ್ ಮಾಸೊ ಅಡ್ಕರೆ ಬಲ್ಲಿ. ಕೈಲ್ ಪರ್ಂದನ್ ದೈವದ ಬಾರ್ನೆಗ್ ಬಲಸೊಡು.

ಕಿರಣ: ಬೇತೆ ವಾ ರೀತಿದ ಆಚರಣೆಲು ಉಲ್ಲ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಕೋರಿ ಗುಂಟ ಪನ್ನಿನ ಆಚರಣೆ. ಆರಾದನೆ ನಡಪಿನ ಜಾಗೆಡ್ ಒಂತೆ ದಿನೊಕು ದುಂಬು ಮಲ್ಪುವೆರ್. ಪಾಲೆದ ಮರತ ಆಜಿ ಗೂಂಟೊಲೆನ್ ಕನತ್ ದ್, ಒಂಜೆಕ್ಕೊಂಜಿ ಎದುರೆದುರಾದ್ ಹಾಕ್ ದ್ ಐಕ್ ಕೋರಿ ಕಟ್ಟುವೆರ್. ಕೋರಿಗ್ ಕಟ್ಟುನ ಬಾಲ್ನ್ ದೈವದ ಎದುರ್ ದೀದ್ ಸುಗಿತ್ ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಕೋರಿಗ್ ಕಟ್ಟುವೆರ್.

ಅಜ್ಜಿರ್: ಕೋಲದಾನಿ ವಾ ರೀತಿದ ಆಚರಣೆ ನಡಪುಂಡು?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಸುರುಟು ಕೊಡಿಯಡಿಟ್ ಕೊಡಿಮರಕ್ ಕೊಡಿ ಏರೊಡು. ಉಂದು ಕೆಲವು ಕಡೆಟ್ ಮಾತ್ರ.

ಮಾನಸ: ಕೊಡಿ ಅಡಿ ಪಂಡದಾದೆ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಕೊಡಿ ಅಡಿ ಪಂಡ ದೈವೊಲೆನ್ ಆರಾದನೆ ನಡಪುನ ಜಾಗೆದ ಎದುರು ಬಂಡಾರ ದೀಯರೆ ಗಾತ್ರ ಮಲ್ತಿನ ಒಂಜಿ ದೊಂಪೊ. ಈ ದೊಂಪದ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟ್ ನಡುಟು ಒಂಜಿ ತಾರಯಿನ್ ನೇಲ್ತ್ ದ್, ಕುಕ್ಕಿಲ್ ಕಟ್ಟುವೆರ್. ದೊಂಪದ ಉಲಾಯಿ ಮೊಟ್ಟುಮಣೆದೀದ್ ಮೊಟ್ಟು ಮಣೆಕ್ ದಲಿಯ ಪೊದೆಪಾವೆರ್. ಉಂದೆನ್ ಸಿಂಗದನ ಪನ್ನೆರ್. ಸಿಂಗದನತ ತಿರ್ತ ಮುಟ್ಟುಡು ಕೊಡಿ ಇರೆಟ್ ಅರಿತಾರಯಿ ದೀದ್ ಸಾನಾದಿಗೆ ಪೊತ್ತಾವೆರ್. ಮಿತ್ತ ಮುಟ್ಟುಡು ದೈವದ ಬಾಳ್-ಬಂಡಾರ ಕೇರ್ಪೆರ್. ಉಂದೆನ್ ಒಟ್ಟಾದ್ ಕೊಡಿಯಡಿಯಂದ್ ಪನ್ನೆರ್. ಆಯಾಯ ದೈವೊಲೆಗ್ ಸಮ್ಮಂದ ಪಟ್ಟಲೆಕ ನೆಟ್ ಕೆಲವು ಕರಿಯಗ್ ತಕ್ಕ ಎತ್ತಾಸಿ ಉಪ್ಪು.

ಸ್ಫೂರ್ತಿ: ಅಲ್ತ ಬೊಕ್ಕ ದಾನೆ ಮಾತ ನಡಪೆರೆ ಉಂಡು?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಅಲ್ತ ಬೊಕ್ಕ ಎಣ್ಣೆ-ಬೂಳ್ಳ ದೆತೊನ್ ರಿವಾಜಿ. ಉಂದು ಬೂತ ಕಟ್ಟುನ ಕಲಾವಿದಗ್ ಕೊರ್ಪಿನಂಚಿನ ಅನು. ಐನ್ ಬಚ್ಚೆರೆ, ಒಂಜಿ ಬಜ್ಜೆಯಿ, ಬೊಕ್ಕ ಎಣ್ಣೆನ್ ಕೊಡಿ ಅಡಿಟ್ ಉಂತಿನ ಕಲಾವಿದಗ್ ಕೊರ್ಪೆರ್. ಉಂದೆನ್ ದೆತ್ತೊಂದ್ ಬೂತ ಕಲಾವಿದೆ ಮೀಯರೆ ಪೋಪೆ. ಅಲ್ತ ಬೊಕ್ಕ ಐತೊಗ್ ಕುಲ್ಟೆ.

ಕಿರಣ: ಐತೊನ್ ಎಂಚ ಮಲ್ತೊನುವೆ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಅರ್ಧಲೊನು ಮೋನೆಗ್ ಪಾಡ್ಡ್ ಐತಮಿತ್ ಬೊಲ್ದು, ಮಯಿ, ಇಂಗ್ಲಿಕ (ಕೆಂಪು ರಂಗ್)ಲೆಡ್ ಮೋನೆದ ಐತ ಮಲ್ತೊನುವೆ. ಜೊಂಕುಗು ಕಪ್ಪು ರಂಗ್ ಕೊರ್ಪು ತಯಾರ್ ಮಲ್ತಿನ ಮೀಸೆ ಕಟೊನ್ವೆ.

ಅಜ್ಜಿರ್: ಬೂತ ಕಟ್ವೆನಗ ನಿಕ್ಲು ವಾ ನಮೂನೆದ ಪದ್ದೆಯಿ ಬಂಗಾರ್ಲೆನ್ ಪಾಡೊನ್ನರ್?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಬೂತಕಟ್ವೆನಗ ಎಂಕ್ಲು ತರೆತ ಅಲಂಕಾರೊಗು ತರೆಪಟ್ಟಿ, ತರೆಮಣಿ, ಜಾಲಿಗೊಂಡೆ, ಪೂದಂಡೆ, ಮುಂದಲೆ ತಿಲಕ, ಮುಂದಲೆ ಪೂ, ಅಂಚನೆ ತಿರಿಮುಡಿ, ತಿರಿಗುಬ್ಬೆ, ಕಿರೀಟ, ಕದಿಮುಡಿ, ಚಪ್ಪರೊಂಬು ಬೊಕ್ಕ ಅಣಿ ಇಂಚಿನ ಮಾತ ಪದ್ದೆಯಿಲೆನ್ ಕಟ್ಟೊನ್ನ. ಕೆಬಿಕ್ ದೀಪುನ ಕೆಬಿನ, ಕೈಕ್ ದಂಡೆಕಾಜಿ, ತಿರಿಪೂ, ಕೇಪುಲ ಪೂತದಂಡೆ, ಕಾರ್ಗ್ ಕಾರ್ವಲೆ, ಪಾದಪಾಲೆ, ಗಗ್ಗರ, ತಿಗಲೆಗ್ ತಿಗಲೆಪಾಲೆ, ತಿಗಲೆ ಸವರಿ, ಸೊಂಟೊಗ್ ಜಕ್ಕಲಣಿ, ನೇರ್ತಡ್ಡ, ಬೊಕ್ಕ ನೇರ್ತಟ್ಟಿ, ಬೆರಿಕ್ ದಡ್ಡಲೆ, ಜೊಂಕುದ ಬೆರಿಸವರಿ ಕಟ್ಟೊನ್ನ.

ಅಜ್ಜಿರ್: 'ಗಗ್ಗರದೆಚ್ಚಿ' ಎಂಚಿನಂದ್ ಈ ಜೊಕ್ಕೆಗೊಂತೆ ಪನ್ನೆಗೆ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: 'ಕೋಲದ ಸುರುತ ಕ್ರಮನೇ ಗಗ್ಗರದೆಚ್ಚಿ' ಕೊಡಿಯಡಿಟ್ ಬಾರೆದಿರೆಟ್ ದೀನ ಗಗ್ಗರೊನು ವಸಾಯೊ ಆಯಿನ ಕಲಾವಿದೆ ಸರ್ವೆರೆನ ಅನುಕೇನ್ದ್ ಕಾರ್ಗ್ ಕಟ್ಟೊಂದು ಅಬ್ಬರದ ದರ್ಸನೊ ತೋಜಾವೆ.

ಮಾನಸ: 'ಗಗ್ಗರದೆಚ್ಚಿ' ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ದಾದ ಮಾತ ನಡಪುಂಡು?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: 'ಗಗ್ಗರದೆಚ್ಚಿ' ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ಸುತ್ತುಬಲಿ ನಡತ್ದ್ ಅಣಿಕಟ್ಟೊಂದು, ಮುಗ ಏರ್ದ್, ಮನಿ ಕಡ್ತಲೆ ಪತ್ತೊಂದು ದರ್ಸನೊದ ನಲಿಕೆ ಬಿಸ್‌ಡ್ ನಡಪವೆ.

ಅಜ್ಜಿರ್: ಪೂವರಿ ಪಾಡುನ ಕ್ರಮ ಪಂಡ ಎಂಚಿನೆ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಊರ್ದ ಹಿರಿಯಕ್ಕು, ಗುರಿಕಾರ್ಲು ಸೇರ್ದ್ ಪೂವರಿನ್ ಅಂಗೈಡ್ ದೀವೊಂದು ಮದು ಮದಿಪು ಪಂಡೊಂದ್ ಬೂತ ಕಟ್ಟುನಾಯನ ಮಿತ್ ಪಾಡ್ಡ್ ದೈವದ ವಸಾಯೊ ಆವಡ್ ಪಂಡ್ಡ್ ಸುಗಿತೊನ್ವೆರ್. ಆತಾನಗ ಆಯ್ಗ್ ದೈವದ ವಸಾಯೊ ಆದ್ ಪಿರ ಕುಂಬಾರ್ ಸುರು ಆಪುಂಡು.

ಅಜ್ಜಿರ್: ಕೋಲಪಿರಿವುನು, ಕೊಡಿ ಜಾಪಿನಿ ಪಂಡ ದಾದೆ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ಆರಾದನೆ ಮುಗಿಬೊಕ್ಕ, ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ ಆದ್, ಅಬಯ ಪುರ್ಸದ ಕೊರ್ಪು, ದರ್ಸನ ಉಂತಿಬೊಕ್ಕ ಮುಗ ಜಾಪುಂಡು. ಉಂದೆನೇ ಕೋಲ ಪಿರ್ಪುನಿಂದ್ ಪನ್ನರ್. ಅಂಚೆನೇ ನಿಗಂಟ್ ಮಲ್ತಿನಾತ್ ದಿನ ಜಾತ್ರೆ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ಕೊಡಿಮರಕ್ ಏರಯಿನ ಕೊಡಿ ಜಾದ್ ಉಚ್ಚಯ ನಡಪುನ ಜಾಗೆಡ್ ಇಲ್ಲಗ್ ಬಂಡಾರ ಕೊನೊಪೆರ್.

ಕಿರಣ್: ದೈವಾರಾದನೆದ ಪೂರ್ತುಡು ವಾವಾ ನಮೂನೆದ ವಾದ್ಯೊಲೆನ್ ಗಲಸುವೆರ್?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ: ತೆಂಬರೆ, ದೋಲು, ದುಡಿ, ತಾಸೆ, ಬ್ಯಾಂಡ್, ಕೊಂಬು ನಾಗಸ್ವರ ಇಂಚಿತ್ತಿನೆನ್ ಮಾತಾ ಗಲಸುವೆರ್.

ಈತಾನಗ ಕೋಲ ಸುರುವಾಪಿನ ಪೂರ್ತಾಂಡ್. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೊಡಿಯಡಿಕ್ ಪೋಯರೆ ಪಿದಾಡ್ಯೆರ್. ದೈವಾರಾದನೆದ ಮಸ್ತ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಪಂಡಿನ ಸುಬ್ಬಣ್ಣಗ್ ಅಜ್ಜೆರ್ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾಯೆರ್. ಕಲೆ - ಪುರಪುನು ಒರಿಪಾದ್ ಸಮಾಜೊಡು ಶಾಂತಿ ಸಮಾದಾನ ಅಂಚೆನೆ ಊರ್ದ ಕುಟುಮದ ಒಕ್ಕಟ್ಟೆನ್ ಗಟ್ಟಿಮಲ್ಪುನ ಬಕ್ತೆರೆನ ನಂಬೊಳಿಗೆನ್ ಒರಿತ್ ಕೊರ್ಪಿನ ದೈವಾರಾದನೆನ್ ತೂದ್ ಜೋಕುಲ್ನ ಉಡಲ್ ದಿಂಜಿದ್ ಬತ್ತಂಡ್.

ಪೊಸ ಪದೊಕುಲೆನ ಪೊಲಬು

ಅಂಗಲಪ್ಪು - ಅಬುಲಾಸೆ
 ದಲಿಯ - ಮಡಿತ ಕುಂಟು
 ಕರಿಯ - ಪ್ರದೇಶ
 ವಸಾಯೊ - ಭೂತಾವೇಶ
 ಪುರಪು - ಸಂಸ್ಕೃತಿ
 ವೊಡ್ಕ - ತಡೆಪು
 ಕಾರ್ನಿಕ - ಮೈಮೆ
 ಅಜಲ್ - ಪಾಲ್
 ಮುಗ - ಮುಖವಾಡ
 ಬಾರ್ನೆ - ದೈವೊದ ಉಣಸ್
 ಕೇರ್ಪು - ಗೋಡೆಗ್ ಒರಗ್ ದೀಪುನಿ
 ಅನು - ಅಪ್ಪಣೆ

ಅಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತಕೊರ್ದಿನ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ಚಿಟ್ಕಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ.

1. ಬೂತಾರಾದನೆಗ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಜನಕುಲು ಎಂಚ ಪನ್ನೆರ್?
2. ರಡ್ಡ್ ಪೊಣ್ಣು ಬೂತೊಲೆನ ಪುದರ್ ಬರೆಲೆ?
3. ಬೂತದ ಕಾರ್‌ಗ್ ಕಟ್ಟುನ ಮಲ್ಲ ಸಬ್ಬ ಮಲ್ಪುನ ಪದ್ದೆಯಿ ಒವು?
4. ದೈವಾರಾದನೆದ ಮಾಹಿತಿಲು ವಾ ಕಲ್ಪರವುಲೆಡ್ ತಿಕ್ಕುಬೊ?
5. ಬೂತ ಕಟ್ಟುನಕುಲು ಏರ್?
6. ಆಯನೊದಾನಿ ಎಂಚೆನೆನ್ ಕೊಡಿ ಏರವೆರ್?
7. ಗಗ್ಗರ ಪಂಡ ಎಂಚಿನ?
8. ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ ಬೂತೊದ ಕೋಲ ಏರ್ ಕಟ್ಟುವೆರ್?
9. ಜಟಾಧಾರಿ ಬೂತ ವಾ ಸಾಲ್‌ಗ್ ಸೇರುಂಡು?
10. ಕೋಟಿ-ಚೆನ್ನಯೆರೆನ ನೇಮೊಗು ಎಂಚ ಪುದರ್?

II ಈ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ರಡ್ಡ್ - ಮೂಜಿ ವಾಕ್ಯೊಲೆಡ್ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ

1. ಬಂಡಾರ ಬರ್ಪಿನಿ ಪಂಡ ಎಂಚಿನ?
2. ದೈವೊಲೆನ ಆರಾದನೆ ತುಳುನಾಡ್ಡ್ ವಾವಾ ರೀತಿಡ್ ನಡಪುಂಡು ?
3. ಬೂತಕೋಲೊಡು ತರೆತ ಐತೊಗು ದೀಪಿನ ಪದ್ವೆಲು ಒವ್ ಮಾತ?
4. 'ಗಗ್ಗರದೆಚ್ಚಿ' ಪಂಡ ಎಂಚಿನ?
5. ದೈವಾರಾದನೆಡ್ ಗಲಸುನ ವಾದ್ಯೊಲೆನ್ ತೆರಿಪಾಲೆ.
6. ದೈವಾರಾದನೆಡ್ ಜನೊಕುಲೆಗ್ ತಿಕ್ಕುನ ಪ್ರಯೋಜನ ದಾದ?

III ಈ ಸವಾಲ್‌ಲೆಗ್ ವಿವರವಾಯಿನ ಜವಾಬು ಕೊರ್ಲೆ

1. ಕೊಡಿಯಡಿತ ವಿಸೇಸತೆಲೆನ್ ಬರೆಲೆ.
2. ಕೋರಿಗುಂಟ ಪಂಡ ದಾದ?

IV ಮುಲ್ಪಕೊರಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪದೊಕ್ಲೆನ್ ಚಿಟ್‌ಡ್ ವಿವರಿಪುಲೆ

1. ಎಣ್ಣೆಬೂಳ್ಳು, 2. ಕೈಲ್ ಕಡ್ಪುನು, 3. ಪೂವರಿ ಪಾಡುನು, 4. ಪಾಡ್ಡನ, 5. ಅಣಿ

V ಬುಡ್ಡ್ ಪೋಯಿನ ಜಾಗೆಗ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಪದ ದಿಂಜದ್ ಬರೆಲೆ

1. ಕಾಪುದ ಕಲ್ಪರವು _____ ಇಸವಿಡ್ ಬರೆಯಿನವು
2. ಎಲ್ಯ ರೀತಿದ ದೈವಾರಾದನೆ ಪಂಡ _____
3. ಪಂಜುರ್ಲಿ ಉಂದು _____ ಜಾತಿಗ್ ಸೇರಿನದೈವ
4. ತಿರಿಗುಬ್ಬೆ ಉಂದು ಬೂತದ _____ ಐತೊಗು ಗಲಸುನ ಪದ್ವೆಯಿ
5. ಪಾಲೆದ ಮರತ ಗೂಂಟೊಲೆನ್ ಹಾಕ್‌ದ್ _____ ಮಲ್ಪುವೆರ್.

VI ತಿರ್ತ ಕೊರಿನ ಸಖೊಲೆಗ್ ಸರಿ ಆಕಿನ ಪದೊಕ್ಲೆನ್ ಜೋಡ್ತಾದ್ ಬರೆಲೆ

1. ದಲಿಯ	- ಉಚ್ಚಯ
2. ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ	- ಪೂವರಿ
3. ವಸಾಯ	- ಒತ್ತೆ ಕೋಲ
4. ಕೊಡಿ ಏರುನಿ	- ಮಡಿತ ಕುಂಟು

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

I ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ಪದೊಕ್ಕುಲೆನ್ ಸ್ವಂತ ವಾಕ್ಯೊಡು ಬಳಕೆ ಮಲ್ತುಲೆ

1. ಪುರಪು, 2. ಪಾಸಡಿ, 3. ಕೇಪುನು, 4. ಅತ್ಯಾರ್, 5. ರಿವಾಜಿ

II ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ಪದೊಕ್ಕುಲೆನ್ ಬುಡ್ಡಾದ್ ಬರಲೆ

1. ಪೋಯರೆಗಿತ್ತಂಡ, 2. ಪುಗಾರುನಂಚಿನ, 3. ಉಂಡಾಯಿನ, 4. ಒಂಜೊಂಜಿ, 5. ರಕ್ಷಣೆಗಾದ್

III ಮುಲ್ತ ಕೊರ್ರಿನ ಸಬ್ಬೊಲೆಗ್ ರಡ್ಡ್ ರಡ್ಡ್ ಅರ್ತೊ ಬರಲೆ

1. ಅಜಕೆ, 2. ವೊಡ್ಡ, 3. ಕಟ್ಟಕಟ್ಟೆ, 4. ಅಜಲ್, 5. ಪಾಲೆ

ಚಟುವಟಿಕೆ

1. ಕಟ್ಟಕಟ್ಟೆ, ರೀತಿರಿವಾಜಿ ಈ ರೀತಿದ ಜೋಡು ನುಡಿಕ್ಲೆನ್ ಬರಲೆ.
2. ಕೈತಲಿತ್ತಿನ ಸಾಹಿತಿ - ಕಲಾವಿದರೆನ್ ತೂದ್ ಪಾತೆರ್ದ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರಪುದ ವಿಷಯೊಲೆನ್ ತೆರಲೆ.

* * * * *

ತುಳು ಲಿಪಿತ ಪೊಲಬು

ತುಳು ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ

[illegible]

ಕಾಗುಣಿತಾಕ್ಷರೋಲು

ಕಾ ಕಿ ಕೀ ಕು ಕೂ ಕೈ ಕೆ ಕೈ
ದಾ ದಿ ದೀ ದು ದೂ ದ್ದಾ ದದ ದಾದ
ಕೊ ಕೊ ಕಂ
ದಾ ದಾ ದಂ

ಸಂಖ್ಯೆಲು

1	2	3	4	5	
೧	೨	೩	೪	೫	
6	7	8	9	10	100
೬	೭	೮	೯	೧೦	೧೦೦

ಒತ್ತಕ್ಷರೊಲು

ಕ	ನ	ನೊ	ಸೃ	ಛ	ಬ್ಬ	ಝ	ಞ್
ದ	ಢ	ಢ್ನ	ಜ್ಞ	ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್
ಜ್ಞ	ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್
ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್
ದ	ನೇ	ಧ	ನ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್
ತ	ಗ	ಬ	ಗ	ಞ್	ಞ್	ಞ್	ಞ್
ಕ	ತ್ರ	ತ	ಕ	ಕ	ಚ್ಚ	ಡ್ಡ	
ದ	ಠ	ಠ	ದ	ದ	ಚ್ಚ	ಚ್ಚ	
ತ್ಸ	ತ್ಸ	ಸ್ತ	ಸ್ತ				
ತ್ಸ	ತ್ಸ	ತ್ಸ	ತ್ಸ				